

UNIVERSITAT
POLITÈCNICA

FACULTAD DE ADMINISTRACIÓN Y
DIRECCIÓN DE EMPRESAS. UPV

UNIVERSITAT POLITÈCNICA DE VALÈNCIA
FACULTAT D'ADMINISTRACIÓ I DIRECCIÓ D'EMPRESES

Grau en Gestió i Administració Pública

*Finançament de les Comunitats Autònomes
espanyoles. El cas de la Comunitat Valenciana*

TREBALL FINAL DE GRAU

Alumna:
Montell Climent, Anna

Setembre, 2017

Tutora: Dr. María Consuelo Calafat Marzal

ÍNDEX

1. INTRODUCCIÓ	6
1.1. RESUM	6
1.2. OBJECTE I OBJECTIUS DEL TREBALL	7
1.3. ANTECEDENTS	9
1.3.1. INTRODUCCIÓ AL CONCEPTE DE FINANÇAMENT PÚBLIC	12
2. METODOLOGIA	17
2.1. VARIABLES UTILITZADES	17
2.2. DÈFICIT I DEUTE PÚBLIC	23
2.3. DÈFICIT PÚBLIC MITJANÇANT EL SISTEMA DE COMPTES PÚBLICS TERRITORIALITZATS (SCPT)	26
2.3.1. ESTRUCTURA DEL SCPT	27
2.3.2. CÀLCUL DE SALDOS FISCALS	30
2.4. PRESSIÓ FISCAL I ÍNDEX DE FRANK	31
2.5. FINANÇAMENT PER PARTIDES PRESSUPOSTARIES	33
2.5.1. DISTRIBUCIÓ ECONÒMICA DEL PRESSUPOST PÚBLIC	33
2.5.2. DISTRIBUCIÓ ORGÀNICA	36
2.5.3. DISTRIBUCIÓ FUNCIONAL	36
3. RESULTATS	37
3.1. PRODUCTE INTERIOR BRUT	37
3.1.1. EVOLUCIÓ DEL PIB A ESPANYA	37
3.1.2. EVOLUCIÓ POBLACIÓ A ESPANYA	38
3.1.3. EVOLUCIÓ DEL PIB PER CÀPITA	40
3.1.4. EVOLUCIÓ DEL PIB A PM I PER CÀPITA DE LES COMUNITATS AUTÒNOMES	41
3.2. DÈFICIT PÚBLIC	47
3.2.1. EVOLUCIÓ DELS INGRESSOS I DESPESES PÚBLIQUES A ESPANYA	47
3.2.2. EVOLUCIÓ DELS INGRESSOS I DESPESES PÚBLIQUES PER CCAA	52
3.3. DÈFICIT PÚBLIC PER COMUNITATS AUTÒNOMES	60

3.4.	DEUTE PÚBLIC PER COMUNITATS AUTÒNOMES	66
3.5.	ESTRUCTURA DEL SCPT	68
3.6.	SALDOS FISCALS AGREGATS PER COMUNITATS AUTÒNOMES	71
3.6.1.	COMPONENTS DEL SALDOS FISCALS	77
3.7.	PRESSIÓ FSICAL I ÍNDEX DE FRANK	82
3.7.1.	PRESSIÓ FISCAL	82
3.7.2.	ÍNDEX DE FRANK	83
3.8.	FINANÇAMENT PER PARTIDES PRESSUPOSTARIES	83
3.8.1.	EL CAS DE LA COMUNITAT VALENCIANA	83
4.	CONCLUSSIONS I PROPOSTES DE MILLORA	91
5.	BIBLIOGRAFIA	95

ANNEXES

ÍNDEX DE TAULES

Taula 1:	Estructura general del SCPT.	28
Taula 2:	Distribució econòmica dels ingressos i despeses.....	33
Taula 3:	Evolució anual del PIB per càpita a Espanya.....	41
Taula 4.	Comparativa PIB anual a Espanya, 1999-2014.	42
Tabla 5.	Evolució dels ingressos públics a Espanya, 1999 - 2014.....	48
Taula 6:	Evolució de les despeses públiques a Espanya, 199-2014	49
Taula 7:	PIB dels països de la Unió Europea. Any 2016	51
Taula 8:	Despeses en operacions corrents per càpita a les CCAA, 2007-2014.	54
Taula 9:	Ingressos en operacions corrents per càpita a les CCAA, 2007.2014	56

Taula 10: Despeses en operacions financeres per CCAA, 2007-2014	57
Taula 11: Ingressos en operacions financeres per CCAA, 2007-2014	59
Taula 12: Dèficit públic per CCAA, any 2014.....	61
Taula 13: Evolució del dèficit públic en percentatge del PIB	63
Taula 14: Classificació de la despesa pública. Anys 2012 i 2013, obligacions reconegudes	68
Taula 15: Classificació ingressos públics. Anys 2012 i 2013.....	70
Taula 16: Ingressos i despeses totals i saldos fiscals absoluts, 2013	73
Taula 17: Saldo fiscal relatiu, exercici 2014	75
Taula 18: Saldo relatiu regional, 2012 i 2013.	76
Taula 19: Finançament regional a competències homogènies, 2013	79
Taula 20: Finançament a competències homogènies per càpita i habitant ajustat. Any 2014	80
Taula 21: Pressió fiscal i índex de Frank. Any 2015.	82
Taula 22: Comparació Pressupostos Generals CV. Anys 2016-2017	83
Taula 23: Comparativa financera 2016/2017 a la Comunitat Valenciana.....	86

ÍNDIX DE FIGURES

Figura 1: Evolució anual del PIB pm a Espanya, 199-2014.....	37
Figura 2: Comparació de l'evolució de la població espanyola i valenciana, 1975-2014	39
Figura 3: Evolució espanyols i estrangers a Espanya, 2006-2016	40
Figura 4: Variació anual del PIB pm, 1999 – 2014	43
Figura 5: Estructura funcional de la despesa de les CCAA en general, 2002-2012	44
Figura 6: Estructura funcional de la despesa de la C.V. Mitjana 2002-2012.	44
Figura 7: Segons el protocol de Dèficit excessiu per CCAA. Percentatge del PIB pm.	52
Figura 8: Dèficit públic per CCAA, any 2014.	62
Figura 9: Deute públic per CCAA, any 2014.....	67
Figura 10: Saldo relatiu total per càpita. Any 2013.....	74

1. INTRODUCCIÓ

1.1 RESUM

El tipus de finançament a Espanya és dictaminat per la Constitució Espanyola de l'any 1978. Espanya és divideix amb Comunitats Autònomes i cadascuna d'estes forma part d'un dels dos tipus de règim econòmic. Per una part estan les Comunitats Autònomes (CCAA) que formen part del Règim Comú, i compten amb mitjans econòmics per part del Govern Central mitjançant els seus tributs cedits i propis. Per altra part, estan les CCAA que formen part del Règim Foral què, en concret, són el País Basc i Navarra. Per últim estan les ciutats de Ceuta i Melilla que són ciutats autonòmiques; i Canàries que té altre tipus de finançament en què els seus principals ingressos són a partir de l'Impost General Indirecte Canari (IGIC) i l'Impost de combustible derivat del petroli. Així, per a analitzar el finançament de les CCAA amb règim comú és necessari conèixer abans quin és el Producte Interior Brut d'Espanya i de les CCAA a més d'estudiar les balances fiscals per a concloure si presenten dèficit o superàvit pressupostari i, per tant, si hi ha falta de finançament o no.

En aquest Treball Fi de Grau s'analitza l'economia de cada Comunitat Autònoma que forma part del Règim Comú mitjançant els ingressos i despeses i es valoren les CCAA què tenen molts ingressos i poques despeses o en cas contrari, les CCAA que tenen moltes despeses i reben poc finançament per part de l'estat central. No obstant això, s'analitza més detingudament el cas de la Comunitat Valenciana i el finançament que rep de l'Estat central per a valorar si s'està infrafinançant o no i, si és així, les conseqüències que açò pot provocar com és l'exemple d'un elevat dèficit pressupostari.

1.2 OBJECTE I OBJECTIUS DEL TREBALL

➤ Objecte del treball

L'objecte és el finançament públic de la CV per tal d'esclarir la diferència amb altres Comunitats Autònomes que també tenen el mateix Règim Comú.

➤ Objectiu del treball

L'objectiu d'aquest treball és realitzar una anàlisi de l'economia espanyola i, més concretament, de l'economia de la CV per a analitzar el finançament que rep aquesta amb comparació d'altres comunitats autònomes. A partir d'aquest estudi es passa a explicar com es podria aconseguir tenir un tipus d'economia anomenat "economia del bé comú" per a poder pal·liar les dificultats tant econòmiques com social que es viuen a la CV.

➤ Objectius específics

Mitjançant la realització d'aquest Treball Fi de Grau s'intenta aconseguir un determinat objectiu principal que s'aconsegueixen a partir d'uns objectius específics. A continuació es detallen tots aquests objectius:

OP1: Analitzar els principals indicadors econòmics per a analitzar la situació econòmica d'Espanya i les seues CCAA.

OP1.1: Analitzar i conèixer l'evolució del PIB a preus de mercat i per càpita

OP1.2: Buscar causes de l'evolució d'aquest indicador.

OP1.3: Comparar l'evolució del PIB de cada Comunitat autònoma.

OP1.4: Conèixer l'evolució del PIB d'Espanya.

OP 1.5: Analitzar l'evolució de les despeses i els ingressos públics d'Espanya

OP2: Analitzar el Dèficit Públic tant d'Espanya com de les CCAA

OP2.1 Estudiar els ingressos i les despeses públiques

OP3: Conèixer el Dèficit Públic i Deute Públic a partir dels Pressupostos Generals

OP4: Estudi de l'Economia del Bé Comú.

OP4.1: Què és l'economia del bé comú

OP4.2: Com s'aconsegueix instaurar l'economia del bé comú en un Govern

OP4.3: Comparació amb l'economia de mercat

OP5: Analitzar el sistema actual del finançament de les Comunitats Autònomes.

OP5.1: Anàlisi de la Pressió Fiscal per Comunitats Autònomes

OP5.2: Anàlisi de l'esforç fiscal o l'Índex de Frank

OP6: Estudi de l'economia de la CV.

OP6.1: Evolució dels ingressos i de les despeses per Comunitats Autònomes a any 2017

OP6.2: Principals aspectes de l'evolució econòmica pressupostària

Cal dir que s'han tingut en conter tots els objectius marcats en el present capítol. A més a més, a partir dels objectius marcats com a específics s'aconseguirà obtenir els objectius principals, els quals ens permetran no perdre de vista el nostre principal objectiu del treball.

1.3. ANTECEDENTS

Els indicadors macroeconòmics són les dades que indiquen la conjuntura econòmica del país i, per tant, la seua anàlisi permet conèixer l'evolució dels mercats interiors tant de béns i serveis, com el de treball i els mercats financer. Aquests mercats es poden estudiar a escala d'Espanya o de les Comunitats Autònomes. Durant els anys de recessió econòmica, els problemes econòmics han derivat en problemes polítics i també socials.

L'indicador econòmic més utilitzat és el Producte Interior Brut a preus de mercat (PIBpm) que és la producció de tots els béns i serveis finals que es produeixen a l'interior d'un determinat país en un any. Altres indicadors molt utilitzats són la inflació i el saldo pressupostari públic.

La inflació és la variació dels preus dels béns i els serveis. El saldo pressupostari públic és la diferència entre els ingressos i les despeses públiques en un any. Els ingressos públics són aquells recursos que capta el sector públic com són els impostos, les taxes i les contribucions especials per a fer front a les activitats que es desenvolupen i també per a fer front a les despeses.

El dèficit públic és la diferencia de les despeses públiques sobre els ingressos públics i es crea per la falta de finançament. La suma acumulada de dèficit públic de cada període és el deute públic.

Per a finançar el dèficit públic el govern té diverses opcions com són demanar préstecs o emetre deute públic en els mercats financers mitjançant l'emissió de Lletres del Tresor, Bons i Obligacions del Tresor. També podria aplicar polítiques fiscals contractives, com és l'increment dels impostos o la reducció de les despeses públiques.

L'economia actual d'Espanya és mixta, és a dir, la major part dels mitjans de producció són de propietat privada, prestat per empreses i individus, i la resta de propietat pública, és a dir, activitats que du a terme el sector públic espanyol. La Teoria de la Hisenda Pública recomana realitzar un estudi de les necessitats públiques dels ciutadans per a poder satisfer – les. Així, elabora el

Pressupost Públic on es detallen els recursos que es poden utilitzar, com els ingressos que es preveuen, i les despeses que poden tenir al llarg de l'any. A partir d'aquestes previsions, s'aproven a les Corts Generals.

Per tant, els pressupostos de l'Estat són una previsió dels ingressos per a cobrir les despeses que es poden ocasionar al llarg de tot un any i, per conseqüència, es duen a terme les polítiques socials i econòmiques. A més a més, la Llei General Pressupostària 47/2003 és el que regula el pressupost espanyol any rere any.

Cal explicar que la situació òptima és la que es coneix com a estabilitat pressupostària, la qual és l'equilibri entre els ingressos i les despeses públiques. Aquesta situació també està regulada per la Llei d'Estabilitat Pressupostària i Sostenibilitat Financera 2/2012.

Per altra part, en aquest treball s'estudia el Sector públic i els seus components. El Sector Públic són tots els agents que realitzen la seua activitat utilitzant el principi de coerció amb l'objectiu de condicionar el comportament dels individus i no l'intercanvi voluntari. El Sector Públic té l'existència de components independentment de si les seues accions són amb intencions coercitives o no.

Més específicament, es pot realitzar la classificació del Sector Públic segons la seua activitat:

- **Sector Públic Administratiu:** inclouen l'Administració General de l'Estat, Administracions Autonòmiques, Administracions Locals, Seguretat Social i els Organismes Autònoms. La seua principal funció és la producció de béns i serveis no destinats a la venda pels ciutadans i a més, efectuen operacions de redistribució de la renda i la riquesa.
- **Sector Públic Fundacional:** està integrat per les fundacions del sector públic que es caracteritzen per no tenir ànim de lucre.
- **Sector Públic Empresarial:** Són totes les empreses públiques, totes aquelles unitats de producció de les quals el govern és propietari o

exerceix el control majoritari amb la condició que ofereixen els seus productes al mercat.

A Espanya, el govern central presenta un Pressupost General de l'Estat aprovat per les Corts Generals i, d'igual manera, ho fan les Comunitats Autònomes ajustant-se a la Llei General Pressupostària de l'Estat. Per tant, en les Administracions Autònomes, el control d'aquests indicadors depèn dels governs autonòmics.

L'estructura que té Espanya amb les seues Comunitats Autònomes apareix dictaminat a la Constitució Espanyola del 1978. A l'article 2 apareix la norma que reconeix i garanteix el dret a l'autonomia de les regions i nacionalitats. Per altra part, la divisió administrativa i política que té Espanya és de desset comunitats autònomes a part de Ceuta i Melilla que són ciutats autònomes. Totes aquestes comunitats autònomes es financen d'igual manera (Règim comú) menys el País Basc i Navarra que compten amb l'anomenat "Règim Foral". Aquestes dos últimes comunitats autònomes tenen la capacitat de gestionar la major part dels seus impostos i realitzen el pagament que se'ls assigna a l'Estat.

Les Illes Canàries també tenen un règim fiscal especial que dona un major grau d'autonomia fiscal que la resta de comunitats autònomes del règim fiscal comú. A més, tenen recursos propis que procedeixen de l'Impost General indirecte Canari i l'Impost sobre combustibles derivats del petroli.

Per últim també estan les comunitats autònomes que compten amb el règim fiscal comú, són les que obtenen els mitjans econòmics a través dels seus tributs cedits i propis. També mitjançant les transferències procedents de l'Estat.

En aquest Treball Final de Grau, s'analitzarà la comptabilitat de la Comunitat Valenciana (CV) per a poder comparar-la amb la resta de comunitats autònomes amb la finalitat de poder concloure si la CV necessita un millor estudi del finançament que rep per part de l'Estat a partir de les despeses i ingressos que abraça.

1.3.1. Introducció al concepte de finançament públic

Primerament s'explicarà com és el finançament de l'Estat Espanyol en cada Comunitat Autònoma.

Amb la Constitució Espanyola del 1978 es varen crear les Comunitats Autònomes i es va introduir la descentralització de tot el Govern Espanyol. El marc constitucional regulador del sistema de finançament de les Comunitats Autònomes s'estudia als articles 156 i 157 de la CE (Annex 1). L'article 156 de la CE es refereix a l'autonomia financera per al desenvolupament i execució de les seues competències i a l'article 157 s'enumeren els recursos en què conta cada Comunitat Autònoma per a ser autònomes al màxim possible. Més tard, la Llei Orgànica 8/1980, de 22 de setembre, sobre el finançament de les Comunitats Autònomes, dictà que aquestes tindran una activitat financera per al desenvolupament i execució de les competències que els atribueixen les lleis i els seus respectius Estatuts.

Així, tenint en compte la Constitució Espanyola i la Llei Orgànica abans esmentades, a més dels Estatuts d'Autonomia, les lleis ordinàries i tots els acords del Consell de Política Fiscal i Financera s'ha anat aconseguint la formació del finançament autonòmic, ja que primerament, el principal objectiu fou garantir la continuïtat del funcionament dels principals serveis públics. L'única font de recursos de les Comunitats Autònomes eren les transferències estatals, determinades d'acord amb el cost històric de previsió dels serveis transferits. Més tard, es varen introduir mètodes més objectius de determinació de les necessitats regionals de despeses amb la finalitat de garantir la igualtat en la capacitat de prestacions dels serveis de totes les administracions.

Els acords sobre finançaments aprovats han mantingut una mateixa estructura, com és el cas de la fórmula de la necessitat de despesa, què intenta aproximar els recursos que es necessitarien en cada comunitat autònoma per a prestar serveis públics, depenent de les característiques demogràfiques i geogràfiques. Així, el sistema ha perseguit l'objectiu d'obtenir una anivellació total prestant a cada regió dels recursos que es veien necessaris.

Actualment el finançament es regeix per la Llei 22/2009, de 18 de desembre, pel qual es regula el sistema de finançament de les CCAA de règim comú i Ciutats amb Estatut d'Autonomia.

Amb el nou sistema de finançament apareixen efectes, amb caràcter general, des de l'1 de gener de 2009 amb determinades excepcions per a facilitar la transició entre models. Segons el grup d'experts de les Corts Valencianes, els eixos bàsics del nou sistema són:

- L'esforç de les prestacions de l'Estat de Benestar
- L'increment de l'equitat i la suficiència en el finançament del conjunt de les competències autonòmiques.
- L'augment de l'autonomia i la corresponsabilitat
- La millora de la dinàmica i l'estabilitat del sistema i de la seua capacitat d'ajust a les necessitats dels ciutadans.

Aquests eixos es concreten en els diferents elements del sistema regulats en la Llei:

- L'Estat de Benestar es reforça mitjançant la incorporació per l'Estat de recursos addicionals que s'integren en el nou sistema.
- El principi de suficiència queda garantint mitjançant el Fons de Suficiència Global, que permet assegurar el finançament de la totalitat de les competències de les Comunitats Autònomes i Ciutats amb Estatut d'Autonomia.
- El reforç de l'equitat s'instrumenta bàsicament pel nou Fons de Garantia de Servicis Públics Fonamentals, el qual garanteix que totes les CCAA van a rebre els mateixos recursos per habitant. També contribueixen a incrementar l'equitat en el sistema dels Fons de Convergència, creats mitjançant fons addicionals de l'Estat amb els objectius de reforçar la convergència en finançament per càpita i la convergència amb els nivells de vida dels ciutadans.
- Els principis d'autonomia i corresponsabilitat es reforcen en aquest nou sistema mitjançant l'augment dels percentatges de cessió dels tributs a

les Comunitats Autònomes i mitjançant l'increment de les competències normatives d'aquestes perquè tinguin una major capacitat per a decidir la composició i el volum d'ingressos que disposen.

- Es millora la dinàmica del sistema amb l'objectiu d'afavorir la seua estabilitat. Per això, s'introdueixen mecanismes efectius i explícits d'ajuts dels recursos a les necessitats dels ciutadans mitjançant l'actualització anual de les variables que determinen la necessitat de finançament a efectes de calcular la participació en el Fons de Garantia de cada CCAA, a més de prevenir una avaluació dels resultats del sistema sobre la base dels treballs del Comitè Tècnic Permanent d'Avaluació.

Quant als recursos del Sistema de Finançament, en la secció 2ª del Títol I de la Llei es regulen els recursos financers del sistema en l'any base que es destinen a finançar les necessitats globals de finançament.

No obstant això, es pot dir que la descentralització política a l'Estat espanyol ha estat una descentralització de despeses mentre que els ingressos han seguit centralitzats, per això hi ha un gran nombre de ciutadans que demanen una regularitat més o menys igual entre els ingressos i les despeses de cada Comunitat Autònoma, com es podrà observar més avant.

Si s'estudia la comparació de les diferents Comunitats Autònomes a Espanya, es pot dir que existeixen dos models de finançament de les Comunitats Autònomes: el règim comú i el règim foral (País Basc i Navarra), com s'ha esmentat abans. Més detingudament es pot recalcar Canàries, que posseeix un règim econòmic i fiscal especial per raons històriques i geogràfiques i Ceuta i Melilla, que són dues ciutats que participen en el finançament econòmic i disposen d'un règim de fiscalitat indirecte especial.

Per últim, les característiques dels dos tipus de règims són les següents:

- El règim comú s'aplica a totes les Comunitats Autònomes menys les esmentades anteriorment. Aquestes obtenen els mitjans econòmics mitjançant els seus tributs cedits i propis. A més, aquestes Comunitats

Autònomes obtenen transferències procedents de l'Estat en funció del nivell de competències.

- El règim foral del País Basc i la Comunitat Foral de Navarra mantenen uns règims de Concert i Conveni Econòmic, els quals deixen als òrgans fiscals una gran autonomia financera i tributaria. Tenen concebuda la capacitat de gestionar la major part dels impostos i realitzen el pagament d'un tant per cent a l'Estat per a formar part de les càrregues generals per les competències no assumides. Aquest pagament és fixat mitjançant un concert o conveni de l'Estat, concretament, els recursos de la Comunitat Foral de Navarra són principalment Tributs mentre que els del País Basc són les transferències que reben de les seues tres diputacions forals.

Amb la llei 22/2009 es varen crear els dos nous fons de convergència autonòmica, el Fons de Competitivitat i el Fons de Cooperació, amb aportació de recursos de l'Estat i amb els objectius d'aproximar les comunitats autònomes en termes de finançament per habitant ajustat i d'afavorir l'equilibri econòmic territorial, contribuint a la igualtat i l'equitat.

El Fons de Competitivitat es crea amb la finalitat de reforçar l'equitat i l'eficiència en el finançament de les necessitats dels ciutadans i, a més, reduir les diferències en finançament homogeni per càpita entre comunitats autònomes, alhora que s'incentiva l'autonomia i la capacitat fiscal. Es reparteix anualment entre les comunitats autònomes de règim comú amb finançament per càpita ajustat inferior a la mitjana, tenint en compte la seua capacitat fiscal.

El Fons de Cooperació es crea amb l'objectiu d'equilibrar i harmonitzar el desenvolupament regional, estimulants el creixement de la riquesa i la convergència regional en termes de renda de comunitats. Es reparteix anualment entre les comunitats autònomes de règim comú que tinguen un PIB per càpita inferior al 90 % de la mitjana, una densitat de població inferior al 50 % de la densitat mitjana o que, tenint un creixement de població inferior al 90 % de la mitjana, tinguen una densitat de població per quilòmetre quadrat inferior a

la xifra resultant de multiplicar per 1,25 la densitat mitjana de les comunitats autònomes de règim comú.

2. METODOLOGIA

La metodologia emprada per a fer aquest treball ha sigut consultar diferents pàgines webs i fonts d'informació per aconseguir les dades de les quals hem pogut realitzar una anàlisi detallada.

Les pàgines principals que s'han utilitzat ha sigut la web de l'Institut Nacional d'Estadística (INE), de l'Institut Valencià d'Estadística (IVE) i la base de dades Datosmacro.

Per a comparar la situació amb les altres Comunitats Autònomes s'han utilitzat la web d'Eurostat, la Web Del Ministeri d'Hisenda i Administracions Públiques i el Banc d'Espanya. A més d'analitzar els Pressupostos Generals d'Espanya i de la CV.

2.1. VARIABLES UTILITZADES

Les variables utilitzades per a dur a terme l'estudi d'aquest treball són les següents i s'ha calculat seguint els apunts de l'assignatura d'Economia Política i Economia del Sector Públic impartides en primer del Grau de Gestió i Administració Pública.

El PIBpm és un indicador econòmic que reflectix la producció total de béns i serveis associats a un país durant un període determinat de temps. En aquest cas s'estudien dos tipus de PIB:

- **El PIBpm:** es calcula com la suma de la demanda de béns i serveis de tots els agents de l'economia (famílies, empreses, sector públic i sector exterior). La fórmula d'aquest és:

$$\text{PIBpm} = C + IB + G + (X - M)$$

On la "C" és el consum privat nominal, "IB" és la inversió privada nominal, "G" és la despesa pública (inclou el consum i la inversió pública) i, finalment, la "X" és el conjunt de les exportacions de béns i serveis i "M" de les importacions.

També es calcula com el valor monetari de totes les unitats produïdes de tots els béns i serveis de l'economia en un període de temps a preus de mercat.

$$\text{PIBpm} = \sum Q \cdot P$$

O la "q" es la quantitat produïda de cada bé o servei i la "P" és el preu de mercat de cada bé o servei.

- **El PIB per càpita.** Aquest és també conegut per renda o ingrés per càpita o PIB per habitant. Aquesta magnitud tracta de mesurar la riquesa material disponible. A més, es calcula amb la divisió del PIB total entre el nombre d'habitants d'un determinat territori. Les dades del PIBpm i de població s'han obtingut de l'INE en aquest treball.

El Saldo Pressupostari Públic és la diferència entre els ingressos i les despeses públiques. Els ingressos públics són totes les entrades de diners que rep l'estat i que li permeten finançar la satisfacció de necessitats dels ciutadans, és a dir, que s'utilitzen per a finançar la despesa pública i complir la seua funció i les seues activitats. Aquests ingressos es poden classificar segons l'origen, periodicitat i destí dels ingressos ordinaris i extraordinaris.

Els ingressos públics ordinaris són aquells autoritzats per una norma jurídica específica i, per això, no s'aproven en la llei de pressupostos, mentre que els ingressos extraordinaris sí que s'aproven pel poder legislatiu en cada exercici econòmic. La generació d'ingressos ordinaris no esgota la font d'on provenen, en contra dels extraordinaris, que sí que experimenten una disminució del patrimoni net del sector públic.

Es poden classificar els ingressos segons:

- **La seua periodicitat:** són ingressos ordinaris que s'obtenen de forma habitual i periòdica i els ingressos extraordinaris són quan s'obtenen de forma puntual.

- **El seu origen:** es consideren ingressos ordinaris quan provenen de la renda d'un subjecte i els ingressos extraordinaris són quan provenen del patrimoni d'un subjecte.
- **El destí:** són ingressos ordinaris els destinats a finançar les despeses del sector públic i són ingressos extraordinaris els que es destinen a finançar les inversions públiques.

Els ingressos extraordinaris són els següents:

- **Emissions de deute:** és un mitjà que s'utilitza en el Sector Públic per a obtenir liquidat del Sector Privat amb la finalitat de poder finançar la diferència entre els ingressos i les despeses per a poder complir les actuacions públiques pressupostàries marcades per l'Estat. (Dalmau i Descalç, 2009).
- **Venda de patrimoni públic o privatització d'empreses públiques:** és el fet de vendre elements o actius públics que formen part del patrimoni o empreses públiques en processos de privatització (Dalmau i Descalç, 2009).
- **Encunyació de moneda:** és la creació d'un actiu sense valor intrínsec i els diners són utilitzats pels agents com a mitjà de pagament.

Seguint amb els ingressos, hi ha diferents tipus d'ingressos ordinaris que s'utilitzen per a obtenir finançament per a fer front a les necessitats públiques o tributs.

- **Preus públics:** és la contraprestació dinerària que rep el Sector Públic per la producció de béns i serveis, és a dir, quan el govern central produeix béns i serveis per si mateixa i són destinats a la venda en el mercat, el preu de venda és un preu públic i, a més, són els preus als qual es venen les empreses públiques. No obstant això, també poden haver activitats o serveis públics realitzats pel sector privat. Aquestes són de sol·licitud voluntària per part dels administrats. Un exemple de preu públic és el preu que té l'ús d'una piscina municipal.

- **Taxes:** són aquells tributs que es paguen quan hi ha un benefici individual derivat de la realització d'una activitat o d'un ús privatiu de domini públic. Així mateix, el servei ha de ser de recepció obligatòria per a l'administrat. En aquest cas, el servei no pot ser prestat pel sector privat. Un exemple de taxes són les que els ciutadans paguen per la renovació del DNI.
- **Contribucions Especials:** són els tributs en què el fet impositiu consisteix en l'obtenció per part de l'obligat tributari d'un benefici o augment de valor dels seus béns per la realització d'una obra pública o ampliació de serveis públics. En aquest cas els ciutadans no sol·liciten el servei públic però sí que se'n beneficia d'aquest. Un exemple és el pressupost que es destina a il·luminar els carrers.
- **Impostos:** són les quantitats que el Sector Públic absorbeix del Sector Privat de forma coactiva amb la finalitat de contribuir al finançament general de l'activitat pública. No obstant això, també hi ha impostos aprovats per la Llei General Tributària que són exigits sense contraprestació, és a dir, que no hi ha relació entre el ciutadà i l'Administració.

La classificació dels impostos pot ser molt variada però la que marca l'Agència Tributària és classificant als impostos segons siguin directes o indirectes.

Els impostos directes són aquells que graven la manifestació directa de la capacitat econòmica d'un individu, ja siga per l'obtenció de la renda o la riquesa. Els impostos directes més importants són:

- **Impost sobre Societats (IS):** grava el benefici net que obtenen les empreses per la seua activitat.
- **Impost sobre la Renda de Persones Físiques (IRPF):** grava l'obtenció de renda, la qual mostra la capacitat econòmica del ciutadà i el seu nivell de benestar. Així, es determina quina ha de ser la contribució que ha de fer a l'Estat per a gaudir de les despeses públiques.
- **Impost sobre Successions i Donacions:** grava per l'obtenció de diners i altres béns sense que s'hi faça cap contraprestació d'un treball o servei que s'haja realitzat o per alguna cosa que s'haja entregat a canvi.

- **Impost sobre la Renda de No Residents (IRNR):** grava la renda que obtenen a Espanya els subjectes que no hi viuen.
- **Impostos sobre el Patrimoni:** grava el valor del patrimoni net d'un ciutadà, és a dir, el conjunt dels béns i drets amb contingut econòmic del qual és un titular subjecte passiu. Aquest impost és cedit a les CCAA.

Els impostos indirectes són aquells que s'apliquen sobre una manifestació indirecta de la capacitat econòmica (per l'ús de la renda), com pot ser el consum de béns i serveis, la compra de determinats actius i altres operacions. Aquests impostos es deuen pagar cada vegada que es realitza la compra o venda del bé o servei en qüestió. Formen part dels impostos indirectes els tributs següents:

- **Impostos sobre Transmissions Patrimonials i Actes Jurídics Documentats:** grava les transmissions (compravendes) de tots els tipus de béns i drets que es manifesten en diferents operacions que realitzen les empreses. Un exemple pot ser l'escriptura d'una casa.
- **Renda de duanes.**
- **Impost sobre el Valor Afegit (IVA)** és l'impost més important, ja que grava les entregues de béns i prestacions de serveis efectuats per empresaris i professionals i també grava les importacions de fora i dins de la Unió Europea. Aquest tribut té com a objecte el consum, però no té en compte les circumstàncies personals i familiars a l'hora de determinar un import com ho fa l'IRPF.
- **Els Impostos Especials:** graven el consum de determinats productes com és l'alcohol, hidrocarburs, tabac o matriculació de transport.

En aquest treball s'utilitza, la següent fórmula, per a concloure quins són els ingressos públics:

$$\text{Ingressos públics} = T_i + T_d + T_b + \text{Cot. SS} + T_{rr}$$

" T_i " són els impostos indirectes, " T_d " els impostos directes i " T_b " els impostos de societats. A més, "Cot. SS" són les cotitzacions a la Seguretat Social i " T_{rr} " són les transferències exteriors netes.

Quan la despesa pública es pot definir com a la quantitat de recursos financers, materials i humans que el Sector Públic utilitza per al compliment de les seues funcions, què són satisfer els serveis públics i les necessitats dels ciutadans i ciutadanes de l'estat espanyol. A més, la despesa pública constitueix un instrument de gran importància per a la política econòmica del país perquè pot influir en la reducció de les diferències de la inversió, consum, mercat, treball... L'última finalitat de la despesa pública és la prestació de serveis imprescindibles per a la població com és la seguretat, la justícia i la sanitat, sense deixar de costat la distribució més equitativa de la renda i riquesa nacional i intentar aconseguir alts nivells de competitivitat i desenvolupament per a tenir una estabilitat en els preus.

Segons l'article 40 de la Llei General Pressupostària (47/2003), de 26 de novembre, les despeses públiques es classifiquen de la següent manera:

- **Classificació per programes o funcional:** Els crèdits s'ordenen en grups de funció, que estan dividides per programes. Aquesta classificació s'adapta al contingut en la programació plurianual de les polítiques de despesa de l'Estat.
- **Classificació orgànica:** segons l'organigrama de l'entitat. Primerament estan els Pressupostos Generals de l'Estat i després estan els diferents subsectors que estableixen les seues despeses com l'Estat, els Organismes autònoms, la Seguretat Social i altres entitats considerades Administracions Públiques (AAPP).
- **Classificació econòmica:** es classifiquen les despeses segons la seua naturalesa i s'agrupen els crèdits per capítols separant les operacions corrents, les de capital, les financeres i el Fons de Contingència en execució pressupostària.

Les despeses públiques es calculen en aquest treball amb aquesta fórmula:

$$\text{Despeses públiques} = G + Tr + Subv + Idp$$

La “G” representa la despesa pública, “Tr” són les transferències familiars, “Subv” són les subvencions a empreses i, per últim, estan els interessos de deute públic “Idp”.

2.2. DÈFICIT I DEUTE PÚBLIC

El dèficit públic es produeix quan les despeses realitzades superen als ingressos de l'estat o altres entitats públiques en un determinat període que, sol ser un any. D'aquesta manera s'observen diferents tipus de dèficits que es poden donar en qualsevol país:

- **Dèficit efectiu:** és el saldo del conter del capital, inclou els pagaments dels interessos del deute públic i és la unitat de mesura més utilitzada per a les comparacions internacionals.
- **Dèficit primari:** és el dèficit que hauria generat el Sector Públic si no s'abonaren els interessos de deute públic. S'utilitza a les comparacions internacionals com un indicador del grau de sostenibilitat o disciplina de la política pressupostària.
- **Necessitat d'endeutament:** s'obté mitjançant la suma del dèficit efectiu i la variació neta dels actius financers. En aquestes dades es pot estudiar la quantitat d'euros que el Sector Públic ha d'endeutar-se per a cobrir totes les operacions pendents, tant les operacions corrents i les de capital com les financeres.
- **Dèficit discrecional:** és el saldo negatiu de les despeses i els ingressos públics originats per les polítiques discrecionals del govern, com el mateix nom indica. Així, són les realitzades a propòsit pel govern. Podem dir que és el dèficit que faria l'economia suposant que el PIB potencial cresquera amb tots els recursos coberts.
- **Dèficit automàtic:** és el dèficit generat pels efectes originats per les oscil·lacions de l'activitat econòmica davant dels programes d'ingressos i despeses públiques.
- **Dèficit total:** és la suma d'un component discrecional i altre component autònom associat al cicle econòmic.

- **Dèficit de caixa no financer:** és el saldo dels fluxos monetaris ocasionats per les operacions reals relacionades amb l'execució del pressupost amb independència del moment de la meritació. Dona a entendre les variacions del conter corrent de la Tresoreria en el Banc d'Espanya per operacions no financeres.
- **Dèficit en termes de Comptabilitat Nacional:** s'estudia amb la diferència entre les obligacions reconegudes i els drets contrets corresponent a operacions no financeres.

Per tant el dèficit públic és el valor negatiu del resultat del saldo pressupostari públic.

Saldo Pressupostari Públic= Ingressos Públics – Despeses públiques

El deute públic és l'acumulació de dèficit públic en més d'un exercici. L'emissió de deute públic és una forma d'obtenir recursos financers per part de les administracions públiques i comprén el conjunt de diners que un estat o administració pública s'ha compromés a tornar a particulars, empreses o altres estats que li han prestat els diners. També és conegut com a deute sobirà o bons governamentals. Dit d'altra manera, és un mitjà que s'utilitza al Sector Públic amb la finalitat d'obtenir liquidat del Sector Privat per a finançar la diferència que hi ha entre els ingressos i les despeses no financeres i, així, poder complir amb les actuacions públiques pressupostades.

No obstant això, el deute públic és un instrument que pot modificar determinades variables econòmiques per a millorar o ajudar amb les polítiques monetàries. En teoria deu ser usat amb problemes puntuals però s'ha convertit en una eina habitual per a fer quadrar els pressupostos de les administracions (Dalmau i Descalç).

Les classes de deute públic segons Dalmau i Descalç (2009) són les següents:

- **Deute a curt termini:** s'utilitza per a cobrir la necessitat de tresoreria (Dèficit de caixa) dels pressupostos de l'Estat. Normalment amb venciment menor d'un any. Exemple: lletres del tresor (de 6, 12 o 18 mesos).

- **Deute a mitjà termini:** s'utilitza per a finançar les despeses ordinàries i sol tindre un venciment entre 3 i 5 anys. Exemple: bons de l'Estat.
- **Deute a llarg termini:** s'emet per a finançar despeses extraordinàries i sol tindre un venciment de 10, 15 o 30 anys. Exemple: obligacions de l'Estat.

Depenent de les condicions que presenta el mercat, l'Estat combina aquests 3 tipus de deute:

- Deute flotant i deute consolidat.
 - **Deute flotant:** s'emet a curt termini i amb caràcter transitori per a millorar les diferències temporals de caixa. Es reintegra quan han passat els desajustos d'ingressos i despeses del Sector Públic.
 - **Deute consolidat:** Si l'Estat té necessitat en tornar el préstec, aquest renova la quantitat sol·licitada mitjançant un emprèstit a llarg termini. L'emprèstit és el crèdit o finançament que s'aplica a un govern per un estat estranger, per organismes internacionals del crèdit, per institucions privades de crèdit estranger o per institucions nacionals de crèdit per a la satisfacció de determinades necessitats pressupostàries.

- Deute real i deute fictici:
 - **Deute real:** Es considera sols si el que presta és la banca privada, els particulars o el sector exterior.
 - **Deute Fictici:** es considera quan el subscriptor del deute és el banc central.

La diferència entre aquests dos fa referència al seu efecte sobre la liquiditat del sistema. En Espanya, aquesta opció està prohibida des de l'any 1990.

- Deute intern i deute extern:
 - **Deute intern:** és la part del deute nacional o públic d'un país en què els creditors són els mateixos ciutadans.

- **Deute extern:** és la suma dels deutes que té un país amb entitats estrangeres mitjançant organismes com el Banc Mundial. El deute extern té l'avantatge que es permet obtenir fons sense limitar al sector públic nacional. El desavantatge és que al tornar-ho, hi haurà una eixida de recursos cap a l'exterior de l'economia.
- Deute amortitzable i deute perpetu:
 - **Deute amortitzable:** obliga al pagament de la rendibilitat mentre dura el préstec, és a dir, l'Estat es compromet a amortitzar cada any un determinat nombre de títols del deute públic i se li obliga la devolució del principal quan acaba el termini.
 - **Deute perpetu:** és aquella que no té una dada de venciment fixada, així, l'Estat no està obligat a tornar el capital però sí l'abonament dels interessos.

2.3. DÈFICIT PÚBLIC PEL SISTEMA DE COMPTES PÚBLICS TERRITORIALITZATS (SCPT)

Per a estudiar el Dèficit Públic d'Espanya i, en concret, de les CCAA, el Ministeri d'Hisenda i Funció Pública fa una anàlisi a partir del Sistema de Comptes Públics Territorialitzats, que és una operació estadística inclosa en el Pla Estadístic Nacional dels anys 2013-2016 regulat al Real Decret 1089/2015, de 4 de desembre, pel qual s'aprova el Programa anual 2016 del Pla Estadístic Nacional 2013-2016. Aquest imputa per comunitats autònomes els ingressos i les despeses de la major part del sector públic estatal que s'utilitza la metodologia càrrega-benefici que seguidament s'explica.

En aquest punt on s'estudia la despesa pública s'imputen, en funció del lloc de residència dels ciutadans i el seu benefici, les polítiques públiques i els ingressos públics.

El SCPT ofereix una imatge detallada de la distribució territorial dels fluxos de despeses i ingressos i permet realitzar comparacions entre regions en terminis de pressupostos molt diversos i, a més a més, s'aconsegueix realitzar una

anàlisi de la incidència regional de l'actuació de les Administracions públiques molt més detallades que l'estudi basat amb les despeses fiscals regionals.

2.3.1. Estructura del SCPT

L'estructura del SCPT recull tant els ingressos com les despeses d'una administració central augmentada hipotèticament al que correspondrien tots els recursos tributaris del país i administracions territorial, siga per transferències o per la cessió de tributs amb competències normatives i de gestió o sense (Taula 1). A més, les Administracions Territorials (AATT) inclouen els recursos agregats amb els quals poden prestar els serveis de la seua competència. Açò s'analitza d'aquesta manera perquè el finançament total de les CCAA i Entitats Locals és la variable de major interès des de la perspectiva del SCPT.

Taula 1: Estructura general del SCPT

ESTRUCTURA GENERAL DEL SCPT
A. INGRESSOS
<i>A.1 INGRGESSOS IMPOSITIUS HOMOGÈNIS DE L'ESTAT I LES CCAA</i>
A.1.1 impostos directes homogeneïtzats
A.1.2 Impostos indirectes homogeneïtzats
<i>A.2 sobreesforç fiscal regional i rebaixa fiscal en Canàries i Ceuta i Melilla</i>
<i>A.3 Impostos municipals</i>
<i>A.4 Cotitzacions socials</i>
<i>A.5 Altres ingressos de l'Administració Central</i>
A.5.1 Taxes, preus públics i altres ingressos per venda de béns i serveis
A.5.2 Altres ingressos financers o patrimonials
INGRESSOS TOTALS A IGUAL ESFORÇ FISCAL: A.1+A.3+A.4+A.5
INGRESSOS TOTALS: A.1+A.3+A.4+A.5+A.2
B. DESPESES
B.1 Administració general i béns i serveis públics nacionals
B.2 DESPESA TERRITORIZABLE
<i>Ingressos regionals homogenis: recursos per a competències singulars de les CCAA de règim comú+/- altres ajustos per competències atípiques=</i> <i>finançament a competències homogènies i igual esforç fiscal + sobreesforç fiscal regional= finançament total a competències homogènies</i>
B.2.2 Finançament local
B2.3 Infraestructures productives i mediambientals
B.2.4 Ajudes Regionals
B.2.5 Altra despesa territoritzable com sanitat, educació i seguretat
<i>B.3 Protecció i promoció social</i>
<i>B.4 Regulació i promoció econòmica</i>
<i>B.5 Interessos del deute públic</i>
DESPESES TOTALS: B.1+B.2+B.3+B.4+B.5

Font: Elaboració pròpia a partir del Ministeri d'Hisenda i Administracions Públiques.

Els ingressos agrupen els impositius homogeneïtzats de l'Estat i les CCAA que s'entenen com una estimació de la recaptació que aquestes administracions haurien obtingut aplicant una escala de gravamen comú en tota Espanya. I en aquesta partida s'adhereix:

- El sobreesforç fiscal regional, en el qual s'inclouen els pressupostos propis establerts per les CCAA.
- Els impostos propis establerts per les CCAA a l'igual que la recaptació diferencial de l'ús de cadascuna d'aquelles que han fet de la seua capacitat normativa en matèria fiscal per a pujar o baixar els tipus de tributs cedits.
- Les rebaixes fiscals (amb signe negatiu) de les que gaudeixen Canàries i Ceuta i Melilla en aplicació de les seues peculiaritats.

També s'analitzen els impostos municipals, les cotitzacions socials i altres ingressos de l'Administració Central per a completar el conjunt dels ingressos públics totals que recull el SCPT.

Quant a les despeses, amb la finalitat de facilitar la valoració dels seus components, el SCPT desglossa aquesta magnitud en cinc grans partides que persegueixen objectius diferents i guarden relacions molt diferents amb el territori.

La primera partida recull els béns i serveis públics d'àmbit nacional i interès general com per exemple la defensa, les relacions exteriors o les despeses de funcionament de les altes institucions de l'Estat que beneficien de la mateixa forma a tots els espanyols amb independència del seu lloc de residència i d'on es localitzen físicament les unitats productores d'aquests serveis. També es recullen les despeses en prestacions i serveis socials de caràcter personal, les despeses en regulació i promoció econòmica i, per últim, els interessos de deute públic estatal.

La segona partida conté la despesa territoritzable, és a dir, la despesa que finança els serveis i prestacions en què els ciutadans tenen accés en funció del seu lloc de residència. I en aquesta part, s'inclou el finançament de les

Administracions locals i autonòmiques, la inversió de l'Administració Central en infraestructures productives i transport, i diferents programes nacionals i europeus d'ajudes regionals. Resumidament, es tracta del finançament per a serveis que han de produir-se en terminis locals i que en moltes ocasions són consumits de forma col·lectiva pel conjunt dels habitants en un determinat territori.

Així, encara que hi ha una gran varietat de possibilitats per a estudiar l'equitat del repartiment dels costos i beneficis derivats de l'actuació pública, en aquest treball s'utilitza la fórmula càrrega-benefici, que es centra en la distribució geogràfica dels beneficis directes de la despesa pública i de les càrregues impositives que el financen. La despesa pública s'assigna al territori en què resideixen els seus beneficiaris, és a dir, els ciutadans consumidors dels béns i serveis públics. Els ingressos tributaris i les cotitzacions socials s'assignen a la comunitat de residència dels contribuents que suporten la càrrega de cada impost; aquests es reparteixen en la seua integritat entre els residents d'Espanya. Les partides de despesa que beneficien directament als no residents del nostre país, com és el cas de la cooperació internacional, es reparteixen entre tots els territoris espanyols en proporció a la seua població resident marcat al padró. I d'igual manera es fa amb els ingressos tributaris de les AAPP que se suporta pels no residents, com per exemple els turistes estrangers. En aquest apartat es té en compte una imputació alternativa d'ingressos i despeses mitjançant el mètode de flux monetari en què s'assigna la despesa al lloc en el qual aquest es materialitza físicament.

2.3.2. Càlcul dels saldos fiscals.

Per a quantificar la contribució de les partides d'ingressos i despesa als saldos fiscals regionals és necessari calcular els saldos descompostos en programes o grups i, així, s'aconsegueix treballar en terminis relatius, en què s'analitzen en quina mesura cada CCAA està major o pitjor tractada que la mitjana de les CCAA en terminis per càpita.

Per tant, els saldos regionals que es calculen en el SCPT són els saldos relatius que estan lligats a la posició de cada territori en terminis de despesa o càrrega fiscal per habitant en relació amb la mitjana nacional. A més a més, en aquest tipus d'estudi es pot aplicar programa a programa, tant pel costat de l'ingrés com per la despesa i després sumar-li el nivell d'agregació que es desitja. Açò permet construir saldos parcials i analitzar per separat l'impacte de cada grup de programes, aïllant en particular el dèficit o superàvit generat en cada regió per aquelles actuacions públiques que si responen a una lògica territorial.

En aquest treball s'estudien més detingudament els ingressos i les despeses de l'any 2012 i 2013, ja que és l'últim treball realitzat en el SCPT.

2.4. PRESSIÓ FISCAL I ÍNDEX DE FRANK DE LES COMUNITATS AUTÒNOMES

La pressió fiscal és el conjunt d'impostos, tant directes com indirectes que recapta el sector públic d'un determinat país amb relació de l'activitat econòmica anual d'aquest (PIB). És un element clau per a valorar el pes dels impostos y per a fer una anàlisi comparativa. En aquest punt s'obtenen els ingressos a partir del total de les operacions corrents, les operacions de capital i les operacions financeres.

Cal tenir en conter l'estructura del sistema impositiu perquè el valor d'aquesta dada s'aproxime al més possible a la realitat. Així, als impostos directes s'inclouen els impostos sobre la renda, de caràcter progressiu, als impostos de les Societats, de caràcter proporcional i els impactes sobre els agents passius i la distribució de la renda.

Amb l'estudi de la pressió fiscal també es tenen en compte les cotitzacions socials (encara que es poden classificar com un impost directe, ja que es computen sobre les nòmines dels treballadors i les treballadores) i també són proporcionals, fet que provoca que siguem un impost progressiu sobre els salaris.

Per tant, la pressió fiscal és la relació que hi ha entre els impostos recaptats i el nivell de producció d'una determinada economia.

La fórmula per a estudiar la pressió fiscal és la següent:

$$\text{Pressió fiscal (t)} = \frac{I_d + I_i + \text{taxes}}{\text{PIB}} = \frac{T + \text{taxes}}{\text{PIB}}$$

On la "t" és la pressió fiscal, "I_d" és la suma dels impostos directes i "I_i" dels impostos indirectes que es divideixen entre el PIB de l'economia.

Per altra part, l'esforç fiscal serveix per a valorar la càrrega fiscal que suporten els ciutadans a part de la pressió fiscal, abans esmentada. Pel fet que l'esforç que suposa pagar una determinada quantitat d'impostos depèn de la quantitat d'ingressos, suposant així un major esforç per a qui té menys ingressos.

Per a estudiar aquest esforç fiscal un dels indicadors que més s'utilitza és l'Índex de Frank degut a la seua senzillesa. Aquest índex és el resultat de dividir la pressió fiscal per la renda per càpita i multiplicat per 10.000.

La fórmula de l'índex de Frank és la següent:

$$\text{Índex de Frank} = \left(\frac{\text{IMPOSTOS TOTALS}}{\text{PIB}} \right) / \left(\frac{\text{PIB}}{\text{POBLACIÓ}} \right) * 10.000$$

Per a estudiar l'Índex de Frank és necessari tenir la pressió fiscal a més de la població, per tant també s'estudia la població actual i la dels darrers vint anys per a analitzar aquests dos indicadors mencionats.

2.5 FINANÇAMENT PER PARTIDES PRESSUPOSTÀRIES.

La capacitat o necessitat de finançament del sector públic és el resultat de les diferències entre els ingressos i les despeses públiques. Per analitzar aquestes variables serà necessari avaluar els pressupostos de les administracions públiques. En aquest treball se centrarà l'anàlisi en els pressupostos de l'administració pública del Govern Valencià.

Els pressupostos públics es poden classificar de tres formes:

- Econòmica: Presenta les despeses e Ingressos agrupats per capítols.
- Orgànica o per 1 gestor/a: Estat, Organismes Autònoms, Seguretat Social i Organismes Públics.
- Funcional: Per polítiques de despeses (4 àrees) i per grups funcionals (10 grups).

2.5.1. Distribució econòmica del pressupost públic

La distribució econòmica del pressupost públic exposat a la taula 2 es entra en la separació entre les despeses i els ingressos. A més en cada un es classifica segons operacions corrents, de capital o financeres.

Taula 2: Distribució econòmica per capítols dels Ingressos i Despeses

Despeses	Ingressos
Operacions Corrents	Operacions Corrents
Capítol I Despeses personals	Capítol I Impostos Directes
Capítol II Compres de Béns y Serveis	Capítol II Impostos Indirectes
Capítol III Despeses Financeres	Capítol III Taxes i altres ingressos
Capítol IV Transferències Corrents	Capítol IV Transferències Corrents
Capítol V Fons de Contingència	Capítol V Ingressos Patrimonials

<p>Operacions de Capital</p> <p>Capítol VI Inversions Reals</p> <p>Capítol VII Transferències de capital</p> <p>Operacions Financeres</p> <p>Capítol VIII Actius Financers</p> <p>Capítol IX Passius Financers</p>	<p>Operacions de Capital</p> <p>Capítol VI Alienació d'Inversions</p> <p>Capítol VII Transferències de capital</p> <p>Operacions Financeres</p> <p>Capítol VIII Actius Financers</p> <p>Capítol IX Passius Financers</p>
--	--

Font: elaboració pròpia a partir dels Pressupostos Generals.

- Les despeses de les operacions corrents inclouen:

Capítol I Despeses de Personal: inclou tots els sous i salaris pagats.

Capítol. II Compres de Béns Serveis: Compres de béns serveis a les empreses.

Capítol. III Despeses financeres: recull fonamentalment el pagament d'interessos de deute.

Capítol IV Transferències Corrents: inclou, bàsicament, les transferències a les famílies o a les empreses per a l'adquisició de béns i serveis.

- Les despeses de les operacions de capital inclouen:

Capítol V Fons de Contingència: és una innovació introduïda a la Llei d'Estabilitat Pressupostària destinada a evitar els problemes derivats de l'existència de despeses, les quals el finançament no estava previst.

Capítol VI Inversions reals: és la inversió realitzada directament pel Sector Públic.

Capítol VII Transferències de capital: pagaments a empreses privades perquè dugen a terme projectes d'inversió.

- Les despeses de les operacions financeres inclouen:

Capítol VIII Actius financers: es recullen els recursos destinats a l'adquisició d'actius financers (Accions, obligacions...)

Capítol IX Passius financers: desemborsament destinats a amortitzar títols prèviament emesos pel Sector Públic.

- Els ingressos de les operacions corrents inclouen:

Capítol I Impuestos directes y Capítol II Impuestos indirectes: són ingressos via impostos, siguen directes o indirectes.

Capítol III Taxes y altres ingressos: taxes y altres tributs, per exemple, les contribucions especials.

Capítol IV Transferències corrents: inclouen els fons obtinguts pel Sector Públic per transferència d'altres agents econòmics. Les transferències corrents poden provenir del Sector Privat o d'altres integrants del Sector Públic. Així, quan es considera el funcionament de les loteries de l'Estat, els ingressos per aquest concepte es consideren transferències corrents rebudes (cap. IV d'ingressos) i els premis repartits s'inclouen com transferències corrents realitzades (Cap IV de despeses). Per altra part, quan una Universitat rep ingressos del Ministeri d'Educació i Cultura o de la Regidoria d'Educació per a pagar les nòmines del professorat, l'ingrés es considera transferència corrent (Cap. IV d'ingressos) i el pagament als docents s'inclou al cap. I de despeses.

Capítol V Ingressos patrimonials: es reflecteixen els ingressos que provenen del patrimoni públic, com és el cas dels dividendes percebuts per accions del sector públic, lloguers de propietats...

- Els ingressos de les operacions de capital inclouen:

Capítol VI Alienació d'inversions: venda de propietats públiques.

Capítol VII Transferències de capital: transferències rebudes per a dur a terme projectes d'inversió, per exemple, fons procedents de la Unió Europea.

- Els ingressos de les operacions financeres inclouen:

Capítol VIII Actius financers: ingressos procedents de la venda d'actius financers, per exemple, cas de la privatització d'empreses públiques.

Capítol IX Passius financers: fons rebuts per emissió de deute públic.

2.5.2. Distribució orgànica del pressupost públic

La distribució orgànica es basa en les despeses entre els diferents components del sector públic:

- Estat.
- Organismes Autònoms.
- Seguretat Social.
- Organismes Públics.

2.5.3. Distribució funcional del pressupost públic

La distribució funcional classifica les polítiques de despeses en quatre grans àrees:

- Serveis Públics Bàsics.
- Despeses Socials.
- Actuacions de caràcter econòmic.
- Actuacions de caràcter general.

O en 10 grups funcionals que són: 1) Serveis Públics Generals, 2) Defensa, 3) Orde Públic y seguretat, 4) Assumptes econòmics, 5) Protecció del Medi Ambient, 6) Habitatge i serveis comunitaris, 7) Salut, 8) Activitats recreatives, cultura i religió, 9) Educació i 10) Protecció social.

3. RESULTATS

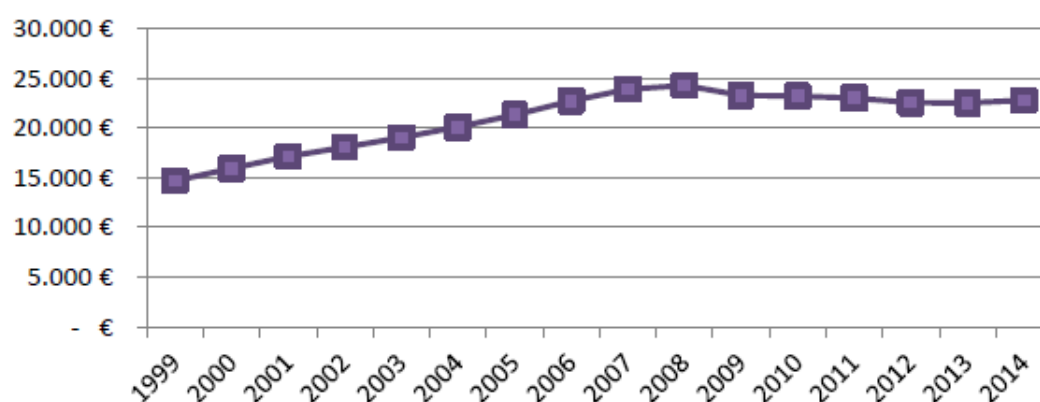
3.1 PRODUCTE INTERIOR BRUT

3.1.1 Evolució del Producte Interior Brut d'Espanya

Durant els anys 1999-2007, l'economia espanyola estava en un moment d'expansió econòmica (Figura 1) i, a més, Espanya va entrar en la Comunitat Econòmica Europea a l'any 1986. Aquest fet va suposar un increment dels nivells de producció però no varen començar a veure's millores fins l'any 1995, quan Espanya va entrar en la Unió Econòmica i Monetària de la Unió Europea i es va acabar la crisi dels anys 90. A més, amb l'entrada d'aquesta a la Unió Econòmica i Monetària de la Unió Europea, s'esperava un gran increment en l'economia del país i açò suposava un fort increment de la inversió estrangera per la baixada dels tipus d'interès i un impuls modernitzat de l'empresa espanyola davant la competència de la resta de països.

Així, en aquesta etapa es varen introduir inversions públiques en infraestructures i també es va produir un creixement del consum com, per exemple, amb la compra d'immobilitzats. Com a resultat es va donar un increment en el PIB, reducció del deute públic i disminució de l'atur i de la inflació (Medina *et al.*, 2010).

Figura 1. Evolució anual del PIB pm a Espanya, 1999 – 2014. Milions d'euros.

Font. Elaboració pròpia a partir d'Eurostat, des de l'any 1999 fins al 2014.

Després de començar el període de crisi el 2008, quatre anys més tard va haver una recaiguda de l'economia espanyola, en part deguda a l'elevat deute públic.

Aquesta crisi econòmica va començar com una crisi financera als Estats Units, on es va desenvolupar la crisi creditícia i hipotecaria que també va causar grans problemes a la resta de països que estan influenciats per aquest. També, s'havien incrementat el sector de la construcció durant els darrers anys, sent un dels dinamitzadors del desenvolupament econòmic del país, conegut com a "boom immobiliari".

Aquest fet va suposar un elevat deute privat, i posteriorment, després de la caiguda de Lehman Brother, una reducció dels diners en circulació i, com a conseqüència una contracció del crèdit.

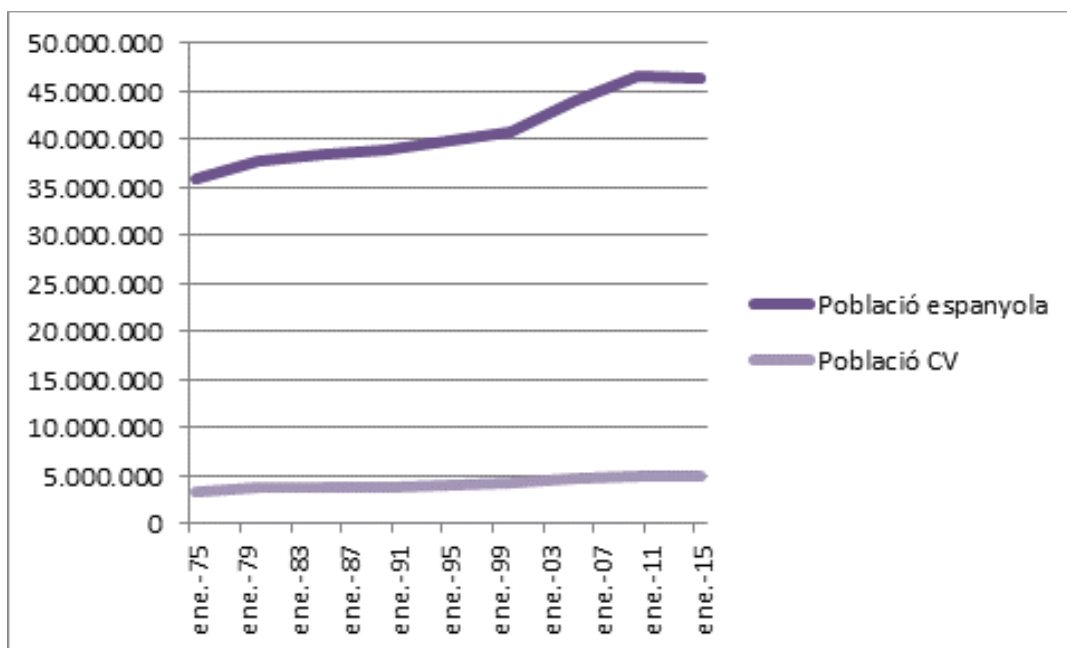
3.1.2.Evolució de la població a Espanya

Espanya ha tingut un creixement demogràfic moderat en el període d'estudi (Figura 2). Aquest creixement demogràfic és més intens en els anys posteriors a fi de la Dictadura (any 1975) fins al 1988, incrementant la població en uns tres milions d'habitants. Des d'aquest any fins al 1991 quedà estancada l'augment de població. No obstant això, a partir d'aquest any Espanya va seguir augmentant el nombre d'habitants fins arribar als 47 milions l'any 2008 (Figura 2). Un dels factors clarament influents en aquest increment demogràfic és per l'arribada d'immigrants que buscaven noves oportunitats, donat que en Espanya s'estava vivint una època de millora econòmica. Passant d'haver una entrada de 25.000 persones l'any 1990 a passar a 682.731 persones l'any 2005, segons les fonts oficials de l'INE. Aquest increment de la població va impulsar la demanda de consum de béns i serveis notablement.

A l'igual que en Espanya, en la CV es va incrementar la població en els anys posteriors a la dictadura, incrementant de quatre milions d'habitants a cinc (representa un 24% d'augment de població) a un ritme més ràpid que el d'Espanya (Figura 2), ja que Espanya va augmentar un 14%, que representen al voltant de 10 milions d'habitants des de l'any 1999 fins al 2008. Però amb

l'arribada de la crisi econòmica aquestes dades es varen estancar fins a l'actualitat. L'any 2015 es pot apreciar un mínim augment de la població tant a Espanya com a la CV.

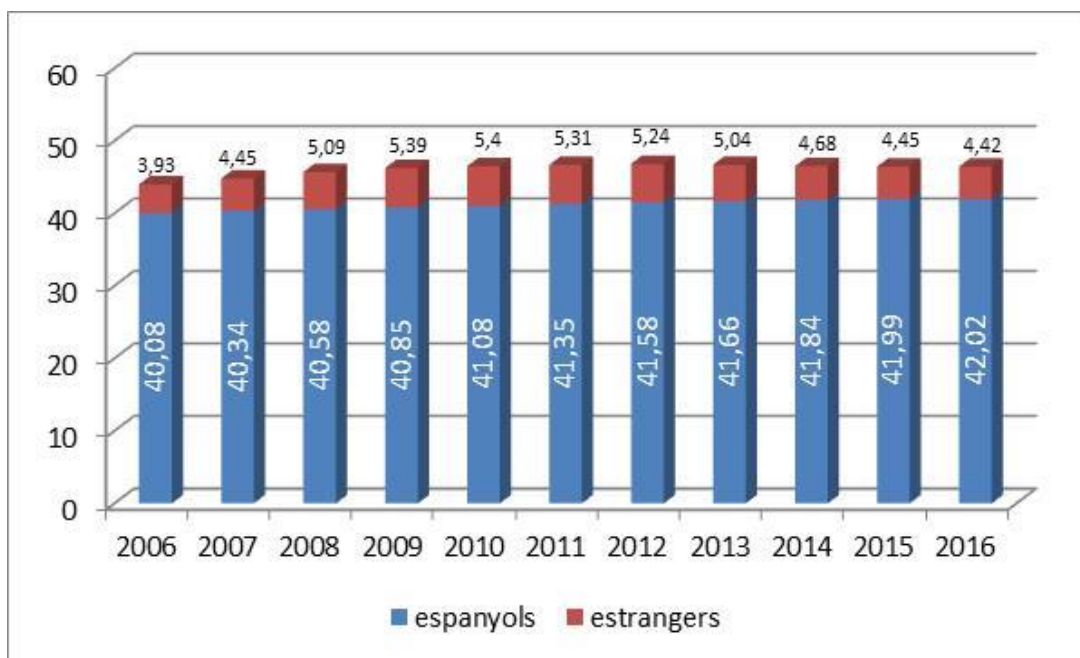
Figura 2: Comparació de l'evolució de la població Espanyola i Valenciana en milions d'habitants. Anys 1975 a 2014.

Font: elaboració pròpia a partir de Datosmacro i INE.

L'evolució de la població en els últims deu anys s'observa més clarament en la figura 3. Als anys de recessió econòmica (2008- 2014) la població es va estancar. I en nombre d'habitants estrangers s'ha reduït progressivament des de l'any 2010 fins a l'any 2016 (Figura 3).

Figura 3: Evolució espanyols i estrangers a Espanya milions d'habitants. Anys 2006-2016.

Font: Elaboració pròpia a partir de l'INE.

3.1.3. Evolució del PIB per càpita

El PIB per càpita depèn de l'evolució tant del PIBpm com de la població.

Tant el PIBpm com la població van augmentar a Espanya des dels anys 80 fins al començament de la crisi econòmica. Per tant el PIB per càpita també augmenta en aquests anys. (Taula 3).

El PIB per càpita va créixer més del 5%, inclús de més del 7% de 1999 a 2001, a una reducció del 4% durant l'any 2009. En canvi a partir de l'any 2008 disminueix progressivament, principalment l'any 2009, a causa de la baixada del PIBpm.

Taula 3: Evolució anual del PIB per càpita a Espanya

ANY	PIB PER CÀPITA	VARIACIÓ ANUAL (%)
1999	14.700€	7.2
2000	15.935€	7
2001	17.160€	7.7
2002	18.088€	5.4
2003	19.041€	5.3
2004	20.099€	5.6
2005	21.313€	6
2006	22.722€	6.6
2007	23.893€	5.2
2008	24.274€	1.6
2009	23.271€	-4.1
2010	23.214€	-0.2
2011	23.005€	-0.0
2012	22.562€	-1.9
2013	22.518€	-0.2
2014	22.780€	1.2

Font: elaboració pròpia a partir de Datosmacro.

3.1.4. Evolució del Producte Interior Brut a preus de mercat i el PIB per càpita en les Comunitats Autònomes

El creixement econòmic de cada Comunitat Autònoma dels últims anys ha estat pròxima al 3% en totes les CCAA (Taula 4), però el valor del PIB és molt diferent d'unes CCAA a altres.

Taula 4: Comparativa PIB anual per CCAA. Any 2015.

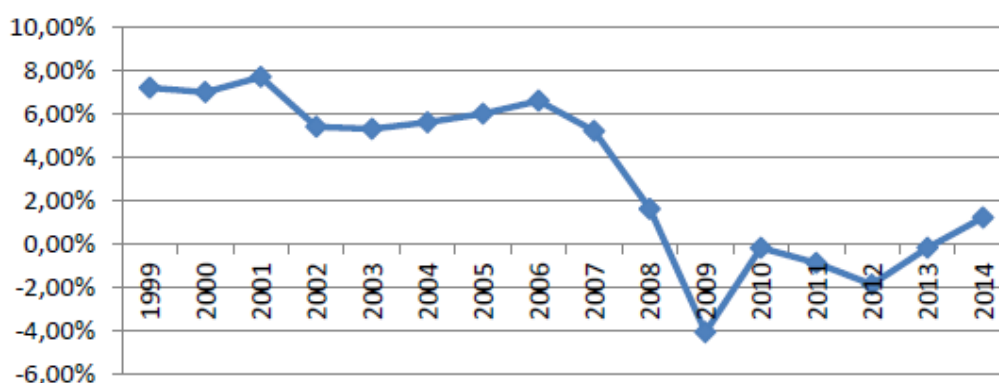
COMUNITATS AUTÒNOMES	PIB EN MILLONS D'€	CREIXEMENT PIB ANUAL
Andalusia	144.989	3.2%
Aragó	33.793	2.7%
Astúries	21.595	3.1%
Canàries	42.317	2.8%
Cantabria	12.172	2.6%
Castella la Manxa	37.715	3.2%
Castella i Lleó	54.057	2.9%
Catalunya	204.666	3.3%
Ceuta	1.639	3%
C valenciana	101.604	3.6%
Extremadura	17.590	3%
Galícia	55.701	3.2%
Illes balears	27.546	3.2%
La Rioja	7.974	2.8%
Madrid	203.626	3.4%
Melilla	1.457	2.7%
Múrcia	27.733	3.1%
Navarra	16.246	2.9%
País Basc	65.924	3.1%

Font: elaboració pròpia a partir de Datosmacro.

A la figura 4 es pot apreciar la variació anual del PIBpm des dels anys 1999 fins a 2014 on l'any 2009 és el més significatiu a causa de la dràstica caiguda d'aquest indicador arribant als -4%. No obstant això, l'any 2012 també s'adona una disminució d'un 2% aproximadament del PIBpm amb referència amb els dos anys anteriors.

Per tant, el PIBpm passa de tenir Espanya al voltant del 7% l'any 2006 a disminuir en 3 anys fins al -4%, fet que va ocasionar greus problemes que es comenten al llarg d'aquest treball. L'últim any estudiat s'observa una millora del PIBpm a Espanya amb quasi un 2%.

Figura 4. Variació anual del PIB pm, 1999 – 2014

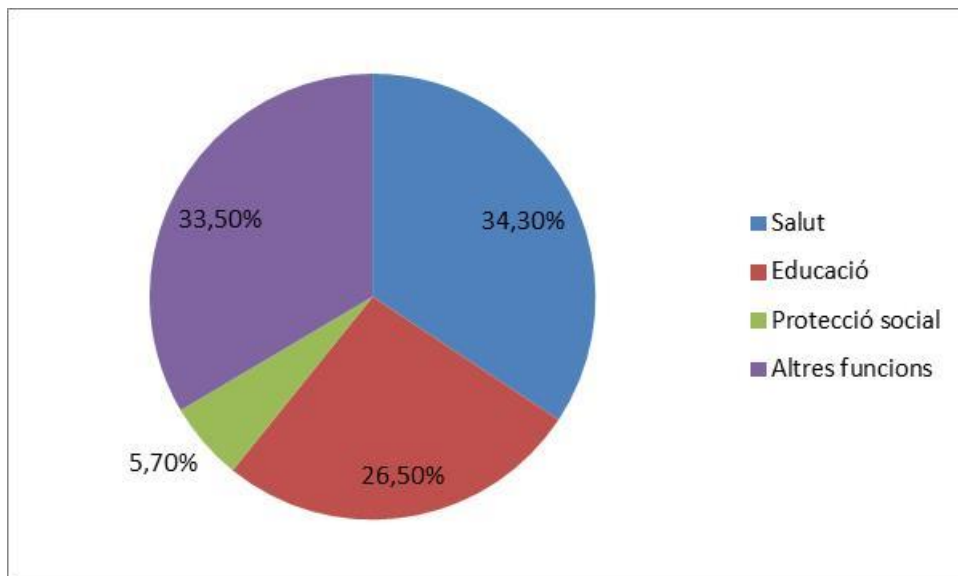
Font. Elaboració pròpia a partir d'Eurostat, des de l'any 1999 fins al 2014.

Quant a la taula 4 s'observa que la Comunitat Autònoma amb major PIB és Catalunya, al segon lloc se situa la Comunitat de Madrid seguit d'Andalusia i, en quart lloc, la Comunitat Valenciana.

Així, la CV respecte a les altres CCAA presenta un alt grau de moviment d'economia on els negocis estan produint i s'estan venent més productes i serveis. No obstant això, amb la crisi econòmica que s'ha viscut els últims, s'han vist afectats tots els sectors econòmics i, sobretot, l'Administració Pública amb l'augment de l'endeutament, ja que ha hagut de disminuir les despeses destinades a béns i serveis imprescindibles, com són l'educació, la cultura i la sanitat.

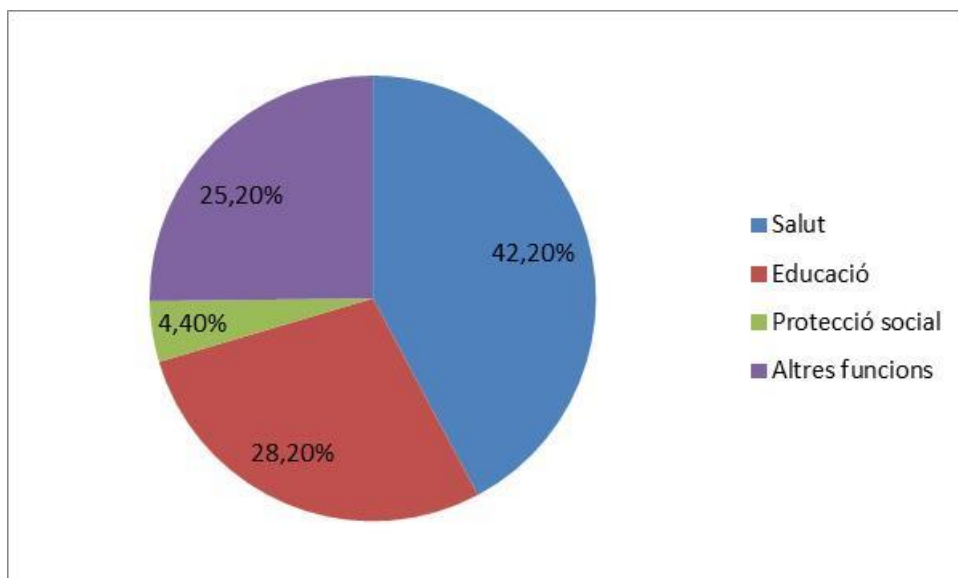
Si es fa una anàlisi amb l'estructura funcional de les despeses en totes les CC.AA s'aprecia com, en conjunt, la major despesa és en salut, i, seguidament, en educació (Figura 5). En comprovar les despeses de la Comunitat Valenciana (Figura 6) s'aprecia com es destina la major part del seu pressupost a les partides de sanitat i educació, encara que no significa que gasta més diners per càpita que altres CCAA en aquestes funcions, sinó que aquests serveis són bàsics i hi ha divergències de despesa entre diferents territoris. En realitat, la Generalitat destina a sanitat i educació un menor pressupost per habitant, ja que el pressupost total per càpita de la Generalitat és inferior a altres CCAA que compten amb pareguts indicadors econòmics (Cucarella, 2015).

Figura 5: Estructura funcional de la despesa de les CCAA en general. Mitjana 2002-2012.

Font: elaboració pròpia a partir de Cucarella i l'INE, 2015.

Figura 6: Estructura funcional de la despesa de la CV. Mitjana 2002-2012.

Font: elaboració pròpia a partir de Cucarella i l'INE 2015.

Per altra part, l'evolució del PIB per càpita de totes les comunitats autònomes pertanyents a Espanya (Annex 2) ens mostra que les CCAA d'Andalusia, Extremadura, Castella la Manxa, Galícia Castella i Lleó i Cantabria han tingut un PIB per càpita que versava sobre els 10.000 i 15.000 euros l'any 2000. Aquestes comunitats han tingut un creixement del PIB per càpita fins a l'any 2008, però al començament de la crisi econòmica s'ha experimentat la disminució de la riquesa dels ciutadans. Durant aquests últims anys s'ha observat una lleugera millora amb excepció de la Comunitat Autònoma de Galícia.

La Comunitat de Múrcia i les Illes Canàries van comptar amb un PIB per càpita l'any 2008 que versaven sobre els 20.000 euros però a partir d'aquest any va començar a disminuir l'economia. Actualment compta amb un nivell de riquesa bastant baix per als seus habitants.

El Principat d'Astúries, Madrid, la Rioja, Aragó, Catalunya i les Illes Balears tenen un PIB per càpita bastant elevat amb comparació de les CCAA abans mencionades, fet que demostra que els seus habitants compten amb una riquesa major.

Si s'analitzen el País Basc i la Comunitat Foral de Navarra, els seus habitants són uns dels més rics d'Espanya, ja que superen la mitja nacional. Sobre ser una comunitat que no compta amb gran extensió de territori, el País Basc és una de les comunitats autònomes que més aporta econòmicament al nostre país. Cal recalcar que aquestes dos CCAA foment part del Règim foral.

Així, no són sols unes de les més riques sinó que també tenen transferides la major part de les competències dels serveis públics i també, recapten la pràctica dels impostos, fet que crea uns ingressos tributaris per habitant superiors a la resta.

Per últim, la CV, per la seua part, ocupa el nombre 11 en el llistat de les comunitats autònomes segons del seu PIB per càpita. Aquesta comunitat es basa en el sector serveis, sobretot el turisme, què representa el 71,1% de la seua activitat econòmica.

A més a més, durant els anys de creixement econòmic es va veure un gran increment amb la construcció a causa del conegut "boom immobiliari" que ha causat greus problemes econòmics. El sector de la construcció va ser tan important que va arribar a representar l'any 2008 més del 12% del PIB regional. Així, després de la crisi viscuda, s'ha pogut observar una disminució del pes de la construcció en l'economia que ha afectat als altres sectors, com és el cas del turisme. No obstant això, aquests últims anys s'ha experimentat una millora en els indicadors econòmics que ha creat un increment amb l'activitat econòmica.

En conclusió, totes les comunitats autònomes varen passar, més o menys, pels mateixos cicles econòmics. Des de finals del segle XX i principis del segle XXI fins a l'any 2008 que es va desenvolupar la crisi econòmica, va haver-hi un gran augment econòmic en tot el país millorant el consum i el sector privat en general. A més es va desenvolupar el sector serveis pel creixement del turisme que hi ha actualment i la millora que s'ha experimentat en la indústria. Així, poques comunitats s'han quedat estancades amb el sector primari de l'agricultura perquè aquestes comunitats que predominava el sector primari, com pot ser la Comunitat Autònoma de Múrcia, també han evolucionat amb la maquinària adequada per a cada activitat.

Amb el desenvolupament del sector serveis que s'ha produït en la gran part de les comunitats autònomes ha creat desigualtats territorials amb les comunitats més pobres de tot el país.

Les comunitats autònomes amb el PIB més elevat han tingut menys problemes en passar la crisi econòmica, ja que comptaven amb més recursos per a solucionar els problemes econòmics que se'ls presentaven, com pot ser el cas de la Comunitat de Madrid i el País Basc. Però per contra, les comunitats autònomes que des de principi de l'any 2000 han mostrat un PIB per davall de la mitja, han tingut més problemes per a superar la crisi econòmica, ja que els habitants han anat empobrint-se més del que estaven fins a arribar a xifres molt baixetes.

3.2 DÈFICIT PÚBLIC

3.2.1 Evolució dels ingressos i despeses públiques a Espanya

Amb la finalitat d'analitzar el finançament de les Comunitats Autònomes, primerament s'estudiarà l'evolució dels ingressos i les despeses públiques que han hagut. En aquest treball s'estudien, per una part, els ingressos des de l'any 1999 fins al 2014 i, per altra part, les despeses públiques a Espanya durant el mateix període.

La recaptació dels impostos directes a Espanya (Taula 5) són sempre superiors als impostos indirectes. A més, les operacions no financeres són aquelles que inclouen els impostos directes i indirectes però també les operacions corrents i de capital.

Les operacions corrents incloent les taxes i altres ingressos, les transferències corrents i els ingressos patrimonials. També apareixen els ingressos totals mitjançant els actius financers i les operacions financeres.

Quant als ingressos, s'observa un gran creixement a partir de l'any 2003 i 2004 que augmenten 14 milions d'euros aproximadament, fet que es produeix per l'inici del període del creixement de l'economia, encara que fins a l'any 2010 no es va veure reflectit en els ingressos del nostre país. El total del creixement des de l'any 2000 fins al 2008 va augmentar 109.308€ d'ingressos.

Taula 5. Evolució dels Ingressos Públics a Espanya, 1999 - 2014.

ANY	OPERACIONS NO FINANCERES			OP. FINANCERES	TOTAL INGRESSOS (M.€)	TOTAL EN % DEL PIB
	IMP. DIR. (% TOTAL)	IMP. INDIR. (% TOTAL)	RESTA OP. FINANCERES (% TOTAL)			
1999	62	25	12	1	179.548	38.6
2000	62	27	11	1	192.127	38.1
2001	62	26	11	1	209.474	37.9
2002	66	22	11	1	205.895	38.2
2003	70	18	11	1	207.558	37.9
2004	69	18	12	1	221.128	38.6
2005	71	18	10	1	235.578	39.5
2006	72	18	9	1	255.749	40.5
2007	72	18	9	1	283.531	40.9
2008	71	17	9	2	308.559	36.7
2009	72	17	9	2	301.435	34.8
2010	72	15	11	2	274.004	36.2
2011	70	13	11	6	272.363	36
2012	67	8	21	5	276.390	37
2013	71	15	13	2	274.452	37.5
2014	68	13	13	6	271.678	37.8

Font: elaboració pròpia a partir de dades del Ministeri d'Hisenda i Administracions Públiques.

Per altra part, la despesa pública des de l'any 1999 de la taula 5 inclou les operacions no financeres, que són les operacions corrents, de capital i les financeres (els actius i passius financers). Mitjançant la suma d'aquests dos apartats i el Fons de Contingència s'obté el resultat total de les despeses públiques, com ja s'ha explicat abans.

Tabla 6. Evolució de les despeses públiques a Espanya, 1999 - 2014.

ANYS	OP. NO FINANCERAS (% del total)	OP. FINANCERAS (% del total)	TOTAL (milions d' euros)	TOTAL (en % del total)
1999	88	12	212.664	35,8
2000	90	10	218.188	33,8
2001	88	12	236.782	33,9
2002	85	15	238.920	31,9
2003	82	18	258.843	32,2
2004	83	17	264.964	30,8
2005	84	16	279.827	30,1
2006	84	16	301.488	30,0
2007	83	17	324.964	30,1
2008	83	17	349.415	31,3
2009	79	21	384.520	35,6
2010	85	15	386.400	35,7
2011	82	18	362.788	33,7
2012	83	17	362.066	34,3
2013	76	24	408.034	38,9
2014	74	26	423.231	40,0

Font. Elaboració pròpia partir de dades del Ministeri d'Hisenda i Administracions públiques, diferents anys.

Les despeses públiques (taula 6) han anat augmentant al llarg dels anys, excepte en l'any 2011 i 2012 que s'han reduït. En canvi, la despesa pública respecte al PIB, durant els anys que versen del 2002 al 2006 s'ha reduït any darrere any, sent en 2006 la xifra més baixa de tot el període i a partir del qual, canvia la tendència que començant a augmentar.

Les operacions financeres experimenten un notable increment en el període de crisi econòmica, degut a l'augment de les emissions de deute que acompanyat de l'abaixada de la qualificació creditícia espanyola es crea un augment del preu del deute i volum.

A grans trets, des de l'any 1999 fins al 2014 no han disminuït les despeses, sinó que han anat augmentant any darrere any provocant un greu problema de

finançament. Malgrat açò, sobre haver passat la crisi econòmica es segueix tenint problemes econòmics en tot el país i provoca que els habitants d'Espanya compten amb poca riquesa amb comparació d'altres països de la Unió Europea, com es pot veure a la taula 6 on s'observen el PIB països de la Unió europea en 2016.

Espanya compta amb el deute més alt de tots els països de la Unió Europea i també amb el major dèficit de tots els països, fet que dicta el greu problema econòmic que pateix Espanya (Taula 7). Després de la Recessió Econòmica hi ha bastants països, com és el cas d'Alemanya o Holanda, han anat millorant les partides econòmiques i fer front als problemes que s'observaven a tota la Unió Europea però, també hi ha països com el cas d'Espanya, que segueix tenint greus problemes econòmics.

Taula 7: PIB països Unió Europea. Any 2016.

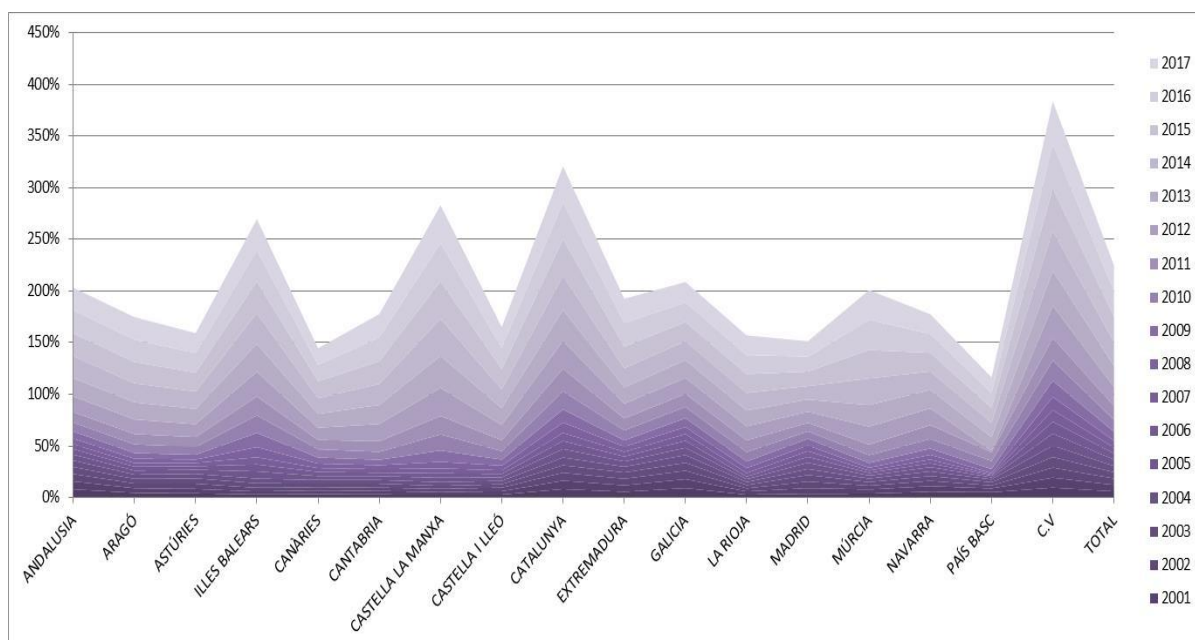
PAÏSSOS	PIB Mill. €	PIB PER CÀPITA	DEUTE MILL. €	DEUTE (%PIB)	DÈFICIT (%PIB)
TOTAL UE	14.829.958M	29.056	12.628.533	85,16	
ALEMANYA	3.132.670	37.900	2.140.368	68,30	0,80
REGNE UNIT	2.366.912	36.100	2.022.241	89,30	-3,00
FRANÇA	2.228.857	33.300	2.147.418	96,00	-3,40
ITALIA	1.672.438	27.600	2.217.909	132,60	-2,40
ESpanya	1.113.851	24.000	1.106.952	99,40	-4,54
HOLANDA	702.641	41.300	434.090	62,30	0,40
SUECIA	462.417	46.600	190.559	41,60	0,90
POLONIA	424.581	11.000	228.166	54,40	-2,40
BÈLGICA	421.974	37.400	446.824	105,90	-2,60
AUSTRIA	349.493	40.000	295.719	84,60	-1,60
DINAMARCA	276.805	48.400	104.673	37,80	-0,90
IRLANDA	265.835	56.800	200.569	75,40	-0,60
FINLANDIA	214.062	39.000	136.054	63,60	-1,90
PORTUGAL	184.934	17.900	241.061	130,40	-2,00
GRECIA	175.888	16.300	314.897	179,00	0,70
REP. CHECA	174.412	16.500	64.946	37,20	0,60
RUMANIA	169.578	8.600	63.008	37,60	-3,00
HUNGRIA	112.399	11.500	83.665	74,10	-1,80
ESLOVAQUIA	80.958	14.900	42.053	51,90	-1,70
LUXEMBURGO	54.195	92.900	10.853	20,00	1,60
BULGARIA	47.364	6.600	13.969	29,50	0
CROACIA	45.557	10.900	38.239	84,20	-0,80
ESLOVENIA	39.769	19.300	31.677	79,70	-1,80
LITUANIA	38.631	13.500	15.536	40,20	0,30
LETONIA	25.021	12.800	10.038	40,10	0
ESTONIA	20.916	15.900	1.984	9,50	0,30
CHIPRE	17.901	21.000	19.298	107,80	0,40
MALTA	9.898	22.700	5.767	58,30	1,00

Font: elaboració pròpia a partir de Datosmacro. Any 2016.

3.2.2 Evolució dels ingressos i despeses públiques per Comunitats Autònomes

Cada any es rep una quantitat diferent a la resta d'anys, ja que varia depenent de les necessitats de cada Comunitat Autònoma. Però la mesura d'estudiar les necessitats ha anat canviant pel pas del temps, ja que abans no reflectia la realitat i, per tant, hi havia desigualtats en els ingressos rebuts en cada Comunitat Autònoma. Malgrat això, es pot observar amb les dades explicades anteriorment que la CV segueix tenint problemes de finançament.

Figura 7 : Segons el protocol de Dèficit excessiu per Comunitats Autònomes. Percentatges de PIB pm.

Font: elaboració pròpia a partir del Banc d'Espanya. Anys 2000-2017.

En la figura 7 s'observa l'evolució del dèficit excessiu de totes les Comunitats Autònomes des de l'any 2000 fins a l'actualitat amb el gràfic que mostra de més intensitat de color a menys el desenvolupament que s'ha viscut al llarg dels anys.

S'observa la gran diferència de dèficit excessiu que hi havia des de l'any 2000, que a penes superava el 10% en la Comunitat Valenciana sent la comunitat autònoma amb el dèficit més elevat i en l'actualitat versa sobre el 43% de dèficit excessiu. És la Comunitat Autònoma amb més dèficit des del principi del

segle XXI i fins ara no s'ha vist cap millora, concretament, en qüestió de 17 anys s'ha triplicat el dèficit en tota la comunitat.

En general, les CCAA amb menys dèficit en tota la seua evolució són el País Basc, Navarra, Canàries i Astúries. Per contra, les CCAA amb més dèficit són la Comunitat Valenciana, abans mencionada, Catalunya (actualment té 35% de dèficit excessiu) seguit de Castella la Manxa i les Illes Balears.

La resta de CCAA estan al voltant del 15%-20% de dèficit excessiu en l'actualitat, no obstant això, als anys abans de la crisi ni tan sols sobrepassaven el 5% de dèficit excessiu.

Per tant es pot concloure que des de l'any 2000 fins a l'any 2008 hi havia poques comunitats autònomes que sobrepassaven més d'un 7% de dèficit excessiu, però a partir d'aquest any s'observa un clar increment de dèficit fins duplicar inclús les xifres donades fins a l'any 2008 i no para de créixer.

L'evolució de les despeses per càpita de les operacions corrents de cadascuna de les CCAA ha sigut la següent:

Taula 8: Despeses en Operacions Corrents per càpita a les CCAA, 2007-2014.

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Andalusia	2.275	2.250	2.595	2.513	2.491	2.569	2.405	2.382
Aragó	2.529	2.786	3.155	2.942	3.046	2.894	2.679	2.758
Astúries	2.653	2.865	3.072	2.922	2.983	3.158	2.964	2.985
Cantabria	2.810	3.071	3.264	3.273	3.120	3.510	3.176	3.267
C. i Lleó	2.345	2.480	2.630	2.727	2.590	3.006	2.622	2.651
C. la Manxa	2.683	2.967	3.300	3.209	3.621	3.683	2.676	2.711
Canàries	2.575	2.801	3.133	2.867	2.724	2.729	2.754	2.795
Catalunya	2.766	2.984	3.516	3.216	3.218	2.942	3.073	2.888
Extremadura	2.950	3.203	3.363	3.347	3.224	3.134	3.052	3.129
Galícia	2.514	2.711	2.873	2.810	2.695	2.686	2.573	2.594
Illes Balears	2.217	2.381	2.513	2.396	2.381	2.415	2.422	2.502
Múrcia	2.343	2.647	2.693	2.796	2.672	2.524	2.442	2.499
Madrid	2.432	2.571	2.736	2.520	2.375	2.762	2.383	2.416
Navarra	5.074	5.368	5.337	5.224	4.982	4.828	4.728	4.780
País Basc	3.320	3.587	3.934	3.908	3.972	3.939	3.962	3.881
La Rioja	2.801	3.121	3.218	3.181	2.990	3.123	3.069	3.076
CV	2.286	2.348	2.466	2.402	2.321	2.319	2.237	2.392

Font: elaboració pròpia a partir de Datosmacro.

El pressupost de les despeses (taula 8) classifica els seus capítols de l'1 al 4 les operacions corrents. Els recursos que s'apliquen a les operacions corrents es distribueixen entre les despeses de funcionament dels serveis (personal i despeses corrents i de serveis), les despeses financeres i les transferències corrents.

En aquest punt s'observa com de l'any 2007 a l'any 2010, període que acaba amb l'època d'expansió econòmica que va viure Espanya, totes les CCAA augmenten les despeses, sobretot als capítols de despeses corrents de béns i serveis i les despeses per transferències, però aquest fet canvia a partir de l'any 2009 en què les despeses comencen a disminuir lleugerament exceptuant Cantàbria, Castella i Lleó, Canàries i Múrcia que tenen un xicotet augment.

Entre els anys 2010-2012 les despeses es mantenen prou estables, és a dir, no varien amb grans quantitats entre aquests dos anys, no obstant això, a partir de l'any 2012 ja s'observa un notable augment les despeses per càpita.

Arribats a aquest punt cal mencionar que la inclusió del “Fons de Contingència” introduït per la Llei Orgànica 2/2012, de 27 d’abril, d’Estabilitat Pressupostària i Sostenibilitat Financera fa que en les aprovacions de pressupostos es faça una partida amb una previsió per a atendre possibles despeses imprevistes (Álvarez, 2013). Les CCAA que es varen adherir a aquesta Llei principalment varen ser Aragó, Andalusia, Cantàbria, Catalunya, Extremadura, Galícia, Madrid, Navarra i La Rioja.

Quant al cas de la CV, com s’estudia al llarg del treball, l’evolució de la despesa en operacions corrents començà amb un augment d’aquestes despeses des de l’any 2007 al 2009, sobretot a les despeses de personal i de les transferències corrents. Des de l’any 2010 fins a l’any 2013 es va aconseguir reduir, però a l’any 2014 es veu un xicotet augment en les despeses.

L’evolució dels ingressos per càpita de les operacions corrents en cada una de les CCAA ha sigut la següent:

Taula 9: Ingressos en Operacions Corrents per càpita a les CCAA, 2007-2014.

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Andalusia	2.915	2.927	2.858	2.546	2.377	2.218	2.322	2.322
Aragó	3.166	3.186	3.290	2.819	2.724	2.645	2.706	2.691
Astúries	3.253	3.317	3.373	2.953	2.846	2.878	2.989	2.932
Cantàbria	3.526	3.661	3.678	3.129	3.093	3.032	3.275	3.212
Castella i Lleó	3.131	3.138	3.187	2.782	2.573	2.620	2.737	2.633
C. La Manxa	3.126	3.066	3.076	2.657	2.462	2.419	2.536	2.445
Canàries	3.023	3.041	3.214	2.730	2.597	2.470	2.621	2.612
Catalunya	2.954	2.871	3.106	2.713	2.544	2.623	2.748	2.646
Extremadura	3.523	3.596	3.596	3.159	2.696	2.829	3.008	2.930
Galícia	3.180	3.288	3.277	2.821	2.676	2.642	2.673	2.624
Illes Balears	2.498	2.683	1.520	2.397	2.382	2.436	2.477	2.423
Múrcia	2.867	2.780	2.842	2.406	2.262	2.215	2.302	2.322
Madrid	2.801	2.638	2.803	2.439	2.426	2.398	2.294	2.232
Navarra	6.918	6.204	6.098	5.878	5.460	4.891	5.245	5.275
País Basc	4.155	3.849	3.388	3.820	3.839	3.986	4.021	3.881
La Rioja	3.481	3.436	3.479	2.978	3.098	2.974	3.194	3.149
CV	2.583	2.704	2.597	2.411	2.393	2.321	2.191	2.268

Font: elaboració pròpia a partir de Datosmacro

Als pressupostos d'ingressos (taula 9), les operacions corrents es classifiquen als capítols de l'1 al 5 que són els impostos directes, impostos indirectes, taxes, preus públics i altres ingressos, les transferències corrents i, per últim, els ingressos patrimonials.

Quant als ingressos per operacions corrents, des de l'any 2007 fins a l'any 2009 augmenten en totes les CCAA exceptuant de Castella la Manxa, Catalunya, Múrcia, Madrid i Navarra, encara que en aquestes CCAA no disminueixen en gran manera. A partir de l'any 2009 es pot veure com, de manera general, van disminuint els ingressos menys les Illes Balears i el País Basc, que amb comparació de les altres CCAA tenen un augment d'ingressos bastant considerat, ja que és l'època de profunda crisi econòmica a tota Espanya.

No obstant això, la situació canvia i fins a l'any 2012 els ingressos per operacions corrents disminueixen a totes les CCAA menys Castella i Lleó,

Catalunya, les Illes Balears, Navarra, el País Basc i la Rioja. L'any 2013 crea un diminut augment d'ingressos en totes les CCAA però l'any 2014 es torna a disminuir l'ingrés provinent de les operacions corrents en general.

Taula 10: Despeses en Operacions Financeres per CCAA, 2007.2014.

	Despeses en Operacions Financeres							
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Andalusia	116	100	184	171	150	230	308	273
Aragó	96	100	102	176	123	195	386	559
Astúries	111	77	85	128	136	205	225	231
Cantàbria	81	140	106	61	100	131	306	502
Castella i Lleó	53	43	48	84	93	172	300	493
Castella La Manxa	16	91	50	118	123	953	221	511
Canàries	161	125	127	330	127	336	172	215
Catalunya	379	342	352	424	771	985	332	839
Extremadura	66	76	67	94	124	138	173	290
Galícia	226	174	136	233	190	253	362	688
Illes Balears	41	39	73	65	64	508	456	646
Múrcia	21	30	83	63	66	279	391	400
Madrid	138	117	188	137	296	393	467	695
Navarra	380	152	65	195	178	200	330	584
País Basc	188	131	135	110	126	113	153	288
La Rioja	44	45	64	62	104	220	274	468
Comunitat Valenciana	85	77	70	85	83	97	65	626

Font: Elaboració pròpia a partir de datosmacro.com

Les operacions financeres, com ja s'ha explicat anteriorment, són els capítols dels actius i passius financers, taula 10.

Així, s'observa com els anys del començament de la crisi, de 2007 a 2010, augmenten les despeses en operacions financeres en quasi totes les CCAA, exceptuant de Cantàbria i el País Basc que representen una disminució de les despeses d'aquest capítol. Durant aquests tres anys totes les CCAA han tingut una xifra elevada el 2007 i els dos següents anys disminueix però al 2010 s'observa l'increment d'aquestes CCAA mencionades anteriorment. Per la part de la Comunitat Valenciana s'observa una disminució als dos primers anys i després un augment en què es queda la mateixa xifra que el 2007 i, per la part

de Navarra, té una brusca disminució de despeses fins a l'any 2009, però al següent any experimenta també un considerable augment.

A l'any 2011 respecte al 2010 no té increments notables de les despeses financeres però a partir d'aquest any les CCAA tornen a tenir grans increments en les xifres dels capítols pertanyents a les despeses en operacions financeres. Finalment, l'any 2014, a excepció de la CCAA d'Andalusia, compten amb augmentos bastant notables de les despeses en operacions financeres. Cal recalcar el cas de la Comunitat Valenciana, ja que passa de tenir l'any 2013, 65 a tenir l'any 2014, 626.

Si es comparen totes les CCAA entre si, pot dir-se que hi ha certes regions que tenen una major despesa financera que altres durant els anys analitzats, com és l'exemple d'Andalusia, Canàries, Catalunya, Galícia, el País Basc, Navarra i Madrid. Per altra part, si s'analitzen les CCAA que tenen una major despesa en operacions financeres a l'últim any són les CCAA de Catalunya, Madrid, les Illes Balears i la C.V.

Per últim, s'analitza l'evolució dels ingressos per càpita en operacions financeres:

Taula 11: Ingressos en Operacions Financeres per CCAA 2007 - 2014.

	Ingressos en Operacions Financeres							
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Andalusia	120	293	303	713	380	714	574	493
Aragó	76	356	331	897	472	935	641	878
Astúries	93	74	266	658	466	624	380	380
Cantàbria	87	117	370	666	580	1.053	498	806
Castella i Lleó	58	56	538	454	481	871	453	782
Castella La Manxa	87	284	828	808	251	2.364	405	890
Canàries	162	308	342	805	313	680	452	569
Catalunya	366	595	731	1.297	1.630	1.631	714	1.098
Extremadura	55	221	228	457	427	389	368	532
Galícia	202	216	341	654	464	596	541	919
Illes Balears	92	386	677	627	623	824	640	987
Múrcia	9	75	419	460	550	1.462	626	650
Madrid	82	110	380	373	442	869	529	860
Navarra	37	328	379	971	790	685	667	671
País Basc	5	115	659	877	462	517	560	620
La Rioja	257	430	394	753	594	556	482	783
Comunitat Valenciana	57	26	203	443	312	337	259	882

Font. Elaboració pròpia a partir de datosmacro.com

Quant als ingressos en operacions financeres s'observa a la taula 11 com entre els primers anys de crisi, és a dir, l'any 2007 i 2008 augmenten aquests ingressos a totes les CCAA menys Astúries i la C.V, però ja l'any 2009 hi ha un gran increment d'aquests ingressos que marca un punt important en l'economia de totes les CCAA. Al següent any, segueixen augmenten els ingressos en operacions financeres exceptuant de Castella i Lleó, Madrid i Castella la Manxa.

A partir de l'any 2011 ja disminueixen aquests ingressos estudiats fins ara menys les CCAA de Castella i Lleó, Catalunya, Múrcia i Madrid que segueixen tenint un petit increment en la partida d'ingressos en operacions financeres.

Per contra, a l'any 2012 tornen a incrementar-se els ingressos en operacions financeres en gran mesura menys Extremadura i Navarra encara que no resulta molt significat. Altra volta a totes les CCAA s'observa la disminució dels

ingressos a l'any 2013 amb comparació amb l'any 2012 i, per últim, l'any 2014 té un augment global de totes les CCAA menys la Comunitat Autònoma d'Andalusia.

Centrant-nos en la Comunitat Valenciana, es pot dir que els ingressos per càpita de les operacions financeres manifesten una gran diferència en el nivell d'aquests ingressos l'any 2008 quan es va enregistrar el seu valor més baix, i l'any 2010, ja que des de l'any 2009 no paren d'augmentar els ingressos, exceptuant l'any 2013 que es va produir un petit estancament d'aquests ingressos. El gran augment que es va produir l'any 2014 és degut a l'increment dels passius financers.

I quant a la comparació de totes les Comunitats Autònomes entre sí, es pot dir que la comunitat que aconsegueix un major nivell d'ingressos en operacions financeres durant tot el període és Catalunya, sobretot l'últim any estudiat, seguida de les Illes Balears i Galícia. També s'observa que en aquest tipus d'operacions financeres, els ingressos solen superar a les despeses.

3.3 DÈFICIT PÚBLIC PER COMUNITATS AUTÒNOMES

Com ja s'ha explicat abans, la balança fiscal és un instrument que s'utilitza per a comparar els ingressos i les despeses d'un territori determinat. Per a calcular-ho es mesuren les aportacions dels habitants i les despeses que tenen i s'obté l'indicador de dèficit fiscal o superàvit fiscal.

Seguidament s'analitza el dèficit públic per comunitats autònomes a l'últim any, a més de la seua evolució. Per a estudiar l'impacte del mateix sobre l'economia es recorre al radi que representa el dèficit sobre el Producte Interior Brut (PIB) que donarà una idea de la transcendència d'aquest.

Cada any es rep una quantitat diferent de la resta d'anys, ja que varia depenent de les necessitats de cada Comunitat Autònoma, però la mesura d'estudiar les necessitats ha anat canviant pel pas del temps, ja que abans no reflectia la realitat i, per tant, hi havia desigualtats en els ingressos rebuts en cada

Comunitat Autònoma. Malgrat això, es pot observar amb les dades explicades anteriorment que la CV segueix tenint problemes de finançament.

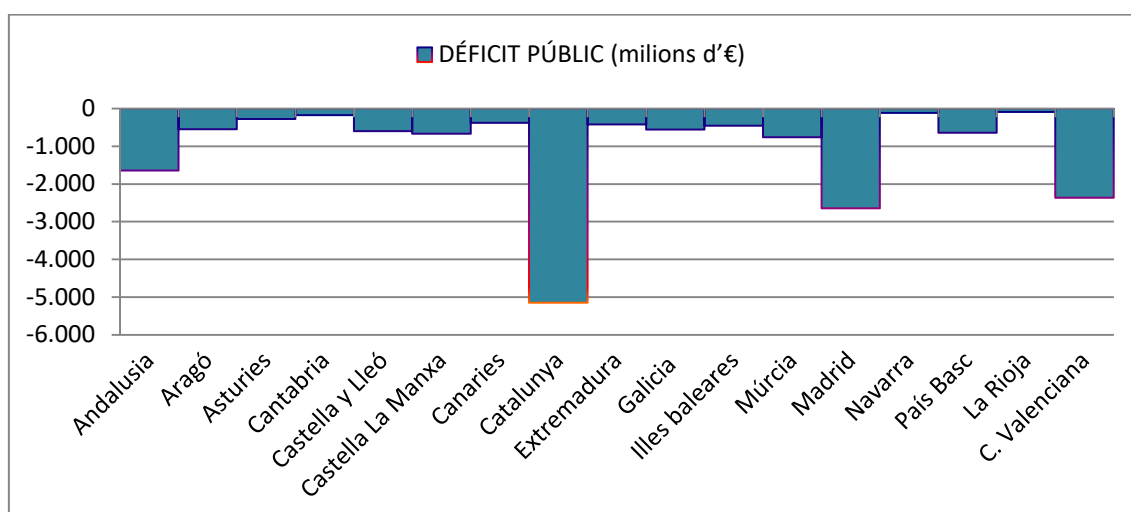
Taula 12: Dèficit Públic per CCAA, any 2014.

COMUNITAT AUTÒNOMA	DÈFICIT PÚBLIC (milions d'€)	PERCENTAGE PIB
Andalusia	-1.645	-1,16%
Aragó	-551	-1,66%
Astúries	-278	-1,30%
Cantàbria	-179	-1,46%
Castella i Lleó	-601	-1,11%
Castella La Manxa	-666	-1,76%
Canàries	-379	-0,91%
Catalunya	-5.152	-2,58%
Extremadura	-421	-2,44%
Galícia	-557	-1,02%
Illes Balears	-458	-1,71%
Múrcia	-766	-2,82%
Madrid	-2.648	-1,34%
Navarra	-121	-0,68%
País Basc	-642	-1,00%
La Rioja	-95	-1,21%
C. Valenciana	-2.370	-2,39%

Font: Elaboració pròpia a partir del Ministeri d'Hisenda i AAPP, 2014.

Al següent gràfic es poden observar més fàcilment les CCAA que tenen un major dèficit públic.

Figura 8: Dèficit Públic per Comunitats Autònomes, any 2014.

Font: Elaboració pròpia a partir del Ministeri d'Hisenda y Administracions Públiques

Els resultats ens indiquen que les CCAA que més dèficit públic tenen l'any 2014 són Catalunya, Andalusia, la Comunitat Valenciana i Madrid (figura 8 i taula 12).

Catalunya és la Comunitat que més dèficit públic té, és a dir, no té els suficients ingressos per a fer front a totes les despeses. Aquesta comunitat autònoma ha sigut una de les regions amb una major diferència entres ingressos i despeses des que va començar la crisi fins a arribar a l'any 2011 amb un dèficit de -10.539 milions d'euros, encara que aquesta xifra ha anat reduint-se.

I d'igual manera està la Comunitat de Madrid, la qual l'any 2011 també s'enregistrava el doble de dèficit que actualment (-4.965 milions d'euros) però, després s'aconsegueix reduir-ho a la meitat. No obstant això, l'any 2014 torna a augmentar fins a arribar a superar els 2.000 milions d'euros de dèficit públic.

Al tercer lloc es troba la Comunitat Valenciana que també ha aconseguit una reducció progressiva del dèficit des de l'any 2011 però, l'any 2014 s'aconsegueix un diminut augment de les despeses encara que no dels ingressos, fet que es resumeix en un augment del dèficit.

Per últim està Andalusia que supera els -1.000 milions d'euros de dèficit públic. Aquesta comunitat si que ha aconseguit reduir el dèficit públic a més de la meitat des de l'any 2011, quan es situava als -9.562 milions d'euros.

La resta de CCAA no superen els -1.000 milions d'euros de dèficit però aquestes dades no signifiquen que siga una bona situació, ja que el resultat òptim seria no tenir cap dèficit o, inclús, tindre un superàvit, el que significaria que hi haurien més ingressos que despeses.

Fins ara s'ha analitzat el dèficit públic en milions d'euros però a continuació s'analitza l'evolució del dèficit com a percentatge del PIB de cada CCAA des de l'any 2010 fins al 2014 (taula 13), període que contenia la Intervenció General de l'Administració de l'Estat. Per tant, s'analitza aquesta evolució seguint l'ordre de les CCAA que menys dèficit han enregistrat a les que més durant l'últim any.

Taula 13: Evolució del dèficit públic amb percentatge del PIB

Any	2010	2011	2012	2013	2014
Navarra	-3,79%	-3,09%	-1,75%	-1,45%	-0,74%
Canàries	-4,09%	-4,25%	-1,11%	-1,01%	-0,91%
País Basc	-2,44%	-2,70%	-1,45%	-1,16%	-1%
Galícia	-3,32%	-5,09%	1,33%	-1,14%	-1,02%
Castella i Lleó	-3,39%	-5,36%	-1,47%	-1,18%	-1,11%
Andalusia	-4%	-6,54%	-2,08%	-1,52%	-1,16%
La Rioja	-4,40%	-4,01%	-1,15%	-1,05%	-1,21%
Astúries	-3,52%	-6,47%	1,01%	-1,05%	-1,30%
Madrid	-1,02%	-2,49%	1,01%	-0,94%	-1,34%
Cantàbria	-4,87%	-6,59%	-1,88%	-1,24%	-1,46%
Aragó	-3,40%	-4,75%	-1,65%	-2,18%	-1,66%
Illes Balears	-5%	-5,01%	-1,97%	-1,23%	-1,71%
Castella la Manxa	-6,97%	-10,25%	-1,29%	-2,02%	-1,76%
C. Valenciana	-5,21%	-6,62%	-3,78%	-2,20%	-2,39%
Extremadura	-3,87%	-8,96%	-1,03%	-0,86%	-2,44%
Catalunya	-4,82%	-5,32%	-2,24%	-1,96%	-2,58%
Múrcia	-5,52%	-7,01%	-3,21%	-3,17%	-2,82%

Font: elaboració pròpia a partir de dades del IGAE, diferents anys.

Cal recalcar la comunitat autònoma de Navarra, la qual ha aconseguit anar reduint el seu dèficit a poc a poc des de l'inici de la crisi econòmica. El dèficit més elevat s'ha registrat durant aquests períodes estudiats; l'any 2010 és quan s'ha reduït a més de la meitat fins arribar a -1%.

Quant a les Illes Canàries, els pitjors anys enregistrats varen ser el 2010 i 2011, no obstant això, el 2012 es va produir una reducció d'aquest indicador de més de tres punts. Fins l'any 2014 el dèficit s'ha mantés al voltant d'un mateix valor, el qual és el -1%, sent la segona comunitat autònoma amb menor dèficit públic a l'últim any estudiat.

El País Basc forma part de les CCAA que compten amb un menor dèficit respecte al seu PIB, ja que té un PIB dels més elevats d'Espanya, encara que durant l'any 2014 ha tingut un dèficit en milions d'euros més alt. L'any que va experimentar un major dèficit públic amb percentatge del PIB registrat va ser l'any 2011.

Galícia i Castella i Lleó han seguit la mateixa evolució quant al dèficit com a percentatge dels respectius PIB. Des de l'any 2011 fins a l'any 2014 reduir fins a quatre punts aquest indicador fins a situar-se al voltant del -1% del PIB.

Quant a la comunitat d'Andalusia i el Principat d'Astúries va registrar el seu major dèficit públic com a percentatge del seu PIB en el 2011, ja que aquest indicador va ser duplicar amb comparació amb l'any 2010. Dos anys després es va reduir el mateix al voltant de cinc punts. Cal recalcar que Astúries va experimentar un increment l'any 2014.

Per contra, la Rioja va registrar la seua major dada de dèficit a l'any 2010 i el 2011 ja va aconseguir reduir aquest indicador lleugerament. No obstant això, l'any 2012 es va experimentar la reducció més gran fins a arribar al -1% fins l'any 2014 en què s'observa un xicotet increment.

El dèficit de la Comunitat de Madrid ha versat sobre el -1% menys a l'any 2011 quan va presentar el doble del percentatge del seu PIB.

Cantàbria i Aragó han presentat una evolució del dèficit com a percentatge del PIB bastant elevat que, igual que la resta de les CCAA, culmina l'any 2011. Cantàbria queda amb un -7% del PIB, encara que al següent any varen aconseguir reduir-ho cinc punts aproximadament i Aragó va aconseguir reduir el seu dèficit a més de la meitat l'any 2012.

Quant a les Illes Balears va presentar als anys 2010-2011 un nivell similar de dèficit com a percentatge del seu PIB. Més tard es va aconseguir reduir-ho.

Per últim queden les últimes cinc comunitats autònomes que presenten un major dèficit públic com a percentatge del PIB que s'ha tingut durant l'any 2014. Per orde queda la comunitat de Castella la Manxa com a la que major dèficit públic ha tingut durant els anys estudiants. No obstant això va aconseguir reduir fins a nou punts el dèficit a partir de l'any 2012.

La Comunitat Valenciana què l'any 2011 també va experimentar un augment del dèficit públic però l'any 2012 es va reduir aquest indicador fins a la meitat.

Extremadura va augmentar el dèficit públic entre els anys 2010 i 2011 en sis punts però els anys següents s'observa una gran reducció fins a arribar a estar per sota el -1%, encara que l'any 2014 va augmentar bastant amb comparació a l'anterior any.

Catalunya també ha comptat amb un dèficit elevat des del 2008. Des de l'any 2011 va registrar la dada més elevada de dèficit però que va reduir a més de la meitat l'any 2012.

I, per últim, queda Múrcia amb el dèficit públic més elevat respecte al seu PIB, encara que l'any 2011 en què quasi totes les CCAA varen presentar elevats dèficits públics, en aquesta comunitat no va ser així. Al 2012 i 2013 es va

aconseguir reduir el dèficit, no obstant això, seguia sent la comunitat autònoma amb les xifres més altes de dèficit públic.

En aquesta anàlisi s'observa una gran diferència en què s'estudia mitjançant milions d'euros i el seu percentatge del PIB. Si s'analitza de la primera forma es veu que les CCAA amb un major dèficit són Catalunya, Madrid, la Comunitat Valenciana i Andalusia. Per contra, si s'analitza de la segon manera s'observa com canvien els resultats perquè, per exemple, Múrcia seria la comunitat amb major dèficit degut al seu poc PIB representat.

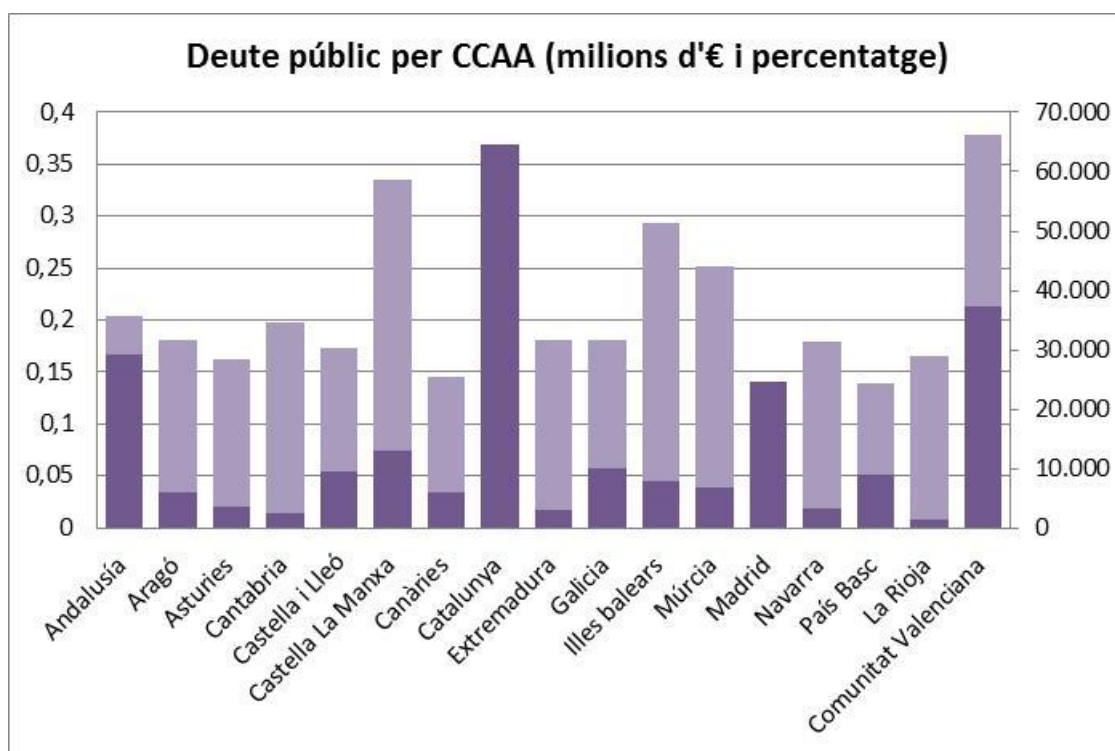
Durant l'últim any estudiat es pot concloure que Catalunya, Extremadura, Múrcia i la Comunitat Valenciana compten amb més del 2% del PIB amb el seu dèficit, fet que no compleix l'objectiu establert per les CCAA de no superar l'1% del dèficit públic. Sols tenen aquesta dada les CCAA de Canàries, Navarra i el País Basc.

Una de les maneres de reduir el dèficit públic és mitjançant la reducció de la despesa pública o incrementant els impostos, és a dir, generant majors ingressos dintre de cada CCAA. La millor forma i la més correcta és reduir la despesa pública sense eliminar les necessitats bàsiques dels ciutadans, encara que algunes CCAA han decidit mantenir aquesta despesa pública i augmentar els impostos.

3.4 DEUTE PÚBLIC PER COMUNITATS AUTÒNOMES

En aquest punt s'analitzen les dades econòmiques sobre el deute públic de les CCAA. Primerament s'analitzen les modalitats del deute públic amb la figura 9 on s'observa dades sobre el deute públic de cada CCAA en milions d'euros.

Figura 9: Deute Públic per Comunitats Autònomes any 2014

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del Ministeri d'Hisenda y Administracions Públiques, 2014

A la figura 9 s'observen quatre comunitats que destaquen sobre la resta de CCAA, les quals són Catalunya, la Comunitat Valenciana, Andalusia i Madrid. Les dades s'observen més detalladament a l'annex 3.

En el cas de Catalunya, és la comunitat autònoma que més alt deute ha tingut del seu PIB. Des que va començar la crisi, el deute de Catalunya ha sigut una de les que més s'ha multiplicat respecte a la resta de les CCAA, sent l'economia més important del país.

Per altra part, la CV és la segona comunitat autònoma amb major deute públic sent la comunitat amb major percentatge de deute públic respecte al seu PIB.

A més, Andalusia també té gran importància amb l'economia nacional, ja que és la tercera comunitat amb major percentatge de deute públic respecte al seu PIB. Per últim, Madrid, que també compta amb una gran activitat econòmica, té un deute públic respecte al seu PIB del 12%.

Així, es pot observar una gran diferència del percentatge del deute públic respecte al seu PIB entre les dues economies més importants d'Espanya, Catalunya i Madrid. No obstant això, la resta de CCAA no compten amb més de 10.000 milions d'euros de deute públic, excepte Castella la Manxa què té un 33.5% sobre el seu PIB. Una de les causes pot ser degut a la poca activitat econòmica i la seua superfície.

3.5 ESTRUCTURA DEL SISTEMA DE COMPTES PÚBLICS TERRITORIALITZATS (SCPT).

Seguidament s'estudia la classificació dels ingressos i les despeses públiques dels anys 2012 i 2013 per a poder comparar les dades que apareixen i veure com es classifiquen cadascuna de les següents partides i els diners que es destinen a cada apartat.

Taula 14: Classificació de la despesa pública, anys 2012 i 2013 obligacions reconegudes, mils d'euros.

	Mils d'€, 2013	% del total	Mils d'€, 2012	% del total	% de variació 2012- 2013
G1. Administració General i Béns i serveis Públics d'Àmbit Nacional i Interès General	16.096.109	3,95	16.774.051	4,15	-4,04
1.1 Alta direcció de l'Estat i del Govern	487.004	0,12	453.361	0,11	7
1.2 Acció exterior de l'Estat	1.804.074	0,44	1.660.802	0,41	9
1.3 Defensa	8.138.906	2	9.101.521	2,25	-11
1.4 Gestió Financera, tributària i pressupostària	2.300.089	0,56	1.955.767	0,48	18
1.5 Altres serveis d'interès general	655.491	0,16	726.027	0,18	-10
1.6 Investigació bàsica, altres estudis i estadística	2.147.122	0,53	2.346.487	0,58	-9
1.7 Organismes reguladors econòmics	563.423	0,14	530.086	0,13	6
G.2 Despesa Territorialitzable	178.321.461	43,74	181.102.457	44,8	-2
2.1 Finançament Autònom a competències homogènies	103.619.690	25,42	104.222.182	25,78	-1
- A igual esforç fiscal	101.162.620	24,81	103.114.682	25,51	-2
- Sobreesforç fiscal regional	2.457.070	0,6	1.107.500	0,27	122
2.2 Finançament local	43.180.523	10,59	40.540.091	10,03	7

a) províncies	7.880.240	1,93	7.143.802	1,77	10
b) municipis	35.300.282	8,66	33.396.289	8,26	6
2.3 Infraestructures productives i mediambientals, transport i comunicacions	6.865.521	1,68	10.830.986	2,68	-37
2.4 Ajudes regionals	5.135.604	1,26	5.823.350	1,44	-12
2.5 Altra despesa territorialitzable	19.520.123	4,79	19.685.847	4,87	-1
a) Sanitat	3.685.743	0,9	3.941.659	0,97	-6
b) Educació i formació	656.695	0,16	768.841	0,19	-15
c) Justícia, pensions i seguretat ciutadana	12.903.358	3,16	12.556.047	3,11	3
d) Vivenda i urbanisme	802.492	0,2	850.220	0,21	-6
e) Cultura i esports.	1.471.835	0,36	1.569.081	0,39	-6
G.3 Protecció i promoció social	169.881.444	41,67	165.749.490	41	2
3.1 Pensions	165.844.958	40,68	161.693.148	39,99	3
3.2 Serveis Socials	2.142.651	0,53	2.096.148	0,52	2
3.3 Serveis de suport i despeses generals de la Seguretat Social	1.893.835	0,46	1.960.194	0,48	-3
G.4 Regulació i promoció econòmica	15.121.864	3,71	14.666.,371	3,63	3
4.1 Temes generals d'economia i treball	4.652.555	1,14	5.672.514	1,4	-18
4.2 Agricultura, pesca...	7.732.246	1,9	8.062.777	1,99	-4
4.3 Indústria, energia, comerç, turisme...	2.737.063	0,67	931.080	0,23	194
G.5 Interessos del deute estatal	28.284.847	6,94	25.995.584	6,43	9
G. DESPESA NO FINANCERA TOTAL	407.705.724	100	404.287.954	100	1
G.6 Operacions financeres seleccionades	50.887.609		72.651.279		-30

Font: a partir dels Pressupostos Generals de l'Estat i Seguretat Social.

A la taula 14 es pot veure la despesa que hi ha en cada apartat i subapartat durant els anys 2012 i 2013. Així, el punt G.1 que es refereix a la despesa de l'Administració General i Béns i Serveis Públics d'Àmbit Nacional i Interés general té una diferència de 677.942 milers d'euros menys respecte a l'any 2012 quedant una xifra de 16.096.109 milers d'euros al 2013. El segon apartat és la despesa territorialitzable on s'aprecia una disminució de 2.780.996 milers d'euros l'any 2013.

Quant a les despeses en protecció i promoció social, la despesa en regulació i promoció econòmica i els interessos de deute públic experimenten augments de 4.131.984 milers d'euros, 455.4963 milers d'euros i 2.289.263 milers d'euros

respectivament. La despesa total no financera acaba sent l'any 2013 de 407.705.724 milers d'euros, què són 3.417.770 milers menys que l'any anterior.

Per altra part s'estudien els ingressos públics dels mateixos anys per a comparar cadascun d'aquests.

Taula 15 : Classificació dels ingressos públics, anys 2012 i 2013, mils d'euros.

	Mils d'€, 2013	% del total	Mils d'€, 2012	% del total	% de variació 2012-2013
I.1 Ingressos tributaris nacionals i autonòmics a igual esforç fiscal	193.709.516	54,3	194.277.850	52,97	-0,29
I.1 .1 Impostos directes homogenis	102.285.910	28,67	104.138.784	28,4	-1,78
IRPF	76.764.443	21,52	76.868.621	20,96	-0,14
Societats	21.536.853	6,04	23.145.163	6,31	-6,95
Rendes de no residents	1.466.288	0,41	1.746.341	0,48	-16,04
Successions i donacions	2.497.859	0,7	2.378.660	0,65	5,01
Impost sobre el patrimoni	20.467	0,01	0	0	
I.1.2 Impostos indirectes homogenis	91.423.606	25,63	90.139.066	24,58	1,43
IVA	57.128.928	16,02	55.569.385	15,15	2,81
Impostos especials	19.154.182	5,37	18.244.356	4,97	4,99
Electricitat	1.557.912	0,44	1.620.280	0,44	-3,85
Matriculació	312.854	0,09	410.689	0,11	-23,82
Tràfic exterior	1.310.604	0,37	1.429.183	0,39	-8,30
Primes de segurs	1.417.612	0,4	1.472.097	0,4	-3,70
ITP i AJD	5.141.661	1,44	5.309.589	1,45	-3,16
IVMH	197.621	0,06	776.061	0,21	-74,54
Taxes sobre el joc	1.081.879	0,3	1.136.265	0,31	-4,79
REF Canàries	3.908.698	1,1	3.987.185	1,09	-1,97
IPSI Ceuta i Melilla	211.656	0,06	183.976	0,05	15,04
I.2 Sobreesforç fiscal	91.854	0,03	-1.430.335	-0,39	106,42
I.3 Impostos i taxes municipals	23.500.692	6,59	22.545.142	6,15	4,24
I.4 Cotitzacions Soci. I quotes de drets passius	120.125.954	33,68	123.730.294	33,74	-2,91
I.5 Altres ingressos de l'Admin. Central	19.287.969	5,41	27.617.929	7,53	-30,16
TOTAL	356.715.985	100	366.740.879	100	-3

Font: a partir dels Pressupostos Generals de l'Estat i Seguretat Social.

A la taula 15 apareixen els ingressos dividits en 5 apartats on es poden apreciar les partides en que l'estat rep els diferents ingressos. El primer apartat són els ingressos tributaris nacionals i autonòmics a igual esforç fiscal amb un ingrés de 193.709.516 milers d'euros l'any 2013, què són 568.334 milers d'euros menys que l'any 2012. En aquest apartat hi formen part els impostos directes homogenis, com l'IRPF i el de Societats i els impostos indirectes homogenis, com és el cas de l'IVA.

L'altre apartat dels ingressos són el de sobreesforç fiscal on va passar de tenir -1.430.335 milers d'euros l'any 2012 a passar a tenir 91.854 milers d'euros l'any 2013 convertint-se en una millora de passar d'una xifra negativa a positiva.

El tercer apartat són els ingressos provinents dels impostos i taxes municipals amb un increment de 955.550 milers d'euros des de l'any 2012 al 2013. L'altre apartat és el de les cotitzacions a la seguretat social i quotes de drets passius on s'aprecia una disminució de 3.604.340 milers d'euros del 2012 a 2013.

Per últim estan altres ingressos que té l'Administració Central on s'observa una disminució de 10.024.894 milers d'euros i queda una xifra de 19.287.969 milers d'euros l'any 2013.

En resum es pot apreciar com les despeses totals de l'any 2013 ascendeixen a 407.705.724 milers d'euros i representa una variació del 0,85% en comparació amb el 2012, mentre que els ingressos són un total de 356.715.985 milers d'euros amb una variació del -2,73% respecta l'any 2012. Així, es pot concloure que en aquest any les despeses són bastant superiors als ingressos, concretament de 50.989.739 milers d'euros, fet que provoca una falta de diners o de més ingressos per a poder suplir totes les despeses que ha de fer front l'Administració Central. Ja que una de les conseqüències més importants poden ser la falta de finançament en l'educació, la sanitat i la cultura al nostre país.

3.6 SALDOS FISCALS AGREGATS PER CCAA

Les taules mostren resultats agregats de l'anàlisi que du a terme el SCPT. A les tres primeres columnes de la taula 16 es calcula el saldo agregat absolut de cada regió com la diferència entre despeses i ingressos imputats sense cap

correcció. En l'altra columna es mostra el saldo absolut expressat com a fracció del PIB regional. La suma dels saldos absoluts no és zero sinó uns 51.057 milions que corresponen al dèficit de l'Administració Central.

En observar més detingudament aquesta taula es veu com les CCAA què més ingressos tenen són Catalunya, Madrid, Andalusia i la Comunitat Valenciana i, per contra, les CCAA que més despeses tenen són Catalunya i Andalusia d'igual xifres, seguit de Madrid i, amb més diferència, està la Comunitat Valenciana.

Les CCAA amb menys ingressos i despeses són Ceuta i Melilla, La Rioja i Cantàbria. Per tant, les CCAA amb les xifres més altes del saldo absolut total dividit entre el PIB són Ceuta i Melilla, Extremadura, Astúries i Canàries. Les CCAA amb menor saldo absolut total dividit entre el PIB i què queda en negatiu són Madrid, Catalunya i les Illes Balears.

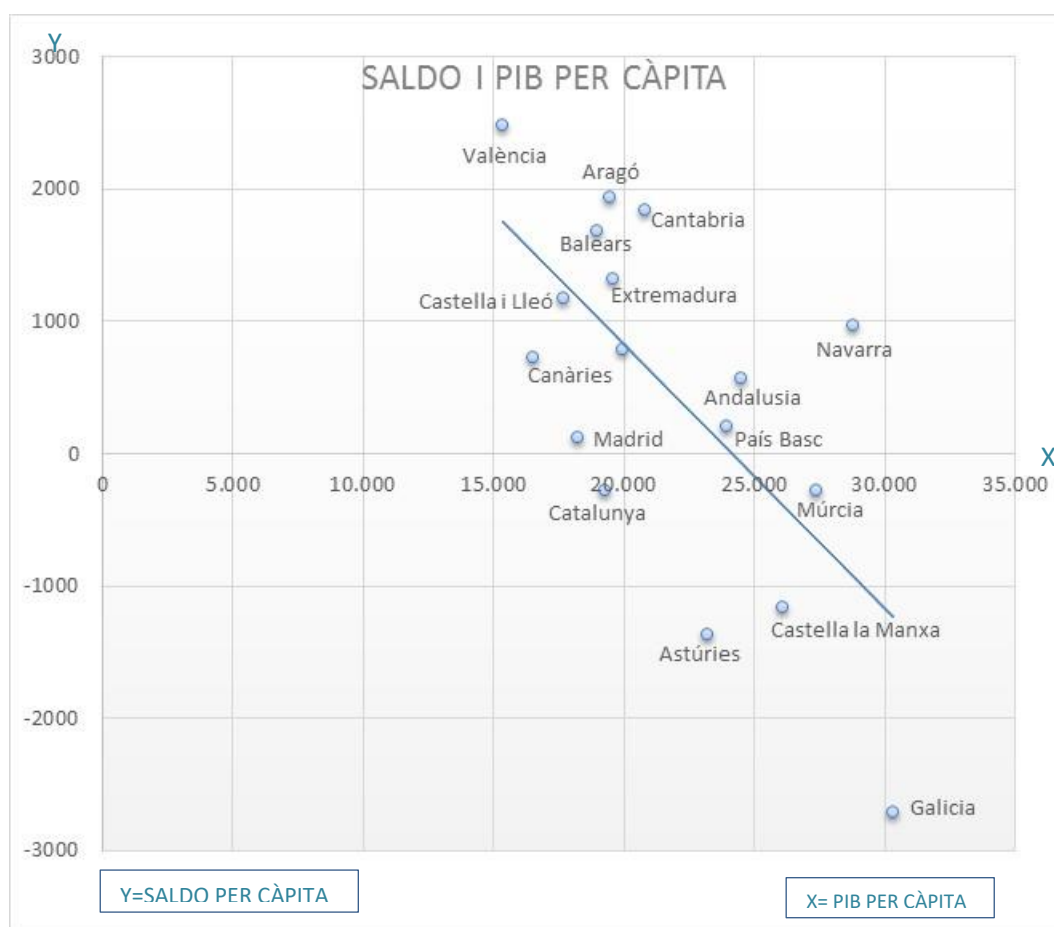
Taula 16: Ingressos i despeses totals i saldos fiscals absoluts, exercici 2013.
Milions d'euros.

CCAA	INGRESSOS TOTALS	DESPESES TOTALS	SALDO ABSOLUT TOTAL	SALDO ABSOLUT TOTAL/PIB
Andalusia	51.165	66.476	15.312	11,04
Aragó	10.905	13.121	2.216	6,78
Astúries	8.429	11.647	3.218	15,52
Illes Balears	8.917	8.611	-306	-1,18
Canàries	11.608	17.474	5.866	14,66
Cantàbria	4.699	5.803	1.104	9,39
Castella i Lleó	18.544	25.882	7.338	14,07
C. la Manxa	13.166	17.903	4.737	12,85
Catalunya	67.065	66.461	-605	-0,31
València	33.986	31.072	4.085	4,26
Extremadura	6.576	10.504	3.928	23,31
Galícia	19.225	25.878	6.653	12,33
Madrid	63.953	53.403	-10.550	-5,44
Múrcia	9.135	10.907	1.772	6,64
Navarra	5.438	5.961	523	3
País Basc	20.385	24.894	4.508	7,21
La Rioja	2.517	2.934	417	5,49
Ceuta i Melilla	935	1.773	838	28,18
TOTAL	356.649	407.706	51.057	4,95

Font: elaboració pròpia a partir del Ministeri d'Hisenda i AAPP.

També es mostren els saldos relatius agregats i els saldos per càpita amb la finalitat de neutralitzar els efectes del dèficit agregat de l'Administració Central. En conseqüència, la suma dels saldos relatius agregats és sempre zero. Com a indicador del volum total de fluxos redistributius entre regions també s'observa en aquest quadre la suma dels saldos fiscals regionals que tenen signe positiu; així, d'acord amb el SCPT, els fluxos redistributius entre regions augmenten en 2013 a uns 29.500.000 € i un 2.86% del PIB espanyol.

Figura 10: Saldo fiscal relatiu total per càpita i PIB per càpita, euros. Any 2013

Font: elaboració pròpia a partir de dades de Ministeri d'Hisenda i AAPP

Ací es representa la situació econòmica de cada comunitat autònoma a partir de la relació que hi ha entre el saldo fiscal i el PIB per càpita (figura 10).

Cada punt representa la CCAA i depèn d'on se situa, significa si la relació entre el saldo i el PIB per càpita és viable i té una economia positiva o, si per contra, es troba en una situació difícil per a millorar l'economia del determinat territori (Annex 5).

També es representa una recta de regressió ajustada que resumeix la situació econòmica que deuria ser "normal" entre la renda per càpita i el saldo fiscal agregat.

Com es pot esperar, el saldo fiscal tendeix a empitjorar segons augmenta la renda per càpita, de manera que els territoris més rics, generalment, presenten

dèficits fiscals com per exemple Astúries mentre que els territoris amb menor renda solen tenir superàvit, com és l'exemple de Castella la Manxa.

No obstant això, hi ha CCAA que compten amb una economia amb superàvit fiscal a més a més de ser un dels territoris més rics del país, com pot ser el cas de Galícia. València, per contra, té un lleuger dèficit encara que el seu PIB per càpita és inferior a la mitjana nacional.

Múrcia és l'única CCAA que compta amb un equilibri entre el saldo fiscal i PIB per càpita, encara que el seu nivell de renda es bastant baix.

Per últim, si s'observa la recta de regressió ajustada entre el saldo fiscal i el PIB per càpita en les CCAA del País Basc, Castella i Lleó, Extremadura, Canàries, Andalusia i Múrcia. Les CCAA de València, Galícia, Navarra i Astúries són les que tenen menys relació el seu saldo fiscal en el PIB per càpita.

Taula 17: Saldos fiscals relatius, exercici 2013

	SALDOS TOTALES MIL D'EUROS				SALDO PER CÀPITA		
	INGRES SOS FISCALS	DESPE SA PÚBLICA	TOTAL	TOTAL/PIB (%)	INGRES SOS FISCALS	DESPE SA PÚBLICA	TOTAL(ING.- DESP)
Andalusia	12.806	-6.652	6.154	4,44	1.521	-790	731
Aragó	-755	1.518	763	2,33	-565	1.136	571
Astúries	-339	2.040	2.060	9,94	-319	2.253	1.934
Balears	-504	-1.007	-1.511	-5,84	-455	-909	-1.364
Canàries	4.433	-864	3.569	8,92	2.099	-409	1.690
Cantàbria	-215	677	462	3,93	-364	1.148	784
C. i Lleó	503	4.109	4.612	8,84	200	1.639	1.839
C. la Manxa	2.709	-244	2.465	6,69	1.296	-117	1.179
Catalunya	-9.818	1.018	-8.800	-4,53	-1.303	135	-1.168
València	4.445	-5.862	-1.417	-1,48	879	-1.159	-280
Extremadura	1.794	936	2.730	16,2	1.628	850	2.478
Galícia	1.721	1.934	3.655	6,78	624	702	1.326
Madrid	-14.767	-2.824	-17.591	-9,07	-2.281	-436	-2.717
Múrcia	2.027	-1.853	174	0,65	1.380	-1.261	119
Navarra	-556	381	-175	-1,01	-866	592	-274
País Basc	-3.747	5.873	2.126	3,4	-1.711	2.682	971
La Rioja	-83	151	68	0,9	-258	470	212
Suma positius			29.494	2,86			

Font: elaboració pròpia a partir del Ministeri d'Hisenda i AAPP.

La taula 17 mostra la relació que hi ha entre el saldo relatiu agregat per habitant de cada CCAA i el seu PIB per càpita amb euros.

Si s'observa la figura del saldo total/PIB les CCAA amb major percentatge són Astúries, Canàries, Castella i Lleó i Extremadura mentre que les CCAA que tenen inclús un percentatge negatiu són Navarra, Madrid, València, Catalunya i les Illes Balears, fet que es pot entendre com a les CCAA amb major finançament i les CCAA que reben menys finançament del que devien tenir. Per tant, aquesta taula és altre clar exemple que la Comunitat Valenciana no rep la quantitat de diners necessària per a fer front a les despeses que té en l'actualitat. No obstant això, es segueix mostrant diferents dades (taula 18) on també es pot observar l'infrafinançament rebut per part de l'Administració Central a la nostra Comunitat.

Taula 18: Saldos relatius regionals, 2013 vs. 2012

	MILS D'EUROS			PERCENTATGE DEL PIB		
	2012	2013	VARIACIÓ	2012	2013	VARIACIÓ ABSOLUTA EN %
Andalusia	8.141	6.154	-1.987	4,75	4,44	-1,31
Aragó	441	763	322	1,34	2,33	1,00
Astúries	1765	2.060	295	8,11	9,94	1,83
Balears	-1658	-1.511	147	-6,34	-5,84	0,49
Canàries	2.781	3.569	788	6,86	8,92	2,06
Cantàbria	248	463	214	2,01	3,93	1,92
C. i Lleó	3133	4.612	1.479	5,79	8,84	3,06
C. la Manxa	1.955	2.465	510	5,12	6,69	1,56
Catalunya	-7.666	-8.800	1.134	-3,87	-4,53	-0,66
València	1.753	-1.416	337	-1,79	-1,48	0,31
Extremadura	2.609	2.730	121	15,33	16,20	0,87
Galícia	3.829	3.655	-174	7	6,78	-0,22
Madrid	-17.088	-17.591	-503	-8,6	-9,07	-0,47
Múrcia	266	175	-91	0,98	0,65	-0,33
Navarra	71	-176	-246	0,4	-1,01	-1,40
País Basc	2.219	2.126	-93	3,45	3,40	-0,06
La Rioja	8	68	60	0,11	0,90	0,79
Espanya	0	0	0	0	0,00	0,00

Font: elaboració pròpia a partir del Ministeri d'Hisenda i AAPP.

En aquest apartat es comparen els saldos relatius agregats corresponents als anys 2012 i 2013 (taula 18) en què es poden observar determinades variacions bastant significatives, com és el cas del superàvit fiscal de Castella i Lleó que incrementa en un 3% del PIB aproximadament i Canàries, que té un 2% del PIB.

Per contra, les CCAA d'Andalusia i Navarra tenen un saldo més baix sent d'un 1.31% i 1.41% del PIB regional respectivament. A més, a les CCAA que compten amb saldos deficitaris, es registra un empitjorament com a Catalunya i Madrid. València i les Illes Balears milloren els seus saldos.

3.6.1 Els components dels saldos fiscals

En aquesta secció s'observa l'aportació dels saldos agregats regionals de les agrupacions de programes d'ingressos i despeses que s'utilitzen al SCPT. Totes les gràfiques tenen un quadre relatiu al saldo total en milions d'euros i altre quadre amb el saldo per càpita expressat en euros. A més, les CCAA que tinguen saldo positiu significarà que estan millor tractades financerament per suportar menys impostos o rebre més finançament que altres que es representen amb signe negatiu.

INDICADORS HOMOGENIS DE FINANÇAMENT PER HABITANT AJUSTAT

El finançament de les CCAA representa una alta xifra en la despesa pública de l'Administració central. El 2013 els recursos assignats al finançament de les competències comunes a totes les CCAA varen ascendir fins als 101.162 milions d'euros, que expressat en percentatge és un 57.52% de la despesa territorialitzable i un 24.69% de la despesa total, segons el Ministeri d'Hisenda i Administracions Públiques.

Com s'ha explicat abans i a manera de repàs, en aquesta part dels pressupostos s'inclouen els ingressos per tributs cedits i concertats de les

CCAA després d'homogeneïtzar per aproximar-se a la recaptació que s'hauria obtingut en cada territori aplicant una escala tributaria única a tota Espanya. En el cas del País Basc i Navarra que formen les comunitats forals, dels ingressos tributaris concertats es resten els costos estimats de les competències que sols tenen aquestes, així com les que es financen mitjançant transferències específiques de l'Estat a la resta del país. I el resultat és poder comparar aquestes dades de finançament en totes les CCAA, ja que totes les dades es calculen d'igual manera.

En la següent taula (19) es mostren les magnituds més rellevants en euros per càpita on crida la tensió les diferències que hi ha entre les comunitats forals i la resta de comunitats autònomes, ja que les comunitats forals ingressen el 100% dels impostos concertats i els ingressos tributaris són molt més alts. Encara que s'han de restar les transferències a la Hisenda Central que en altres comunitats autònomes no existeix, al igual que les competències que aquestes assumeixen i les altres no. No obstant això, es pot afirmar que les comunitats forals compten amb esforç fiscal molt més alt que les comunitats autònomes que formen part del règim comú.

La pressió fiscal és també més baixa en les comunitats forals i mostren un "sobreesforç fiscal" negatiu.

Taula 19: Finançament regional a competències homogènies, euros per càpita.
Any 2013

	INGRESSOS HOMOGE- NEITZATS	APORTACIONS COM. FORALS	AJUSTOS PER COMPETÈNCIES HOMOGENIES	SUBTOTAL	SOBRESFORÇ FISCAL REGIONAL	FINANÇAMENT OBSERVADA A COMP. HOMOGENIES
Andalusia	1.996	0	-98	1.898	92	1.990,00
Aragó	2370	0	-64	2305	84	2.390,00
Astúries	2353	0	-71	2283	177	2.460,00
Balears	2104	0	-51	2053	162	2.215,00
Canàries	2.255	0	-125	2129	29	2.158,00
Cantàbria	2763	0	-216	2547	137	2.684,00
Castella i Lleó	2427	0	-6	2421	65	2.486,00
C. la Manxa	2.174	0	-5	2169	-43	2.126,00
Catalunya	2.264	0	-290	1973	183	2.157,00
València	1.866	0	-42	1824	87	1.911,00
Extremadura	2.400	0	-7	2393	214	2.608,00
Galícia	2.413	0	-82	2331	53	2.385,00
Madrid	2.030	0	-155	1875	-31	1.844,00
Múrcia	1.893	0	-13	1880	93	1.973,00
Navarra	4.992	-893	-833	3266	-542	2.724,00
País Basc	5.705	-508	-1.028	4170	-377	3.793,00
La Rioja	2.698	0	-217	2481	60	2.541,00
Espanya	2.347	-36	-157	2155	52	2.207,00
Règim comú	2.148	0	-118	2030	83	2.113,00
C. Forals	5.544	-595	-984	3965	-414	3.551,00

Font: elaboració pròpia a partir del Ministeri d'Hisenda i AAPP.

En valorar la distribució del finançament autonòmic és important tenir en compte les diferències amb el cost dels serveis públics que hi ha a cada comunitat autònoma depenent de les característiques demogràfiques i geogràfiques de cadascuna d'elles. Per a incorporar aquests factors, en el sistema de finançament regional es calcula un agregat de la població ajustada que constitueix una major referència que la població bruta quan es valoren les necessitats de despesa de les CCAA. Així, s'estudia el finançament per habitant ajustat.

Taula 20: Finançament a competències homogènies per càpita i per habitant ajustat, any 2013.

	FINANÇAMENT PER CÀPITA A IGUAL ESFORÇ FISCAL	FINANÇAMENT OBSERVAT PER CÀPITA	FINANÇAMENT PER HABITANT AJUSTAT A IGUAL ESFORÇ FISCAL	FINANÇAMENT OBSERVAT PER HABITANT AJUSTAT
Andalusia	93,5	94,2	96,6	97,3
Aragó	113,5	113,1	105,7	105,3
Astúries	112,4	116,4	106,1	109,8
Balears	101,1	104,8	101,4	105,1
Canàries	104,9	102,1	102,6	99,9
Cantàbria	125,4	127	124,3	125,8
Castella i Lleó	119,2	117,6	109,3	107,9
C. la Manxa	106,8	100,6	100,9	95
Catalunya	97,2	102,1	98,8	103,8
València	89,8	90,4	93	9,6
Extremadura	117,9	123,4	110,4	115,6
Galícia	114,8	112,6	106,6	104,8
Madrid	92,3	87,3	96,2	90,9
Múrcia	92,6	93,4	94,6	95,4
Navarra	160,8	128,9	161,3	129,3
País Basc	205,4	179,5	202,3	176,8
La Rioja	122,2	120,3	118,4	116,5
Espanya	106,1	104,4	106,1	104,4
Règim comú	100	100	100	100
C.Forals	195,3	168	193,1	166,2

Font: elaboració pròpia a partir de la Secretaria General de Coordinació Autònoma i Local.

La taula 20 mostra com les comunitats forals tenen un finançament per unitat de necessitat major que les altres CCAA arribant, inclús, a duplicar-se, com es pot observar amb les CCAA de València i Andalusia, per exemple.

El País Basc té, aproximadament un finançament per unitat de necessitat del doble de la percebuda en CCAA amb règim comú quan el càlcul es realitza a igual esforç fiscal i Navarra registra una caiguda apreciable del seu índex de finançament per habitant ajustat calculat a igual esforç fiscal per la reducció d'ingressos nets per IVA.

Quant a la resta de CCAA que formen part del règim comú no es veuen afectades significativament ni per a bé ni per a mal quan s'utilitzen els ingressos reals en contra del finançament a igual esforç fiscal. És a dir, que les xifres de finançament versen sobre les mateixes quantitats.

3.7 PRESSIÓ FISCAL I INDEX FRANK

3.7.1 Pressió Fiscal

En aquest punt s'estudia, per una part, la pressió fiscal i, per altra part, l'esforç fiscal o l'índex de Frank de les Comunitats Autònomes de l'any 2015, ja que són dos indicadors que estan molt lligats per a conèixer la càrrega fiscal de cada territori i poder comparar-los entre ells.

Taula 21: Pressió fiscal i Índex de Frank. Any 2015.

Comunitats Autònomes	INGRESSOS (milers d'€)	PIBpm (milers d'€)	PRESSIÓ FISCAL (%)	POBLACIÓ (habitants)	PIB PER CÀPITA	INDEX FRANK
Andalusia	25.460	144.989	17,56	8.405.303	17.263	0,102
Canàries	6.901	42.317	16,31	2.135.722	19.900	0,082
Aragó	4.815	33.793	14,25	1.318.738	25.552	0,056
Astúries	3.926	21.595	18,18	1.041.026	20.675	0,088
Cantabria	2.501	12.172	20,54	582.548	20.847	0,098
C. La Manxa	7.617	37.715	20,20	2.049.147	18.354	0,110
C. i Lleó	8.866	54.057	16,40	2.454.858	21.922	0,075
Catalunya	29.461	204.666	14,39	7.408.853	27.663	0,052
CV	17.401	101.604	17,13	4.933.051	20.586,	0,083
Extremadura	4.767	17.590	27,10	1.085.115	16.166	0,168
Galícia	9.736	55.701	17,48	2.720.544	20.431	0,086
Illes Balears	4.036	27.546	14,65	1.135.633	24.394	0,060
La Rioja	1.297	7.974	16,27	312.815	25.507	0,064
Madrid	20.853	203.626	10,24	6.424.843	31.812	0,032
Navarra	3.838	18.246	21,03	637.540	28.682	0,073
País Basc	10.658	65.924	16,17	2.164.144	30.459	0,053

Font: elaboració pròpia a partir de la informació de l'INE

Les Comunitats Autònomes que compten amb els majors ingressos són Catalunya, Andalusia i Madrid, seguidament de la CV i el País Basc, mentre que les CCAA que menys ingressos tenen són la Rioja, Cantàbria, Astúries i les Illes Balears (taula 21).

Les CCAA que presenten una major pressió fiscal són Extremadura, Navarra, Castella la Manxa i Cantàbria que, precisament, són les que presenten un menor PIB. I les que compten amb un baix nivell de pressió fiscal són les CCAA

de Madrid, Illes Balears, Catalunya i Aragó. En aquest cas es pot entendre com les CCAA que més impostos paguen són les que tenen el PIB més elevat, exceptuant d'Andalusia i la CV que tenen uns ingressos més alts que la pressió fiscal que representen.

3.7.2 Índex de Frank

Quant a l'Índex de Frank que presenten les CCAA, es pot observar com les CCAA que més població tenen són Andalusia, Catalunya, Madrid i la CV i les CCA que menys població tenen són la Rioja, Cantàbria, Navarra i Astúries.

També hi ha CCAA que tenen un alt volum d'ingressos com la CV i la Comunitat de Madrid que presenten l'índex de Frank baix. Aquestes dades signifiquen que els ciutadans que pertanyen a aquestes CCAA ingressen molts més diners dels que reben per part de l'estat i, per tant, es pot dir que estan infrafinançats. Per altra part també es pot observar com hi ha CCAA que no ingressen quasi diners però sí que estan més finançats per part de l'Estat, com és l'exemple de Cantàbria, Castella la Manxa i Extremadura.

3.8. FINANÇAMENT PER PARTIDES PRESUPOSTÀRIES. EL CAS DE LA COMUNITAT VALENCIANA

Per a entrar més en els detalls de la CV va a fer-se una explicació sobre els pressupostos d'aquesta per part de l'estudi dels Pressupostos Generals per al 2017.

Taula 22: Comparació Pressupostos Generals CV. Anys 2016-2017.

C. VALENCIANA	2016	2017	Taxa variació 2017/2016 (%)
1.IMPOSTOS DIRECTES	3.217.643,94	4.171.024,67	29,63
IMP. SOBRE SUC. Y DONAC	192.417,72	259.241,56	34,73
IMP. RENDA PERS. FISIQVES	2.844.882,14	3.731.783,11	31,18
IMP. SOBRE PATRIMONI	136.055,14	138.000	1,43
RESTA CAP. 1	44.288,94	42.000	-5,17

2. IMPOSTOS INDIRECTES	6.244.095,38	6.361.860,88	1,89
IMP. TP I AJD	969.607,39	1.049.821,29	8,27
IVA	3.659.713,66	3.600.619	-1,61
IMP. ESPECIALS	1.587.684,79	1.682.727,32	5,99
RESTA CAP. 2	27.089,55	28.693,27	5,92
3. TAXES, PREUS PÚBLICS I ALTRES INGRESSOS	616.851,47	523.517,47	-15,13
4. TRANSFERÈNCIES CORRENTS	2.920.984,95	2.571.852,32	-11,95
FONS SUF. GLOBAL	-1.449.515,34	-1.257.056,42	13,28
FONS DE GARANTIA	1.159.684,50	942.710,68	-18,71
FONS DE CONVERGENCIA	1.145.798,39	1.150.149	0,38
RESTA REC. DEL SISTEMA	1.575.206,37	1.233.762,57	-21,68
RESTA CAP. 4	489.811,03	502.286,49	2,55
5. INGRESSOS PATRIMONIALS	10.434,59	10.389,84	-0,43
OPERACIONS CORRENTS	13.010.010,33	13.638.645,18	4,83
6. ALIENACIÓ INV. REALS	661,21	0,00	-100
7. TRANSF. CAPITAL	193.817,85	181.374,11	-6,42
FONS COMP. INTERTERRIT.	56.046,84	56.046,84	0,00
RESTA CAP. 7	137.771,01	125.327,27	-9,03
OPERACIONS DE CAPITAL	194.479,06	181.374,11	-6,74
OP. NO FINANCERES	13.204.489,39	13.820.019,29	4,66
8. ACTIUS FINANCERS	5.259,25	0,00	-100
9. PASSIUS FINANCERS	4.145.136,76	4.138.835,88	-0,15
TOTAL INGRESSOS	17.354.85,40	17.958.855,17	3,48
1. DESPESES PERSONAL	5.409.226,72	5.536.925,61	2,36
2. DESPESES CORRENTS EN BÉNS I SERVEIS	3.220.224,50	3.374.259,81	4,78
3. DESPESES FINANCERES	340.869,54	478.912,94	40,50
4. TRANSF. CORRENTS	3.790.390,60	4.090.244,94	7,91
5. FONS DE CONTINGENCIA	9.000	9.000	0,00
OPERACIONS CORRENTS	12.769.711,36	13.489.343,30	5,64
6. NVERSIONS REALS	393.796,62	511.078,95	29,78
7. TRANSF. DE CAPITAL	350.171,91	497.951,07	42,20
OPERACIONS DE CAPITAL	743.968,53	1.009.030,02	35,63
OP. NO FINANCERES	13.513.679,89	14.498.373,32	7,29
8. ACTIUS FINANCERS	144.054,14	96.067,46	-33,31
9. PASSIUS FINANCERS	3.697.151,37	33.364.414,39	-9,00

TOTAL DESPESES	17.354.885,4	17.958.855,17	3,48
ESTALVI BRUT	240.298,97	149.301,88	-37,87
SALDO OP. CAPITAL	-549.489,47	-827.655,91	-50,62
DÈFICIT O SUPERAVIT NO FINANCER (EN VALOR ABSOLUT)	-309.190,50	-678.354,03	-119,40
DÈFICIT O SUPERAVIT NO FINANCER (EN % INGRESSOS NO FINANCERS)	-2,34%	-4,91%	
DÈFICIT O SUPERAVIT NO FINANCER (EN % DEL PIB REGIONAL)	-0,29	-0,62	
DÈFICIT/SUPERAVIT PRIMARI	31.679,04	-199.441,09	
SALDO ACTIUS FINANCERS	-138.794,89	-96.067,46	30,78
CAPACITAT O NECESSITAT D'ENDEUTAMENT	-860.865,63	-447.985,39	47,96%

La comparació dels Pressupostos Generals dels anys 2016 i 2017 mostren que les operacions corrents augmenten un 4,83%, però si s'explica detingudament, els capítols que s'han vist incrementats són els impostos directes amb gran mesura i els impostos indirectes. La resta de capítols si que han disminuït. Quant a les operacions de capital sí que disminueixen tant a cadascun dels capítols com al pressupost en general d'aquestes operacions amb un 6,42%. Per últim, les operacions no financeres experimenten un augment d'un 4.66%. La totalitat d'ingressos dels Pressupostos Generals de la CV varien un 3.48% amb comparació a l'any anterior, per tant, es pot concloure que els ciutadans han de pagar una mica més d'impostos a causa del deute públic que pateix la comunitat i la falta de millorar econòmicament per a superar tots els problemes analitzats fins a l'actualitat.

Quant a les despeses de la CV a l'any 2017 hi ha un augment del 5,64% i el capítol que més augment experimenta són les despeses financeres amb quasi més de la meitat que l'any 2016, concretament un 40,5%). Les operacions de capital també experimenten un augment del voltant un 35,63%, no obstant això, les despeses en operacions no financeres tenen un petit augment d'un 7,29% en comparació l'any 2016. El total de les despeses públiques és el mateix que

els ingressos, que com s'ha comentat abans, és el total de 17.958.855,17 € que, comparant-ho amb la xifra de 17.354.885,4€ del total de l'any 2016 té una variació del 3.48%.

Si s'analitzen aquestes dades, es pot concloure que l'estalvi brut del 2017 té una quantitat de 149.301,88, és a dir, una disminució del 37,87% menys que l'any anterior. El saldo de les operacions de capitals també disminueix a la meitat del que hi havia el 2016.

Com a resum, el dèficit financer que es presenta és d'un total de 678.354,03 €, el qual presenta un augment de més del 100%, ja que l'any 2016 comptava amb un total de 309.190,5 € de dèficit financer. A més, el saldo d'actius financers disminueix aquest any fins a arribar a la xifra de 96.067,46€. Finalment queda la CV amb una necessitat total de finançament de 447.985,39€ , a més a més, s'observa una disminució del 47,96€ respecte a l'any 2016.

Seguidament van a exposar-se el pressupost de la Comunitat Valenciana de l'any 2016 i 2017 amb la finalitat de poder comparar-los per a adonar-se'n de les similituds i diferències que es presenten. També es pot observar l'annex 3 per a veure la comparació d'execució pressupostària dels anys 2016 i 2017.

Taula 23: Comparativa financera 2016/2017 a la Comunitat Valenciana

	2016			2017
TOTAL CC.AA	PRESSUPOST	DRETS/OBLIG. RECONEGUDES (AVANÇOS)	DRETS/OBLIG. AJUSTADES PER 413 (AVANÇOS)	PRESSUPOST 2017
CAP. 1,2,4. IMP. I TRASF. CORRENTS	65.641.574,72	63.819.779,01	63.819.779,01	67.941.315,73
REC. SIST. SUBJECTES A E/C LIQUID.	50.076.521,78	49.120.922,79	49.120.922,79	51.722.596,97
IMP. SUCCESSIONS I DONACIONS	1.411.973,99	1.270.499,31	1.270.499,31	1.331.609,78
ITP I AJD	3.791.747,83	3.845.690,10	3.845.690,10	4.009.725,51
RESTA IMPOSTOS	6.282.846,64	6.237.592,94	6.237.592,94	6.618.564,53
RESTA TRANSF. CORRENTS	4.078.484,50	3.345.073,87	3.345.073,87	4.258.818,95

3. TAXES, PREUS PÚBLICS I ALTRES INGRESSOS	2.614.595,36	3.012.372,92	3.012.372,92	2.561.872,87
5.INGRESSOS PATRIMONIALS	122.761,82	115.892,94	115.892,94	127.670,04
6.ENA. INVERSIONS REALS	103.174,92	18.908,28	18.908,28	147.499,28
7.TRANSFERENCIES DE CAPITAL	3.647.800,03	1.793.651,95	1.793.651,95	3.628.826,79
INGRESSOS NO FINANCERS	72.129.906,84	68.736.755,68	68.736.755,68	74.407.184,71
1.DESPESES PERSONAL	30.710.331,91	30.940.238,41	31.042.156,61	31.484.766,44
2.DESPESES CORRENTS EN BÉNS I SERVEIS	12.470.504,99	14.071.288,29	13.223.628,86	13.399.039,72
3.DESPESES FINANCERES	1.916.684,03	1.599.432,82	1.557.191,58	1.897.961,25
4.TRANSF. CORRENTS	20.805.753,55	21.111.947,89	20.832.144,66	21.769.981,39
5.FONS DE CONTINGENCIA	108.499,35	0,00	0,00	138.319,14
6.INVERSIONS REALS	3.676.768,41	2.356.036,53	2.294.925,03	4.252.874,02
7.TRANSFERENCIES CAPITAL	4.525.876,52	2.912.958,48	2.804.794,31	4.796.967,03
DESESES NO FINANCERES	74.214.418,76	72.991.902,42	71.754.811,05	77.739.908,98

Com a conclusió d'aquest punt es poden observar principals aspectes a la CV. Els ingressos no financers augmenten un 4,66%, fins a arribar a l'import de 13.820,02 milions d'euros. Les previsions inicials derivades dels recursos del sistema de finançament tenen un augment d'un 5,21% i també creixen les previsions de la resta d'ingressos no financers.

L'import global que ha de rebre de l'Administració General de l'Estat és d'un total de 10.893.73 milions d'euros. Malgrat que aquesta quantitat disminueix fins als 1.325 milions d'euros com a conseqüència de la pròrroga dels Pressupostos Generals de l'any passat i comptant amb la quantia pel reintegrament de bestretes per ajornament de la liquidació de 204 mensualitats que tenim.

Els ingressos corrents augmenten un 4,83% i la resta d'ingressos corrents també augmenten un 3,36%. A més, tots els recursos tributaris augmenten, menys l'Impost sobre Depòsits amb Entitats de Crèdit disminuint-se amb 2,29 milions d'euros.

Quant a les Transferències corrents presenten una disminució de l'11,95%. Les transferències corrents diferents dels recursos del sistema tenen un increment del 2,55%.

Si estudiem els Ingressos Patrimonials, l'import que es presenta suposa un descens del 0,43% (0,04 milions d'euros). Les operacions de capital disminueixen un 6,74%, respecte a l'any 2016. Cal explicar que on s'ha vist una dràstica disminució de les transferències de l'Estat, la qual la seua previsió es redueix en un 30,44%.

Altre fet important és la disminució de capital d'un 9,03%, destacant la disminució de les transferències de l'Estat, ja que la seua previsió es veu disminuïda en un 30,44%, sobretot a l'àrea d'infraestructures i transport. Com es pot veure, açò suposa una disminució de diners molt important en el qual no es pot invertir tot allò que estava previst per a aconseguir el nivell de qualitat ideal per als ciutadans.

No obstant això, les transferències que rebem de la Unió Europea augmenten 19,7% més que res per l'increment dels Fons Europeu de Desenvolupament Regional (FEDER) i Fons Europeu Agrari de Desenvolupament Rural (FEADER). Fet que provoca que es tinga un poc de marge per a invertir en aquests trets.

Per altra part, les despeses no financeres i corrents segueixen augmentant, tal com s'observa al gràfic.

Per últim, cal destacar que el dèficit pressupostari no financer representa el 0,62% en termes de PIB regional. No obstant això, en nombres nets el dèficit seria del 0,54%, una xifra compatible amb l'objectiu d'estabilitat final del 0,6%.

Per altra banda s'analitza la llei 22/2009 amb els canvis que ha comportat. Així, la Llei 22/2009 ha creat una disminució de despeses en els serveis públics en

la CV, per tant, s'ha vist disminuïda la partida per a finançar els serveis públics fonamentals essencials (educació, sanitat i serveis socials) de l'estat del benestar. Es forma amb el 75% dels recursos tributaris de cada comunitat autònoma, en termes normatius amb l'aportació de l'Estat de recursos addicionals.

Aquests recursos es distribueixen entre les comunitats autònomes basant-se en la seua població ponderada per una sèrie de criteris de necessitat, de manera que cada una rep el mateix finançament per població ajustada. Aquesta aportació es calcula aplicant a l'import de l'any base (2007) l'índex d'evolució dels ingressos tributaris de l'Estat entre l'any base i l'any corresponent.

Altra dada important és la diferència que hi ha entre el finançament de les comunitats autònomes, que versa al voltant de 25 punts entre les comunitats que més reben de l'estat i més diners tenen amb les comunitats que menys diners reben i, a més, són les més pobres. Per tant, es pot observar que no es garanteix la igualtat d'oportunitats a tots els ciutadans amb l'accés dels Serveis Públics Fonamentals.

Les Comunitats Autònomes destinen el 70% de les despeses a la prestació dels Serveis Públics Fonamentals, però amb molta rigidesa, ja que no s'ajusta a les necessitats de cada comunitat autònoma.

La llei orgànica 8/1980 que versa sobre la igualtat de recursos es dona més autonomia amb els tributs però, malgrat que, aquest fet no millora la situació. Una de les principals causes que determinades comunitats autònomes siguen infrafinançades és el "estatu quo", què es regeix perquè tot segueisca com el passat. És a dir, les comunitats que abans rebien gran quantitat de finançament, ara ho segueixen rebent i al contrari.

Quant a la capacitat d'ajustament a les necessitats dels ciutadans s'aconsegueix mitjançant l'actualització anual de les variables que determinen la necessitat de finançament i un major pes dels recursos tributaris.

En els ingressos públics es poden diferenciar els subjectes a liquidació, què són els més estables com l'Impost sobre la Renda de Persones Físiques,

l'Impost sobre Valors Afegits, els Impostos Especials i els no subjectes a liquidació com ara ITP-AJD i els impostos sobre successions i donacions que s'han estudiat abans i que han agreujat la situació financera de les comunitats a causa de la crisi que hem viscut aquests darrers anys.

Cal recordar que en els estudis que hi ha actualment realitzats per a destinar el finançament a les CCAA no es tenen en compte les dades mostrades anteriorment sobre l'augment de població que la Comunitat Valenciana va experimentar, per tant, es pot dir que el finançament rebut no està analitzat acord amb les necessitats que tenia la Comunitat Valenciana.

Es pot concloure que segueixen havent-hi moltes despeses que s'han de disminuir per a fer-les front amb els ingressos que rep la CV, però aquest fet no es produeix i tampoc augmenta el finançament per part de l'Estat, ja que no posen en marxa cap estudi realitzat, encara que sí que hi ha presentats.

Un d'aquest estudi presentat és un model de finançament proposat pel grup d'experts de les Corts Valencianes, els quals proposen millores de suficiència, d'equitat, solidaritat i sostenibilitat del sistema. Aquest model s'anomena "criteris i propostes per a un nou model de finançament autonòmic".

4. CONCLUSIONS I PROPOSTES DE MILLORA

En aquest treball s'ha pogut analitzar el sistema econòmic de la CV però, per a poder estudiar-ho hem analitzat primer l'economia d'Espanya explicant com es regeix i es divideix Espanya. A més, dels ingressos i les despeses que són aprovats pels Pressupostos Generals tant d'Espanya com de les Comunitats Autònomes i, a partir d'aquest punt, s'ha desenvolupat l'evolució econòmica de cada Comunitat Autònoma. Així s'ha pogut arribar a aquestes conclusions:

- L'evolució del Producte Interior Brut a Espanya i a les Comunitats Autònomes ha sigut desfavorable als últims anys, ja que indica la situació de crisi econòmica que s'ha viscut des de l'any 2008 i que en l'actualitat encara es poden veure conseqüències.
No obstant això, després de nou anys es pot veure un xicotet increment en el PIB espanyol que marca millores econòmiques.
- En estudiar els ingressos i les despeses tant d'Espanya com en les Comunitats Autònomes s'ha observat, en general, una manca de finançament des del principi de la recessió econòmica de l'any 2008 que ha creat el dèficit pressupostari i, per consegüent, el deute pressupostari que s'observa als indicadors macroeconòmics des de fa anys.
- La despesa pública ha augmentat any rere any fins a arribar a xifres preocupants encara que en l'actualitat s'han pogut veure disminucions d'aquestes xifres en determinades comunitats autònomes, com és el cas del País Basc.
- Els ingressos públics, per contra, han disminuït i per això, les despeses superaven els ingressos que rebien l'Estat i cada Comunitat Autònoma. Aquest fet va provocar que cada any que passava i que Espanya entrava més en la recessió econòmica, es veieren més problemes econòmics que afectava, sobretot, a la classe baixa i mitja.
- Per a la CV, la Llei 22/2009 ha contribuït, junt amb la crisi econòmica, una gran quantitat d'inconvenients com per exemple un major endeutament, una caiguda del PIB, l'atur s'ha disparat... i tot açò, amb unes despeses públiques per davall de la mitja. Però el fet més

important ha sigut la disminució del finançament rebut per part de l'estat, ja que aquest 2017 hem rebut menys diners que cap altre any amb comparació de les nostres xifres.

- Tots aquests problemes econòmics han creat, principalment, problemes que es desencadenen en socials i polítics, ja que els ciutadans s'han vist abatuts pel govern amb restriccions, invertint menys amb trets bàsics com l'educació i la sanitat i fent forta a la classe alta.
- La CV forma part de les comunitats autònomes que reben menys finançament per part de l'estat a l'igual que moltes altres. Per tant es pot dir que la CV rep un infrafinançament que afecta a tots els valencians i valencianes i, per tant, es necessita un nou estudi per a l'adjudicació de finançament a cada una de les comunitats autònomes depenent dels ingressos, les despeses i les característiques de cadascuna d'elles.

Una de les conseqüències principals que es poden veure són la limitació pressupostària percebuda pels individus amb rendes baixes i amb més necessitat d'ajuda.

Segons les dades de la Fundació Foment d'Estudis Socials i de Sociologia aplicada, els valencians sofreixen una elevada taxa de risc de pobresa i exclusió social, superior a la mitjana de l'Estat espanyol. També pateixen una taxa de pobresa infantil més gran, amb un fracàs escolar del 30.4% i un abandó escolar del 26.9%. La progressiva reducció del PIB per càpita valencià ha vingut acompanyada d'un increment de la desigualtat més gran que en altres territoris (Cucarella, 2015).

Com a millores que es proposen en aquest treball, la principal és el canvi de l'economia capitalista que es regeix a Espanya per una Economia del Bé Comú, ja que s'intenta crear una economia on les bases principals serien una economia on ningú infravalorara a ningú, sinó que tots busquen el bé de tots.

Així, durant els últims anys la Conselleria de la Generalitat Valenciana està estudiant la possibilitat d'involucrar-se amb l'economia del bé comú, ja que els problemes actuals que s'han estudiat han de tenir una solució al més prompte possible i aquesta n'és una.

L'actual Regidor d'Economia, Rafael Climent, és un dels promotors perquè la CV passe a formar part de l'economia del bé comú, de fet ha escrit pròlegs i publicacions explicant en què consisteix aquesta economia. Altre polític que vol col·laborar amb gran mesura en implantar aquest tipus d'economia és el Director General d'Economia, Francisco Álvarez).

Un dels llibres que expliquen amb grans detalls com és aquest tipus d'economia és el llibre de "l'Economia del bé comú" de Christian Felber. Aquest llibre explica detingudament de què tracta aquest tipus d'economia, com s'aconsegueix i quines serien les conseqüències de tenir aquesta economia implantada en un determinat territori.

Com a resum d'aquest llibre, es pot recalcar que els valors que estableix l'economia del bé comú van encaminant-se cap a una economia igualitària per a tots els ciutadans. El lliure mercat, el que tenim entès com a un sistema amb normes que potencien la recerca de beneficis i de la competència on s'incentiva la cobdícia, avarícia, falta de coordinació s'intenta abolir per a fomentar els valors en tots els humans, ja que són el fonament de la convivència.

Quant a l'estudi de l'economia d'un país, aquest llibre proposa canviar el PIB (Producte Interior Brut) pel PBC (Producte del Bé Comú) amb la finalitat d'aconseguir el benefici de les empreses augmentant el bé comú i no els diners que tenen les multinacionals. El fi seria eliminar els excessos sense mesura del capitalisme que hi ha hui en dia.

En l'economia del bé comú quedaria abolida la competència per a fer una economia cooperativa, on els ciutadans intentaren millorar la situació econòmica per al bé de tots i, el més important, per a tots igual. I per aconseguir un benefici ideal en tot el territori, tots els treballadors i treballadores d'una empresa haurien de tenir dret i vot per a prendre decisions.

Tot açò provocaria una dependència major dels treballadors per part del Govern i s'aconseguiria disminuir la corrupció, la injustícia, la pèrdua de drets... i milloraria la vida de tots els ciutadans i, com no, l'economia del país.

Els punts més importants per als ciutadans on es milloraria aquesta economia del bé comú seria la dignitat humana, la solidaritat, la justícia, la sostenibilitat

mediambiental i la democràcia real. Aquests punts podrien anomenar-se MATRIU del bé comú, ja que coneixent aquests punts de cada empresa es podria arribar a saber tot sobre un producte determinat, com per exemple qui produeix el producte, els salaris que reben, qui els elabora, si hi ha cap desigualtat entre homes i dones a l'empresa o el nivell de vida de treball de cada un dels treballadors.

Aquests canvis podrien provocar que el govern no poguera controlar les situacions econòmiques de cada empresa o ciutadà i, en aquest punt, s'arribaria a aconseguir la satisfacció de les necessitats humanes. Per tant, s'hauria de quedar clar que el benefici dóna la finalitat al mitjà i, en aquest cas, els diners són l'instrument, no un fi.

Tots aquests canvis provocarien l'extinció del mal finançament perquè ningú intentaria destruir a les altres empreses o persones, simplement s'intentaria dur a terme correctament les tasques de les persones i intentar ajudar a tots en tots els possibles.

Quant a l'economia del país, el crèdit necessari per a funcionar seria abastint per al bé públic. A més a més, els mercats financers desapareixerien i, per tant, no hi hauria fons d'inversió. La banca democràtica sols seria una unitat de mediació de l'economia del país. Per tant, el finançament del país seria dut a terme mitjançant les taxes creditícies.

Però per poder aconseguir tots aquests canvis, o almenys la majoria d'ells, s'hauria de deslligar la política econòmica que es pot observar hui en dia. El més important de tot seria canviar l'educació que tenim actualment en els països de la Unió Europea.

5.BIBLIOGRAFIA

- **Álvarez, E.** (2013). El fondo de contingencia en las comunidades autónomas. *Auditoría pública: revista de los Órganos Autónomos de Control Externo*, (61), 69-74.
- **Cucarella, V.** (2015): El finançament valencià. Ed. Bromera actual.
- **Dalmau, J.C., Descalç, A.** (2009), Una introducció a l'economia pública, València: Universitat de València.
- **de La Fuente, A. (2012).** “El nuevo sistema de financiación de las comunidades autónomas de régimen común: un análisis crítico y datos homogéneos” : http://handbook.usfx.bo/nueva/vicerrectorado/citas/ECONOMICAS_6/Economia/89%20a%20de%20la%20fuente.pdf
- **de La Fuente, A., Barberán, R., & Uriel, E. (2014).** *Informe sobre la dimensión territorial de la actuación de las Administraciones Públicas. Propuesta metodológica* (No. 945.14). Unitat de Fonaments de l'Anàlisi Econòmica (UAB) and Institut d'Anàlisi Econòmica (CSIC).
- **Felber, C.** (2015). “L’economia del bé comú”. Ed. Barcelona : Deusto, 2015.
- **Generalitat Valenciana,** “Projecte pressupostos 2017”. Consultat el 22 d’abril de 2017. Direcció : <http://www.cortsvalencianes.es/pressupostos/T7V/EUR/PUNT3.pdf>
- **Institut Valencia d’estadística.** Criterios y propuestas para un nuevo sistema de financiación autonómica “(2013): Direcció: <http://www.ivie.es/downloads/2013/09/criterios-propuestas-nuevo-sistema-financiacion-autonomica.pdf>
- **Medina, E., Herrarte, A., Vicéns , J.** (2010). Inmigración y desempleo en España: impacto de la crisis económica. *Información Comercial Española, ICE: Revista de economía.*
- **Medina, E., Herrarte, A., Vicéns , J.** (2010). Inmigración y desempleo en España: impacto de la crisis económica. *Información Comercial Española, ICE: Revista de economía.*

- **Ministeri d'Hisenda i funció pública.** “Finançament autonòmic”. Govern d'Espanya. Consultat el 10 de març de 2017. Direcció: <http://www.minhafp.gob.es/es-ES/Areas%20Tematicas/Financiacion%20Autonomica/Paginas/Financiacion%20Autonomica.aspx/>
- **Ministeri d'Hisenda i funció pública.** Govern d'Espanya. “El Règim Comú”. Consultat el 12 de març de 2017. Direcció web: <http://www.minhafp.gob.es/es-ES/Areas%20Tematicas/Financiacion%20Autonomica/Paginas/Regimen%20comun.aspx>
- **Ministeri d'Hisenda i funció pública.** Secretaria general de finançament autonòmic i local. “Pressupostos generals de les comunitats autònomes”, 2017. Consultat el 12 de març de 2017. Direcció web: http://www.minhafp.gob.es/Documentacion/Publico/CDI/Presupuestos/InformacionCCAA/Resumen_ejecutivo_presupuesto_2017.pdf
- **Ministeri de la presidència i per a les administracions territorials.** Govern d'Espanya. Llei 22/2009, de 18 de desembre, per la qual es regula el sistema de finançament de les CCAA de règim comú i Ciutats amb estatut d'autonomia i es modifiquen determinades normes tributaries (2014). Consultat el 30 de gener de 2017. Direcció: https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-2009-20375/http://noticias.juridicas.com/base_datos/Fiscal/I22-2009.html
- **Panigua, S., & Navarro, F. R.** (2010): Hacienda Pública I, Teoría del Presupuesto y Gasto Público.
- **Pérez García, J.A. (2016).** “El problema valencià. Preguntes i respostes a propòsit del model de finançament. Eldiariocv.es. Consultat el 22 d'abril del 2017. Direcció: http://www.eldiario.es/cv/arguments/valencia-Preguntes-respostes-proposit-financament_6_578552157.html
- **Puertas, R., Calafat, M.C. (2013).** **Apuntes de Economía Aplicada. Poliformat**
- **Reguera, E. G. (2007).** “La incidencia de la reforma de los Estatutos de Autonomía en la financiación autonómica. *Revista española de derecho*

constitucional", 27(80),

75-111.

Direcció:

<file:///C:/Users/Asus/Downloads/Dialnet->

<LaIncidenciaDeLaReformaDeLosEstatutosDeAutonomiaEn-2500142.pdf>

- **Segura, J. V. S., Marugán, F. F.** (1980). La financiación de las autonomías en España: situación y perspectiva. *Revista de estudios regionales*, (6), 111-152:
<http://www.revistaestudiosregionales.com/documentos/articulos/pdf132.pdf>
- **Stiglitz, J. E.** (2003). *La economía del sector público*. Antoni Bosch Editor.

BASES DE DADES CONSULTADES

- **Banc d'Espanya.** Dèficit per Comunitats Autònomes fins a l'any 2017. Consultat 15 de juny de 2017. Direcció:
<http://www.bde.es/webbde/es/estadis/infoest/bolest13.html>
- **Butlletí Oficial de l'Estat.** Recuperat el 22 de gener de 2017. Llei Orgànica 8/1980, de 22 de setembre, Finançament de les CCAA.
- **Datos Macro.** Recuperat el 10 d'abril de 2017. Pressupost de les Comunitats Autònomes.
- **Datos Macro.** Recuperat el 17 de gener de 2017. *Ingressos i despeses públiques per CCAA*
- **Datos Macro.** Recuperat el 17 de gener de 2017. *PIB per CCAA. Any 2015*
- **Datos Macro.** Recuperat el 22 de juny de 2017. *PIB dels països de la Unió Europea*
- **Datos Macro.** Recuperat el 4 de maig de 2017. *Població espanyola i valenciana*
- **Eurostat. (s.f.).** Recuperat el 12 Gener de 2017, de *Eurostat: Variació Anual Producte Interior Brut a Espanya*.
- **Instituto Nacional de Estadística.** (s.f.) Recuperat el 17 de gener de 2017, de l'Institut Nacional d'Estadística: Evolució PIB per càpita de totes les Comunitats Autònomes d'Espanya. 2015.

- **Instituto Nacional de Estadística.** (s.f.) Recuperat el 22 de gener de 2017, de l'Institut Nacional d'Estadística: Població Espanyola i estrangera.

- **Noticias Jurídicas (2010).** Ley 22/2001, de 27 de diciembre, reguladora de los Fondos de Compensación Interterritorial. Consultat el 23 de març de 2017. Direcció:
http://noticias.juridicas.com/base_datos/Admin/l222001.html

- **Noticias Jurídicas (2012).** Llei orgànica 2/2012, de 27 d'abril, d'estabilitat pressupostària i sostenibilitat'. Consultat el 12 d'abril de 2017. Direcció:
https://www.boe.es/boe_catalan/dias/2012/04/30/pdfs/BOE-A-2012-5730-C.pdf.

- **Noticias Jurídicas (2005).** Ley 47/2003, de 26 de noviembre, General Presupuestaria. Consultat el 22 d'abril de 2017. Direcció:
http://noticias.juridicas.com/base_datos/Fiscal/l47-2003.t1.html

- ANNEX

ANNEX 1

La Constitució Espanyola es refereix al sistema de finançament de les Comunitats Autònomes de l'article 156 al 158. Els quals són:

Article 156.1. Les Comunitats Autònomes tindran autonomia financera per al desenvolupament i la execució de les seues competències mitjançant els principis de coordinació amb Hisenda Estatal i de solidaritat entre tots els espanyols.

2. Les CCAA podran actuar com a delegats o col·laboradors de l'Estat per a la recaptació, gestió i liquidació dels recursos tributaris d'aquell, d'acord amb les lleis i els Estatuts.

Article 157.1 Els recursos de les CCAA estaran constituïts per:

- a) Impostos cedits total o parcialment per l'Estat; recàrrecs sobre impostos estatals i altres participacions en els ingressos de l'Estat.
- b) Els seus propis impostos, taxes i contribucions especials.
- c) Transferències d'un Fons de Compensació interterritorial i altres assignacions amb càrrec als Pressupostos Generals de l'Estat
- d) Rendiments procedents del seu patrimoni i ingressos de dret privat.
- e) El producte de les operacions de crèdit

2. Les CCAA no podran en cap cas, adoptar mesures tributaries sobre bens situats fora del seu territori o que suposen obstacle per a la lliure circulació de mercaderies o servicis.

3. Mitjançant llei orgànica podrà regular-se l'exercici de les competències financeres enumerades a l'apartat 1, les normes per a resoldre els conflictes que pogueren sorgir i les possibles formes de col·laboració financera entre les CCAA i l'Estat.

Article 158.1. Als Pressupostos Generals de l'Estat es podrà establir una assignació a les CCAA en funció del volum dels servicis i activitats estatals que

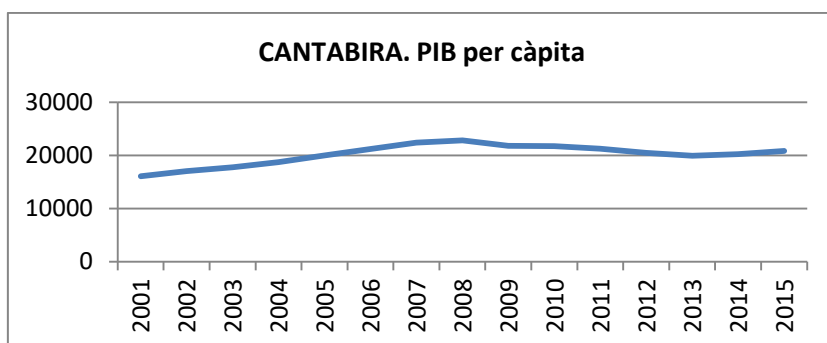
hagen assumit i de la garantia d'un nivell mínim en la prestació dels servicis públics fonamentals en tot el territori espanyol.

2. Amb la finalitat de corregir desequilibris econòmics interterritorials i fer efectiu el principi de solidaritat, es constituirà un Fons de Compensació amb destinació a despeses d'inversió, els recursos dels quals seran distribuïts per les Corts Generals entre les CCAA.

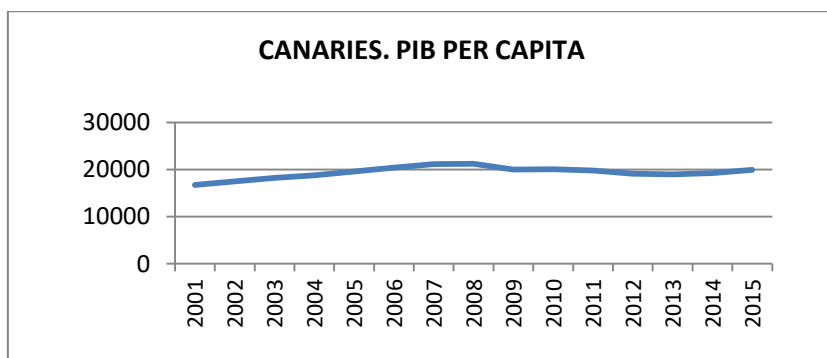
ANNEX 2

Quant a l'evolució del PIB per càpita de totes les CCAA mencionat abans s'exposen ací el PIB de totes les CCA i la seua evolució. Totes aquestes taules són d'elaboració pròpia a partir de la informació de Datosmacro i INE.

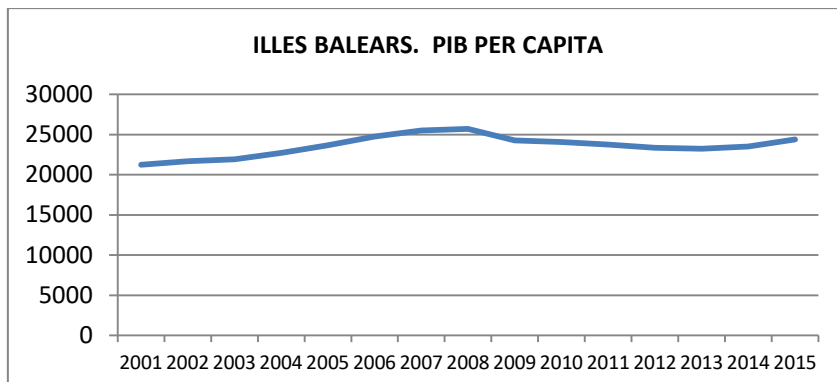
Cantabria. Dada base. Producte interior brut a preus de mercat per càpita. Preus corrents. Base 2010

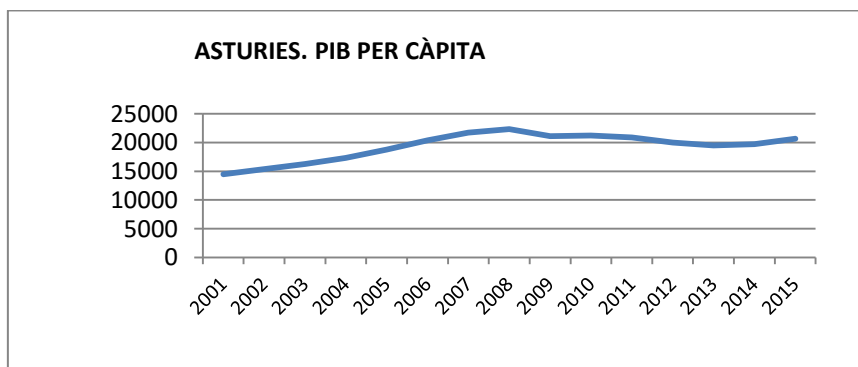
Canàries. Dada base. Producte interior brut a preus de mercat per càpita. Preus corrents. Base 2010

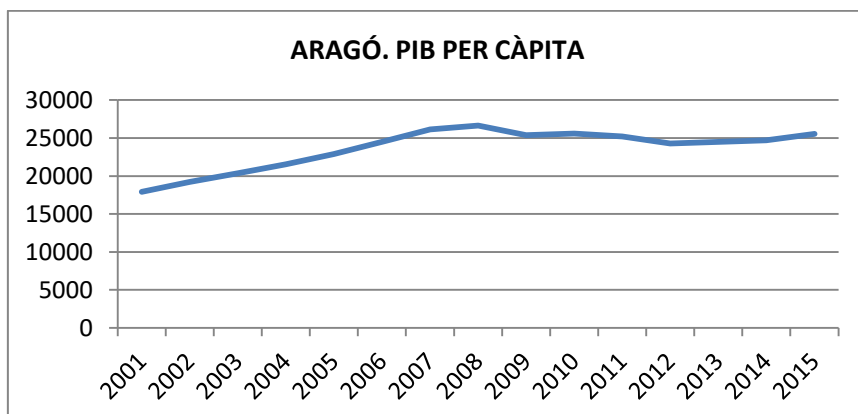
Balears, Illes. Dada base. Producte interior brut a preus de mercat per càpita. Preus corrents. Base 2010.

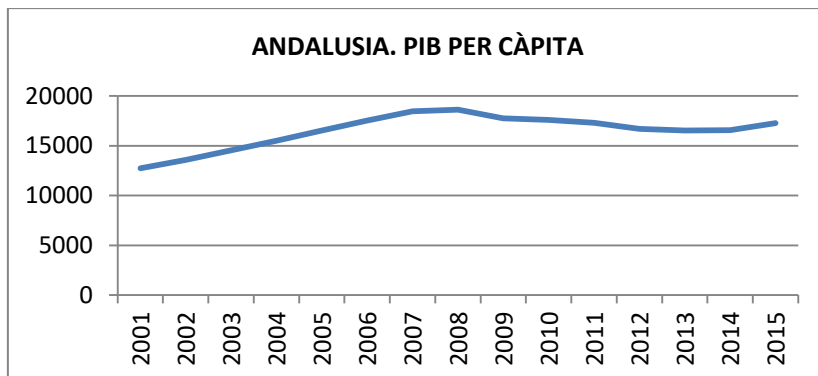
Astúries, Principat d'. Dada base. Producte interior brut a preus de mercat per càpita. Preus corrents. Base 2010

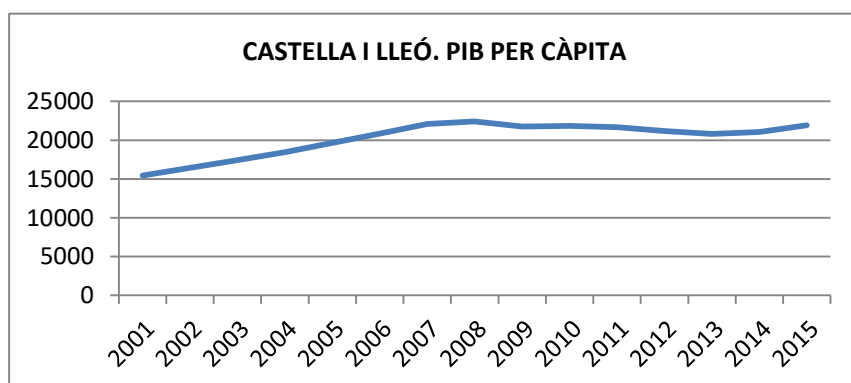
Aragó. Dada base. Producte interior brut a preus de mercat per càpita. Preus corrents. Base 2010.

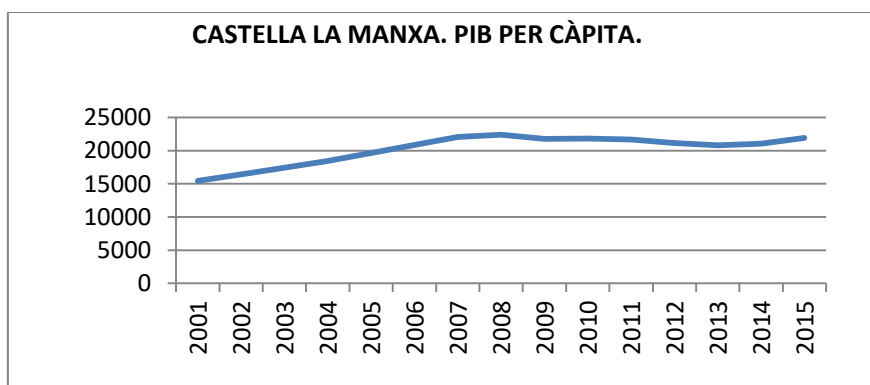
Andalusia. Dada base. Producte interior brut a preus de mercat per càpita. Preus corrents. Base 2010.

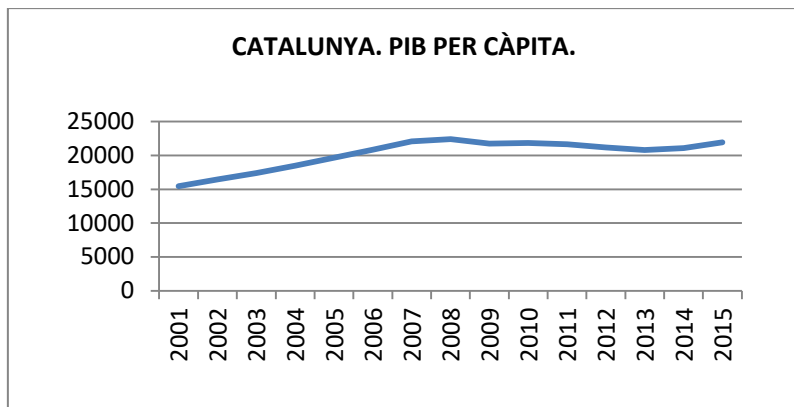
Castella I Lleó. Dada base. Producte interior brut a preus de mercat per càpita. Preus corrents. Base 2010.

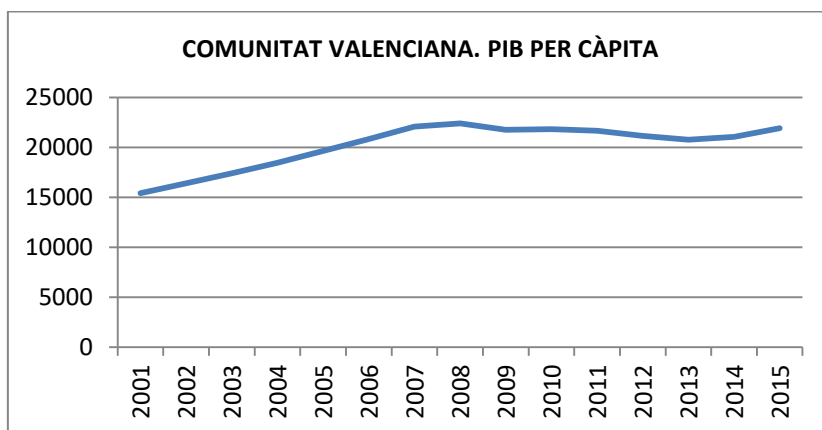
Castella La Manxa. Dada base. Producte interior brut a preus de mercat per càpita. Preus corrents. Base 2010.

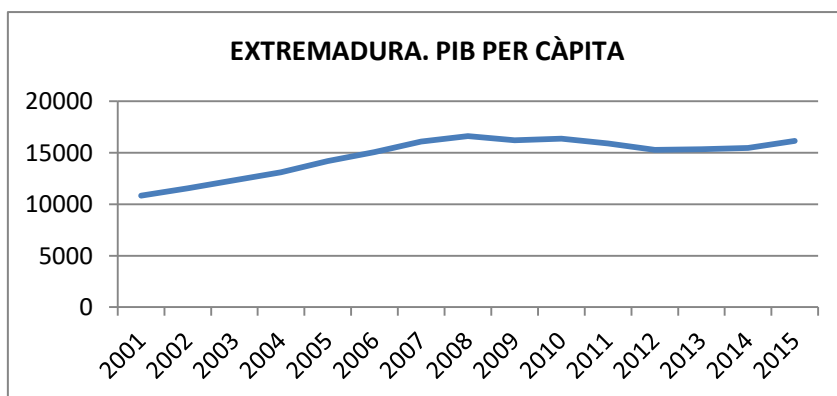
Catalunya. Dada base. Producte interior brut a preus de mercat per càpita. Preus corrents. Base 2010

Comunitat Valenciana. Dada base. Producte interior brut a preus de mercat per càpita. Preus corrents. Base 2010.

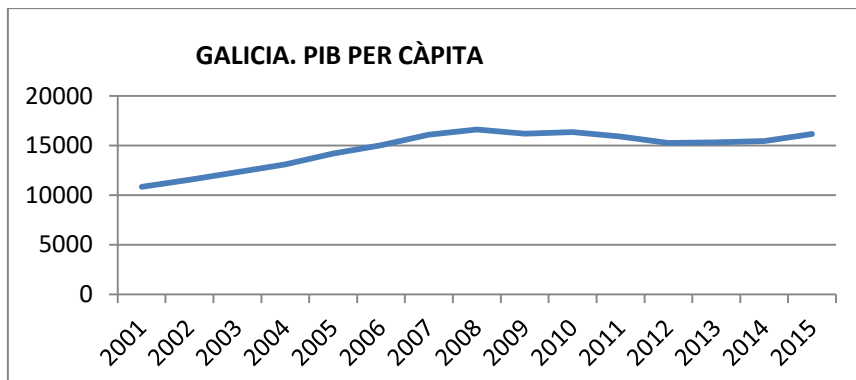

Extremadura. Dada base. Producte interior brut a preus de mercat per càpita. Preus corrents. Base 2010

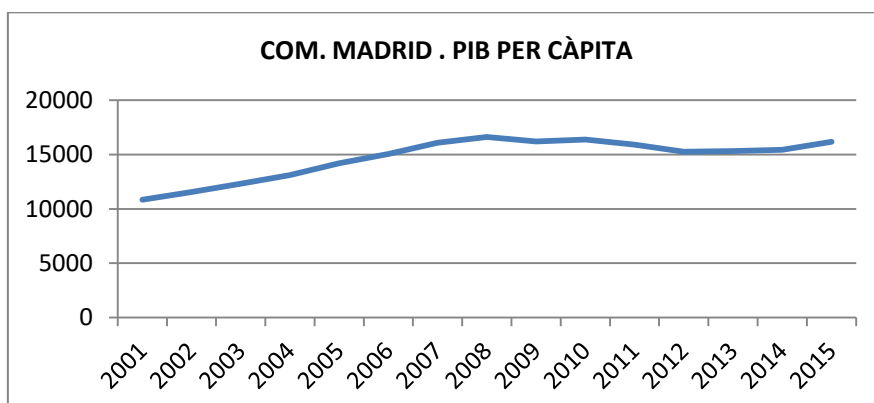
Galícia. Dada base. Producte interior brut a preus de mercat per càpita.

Preus corrents. Base 2010.

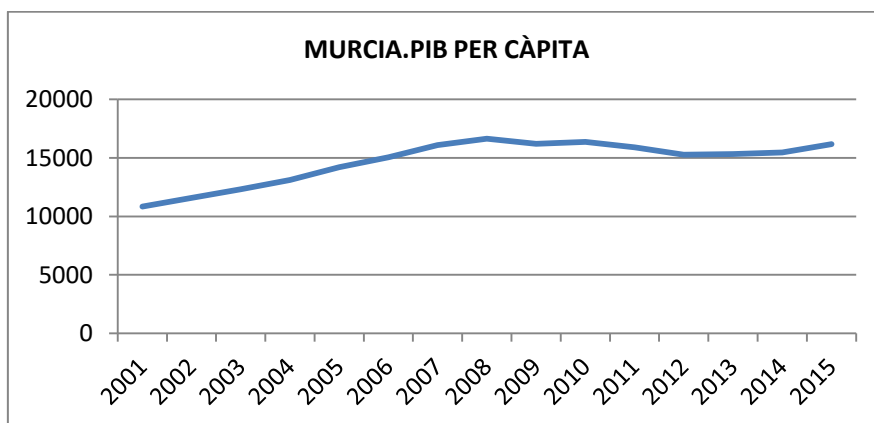
C. Madrid. Dada base. Producte interior brut a preus de mercat per càpita.

Preus corrents. Base 2010.

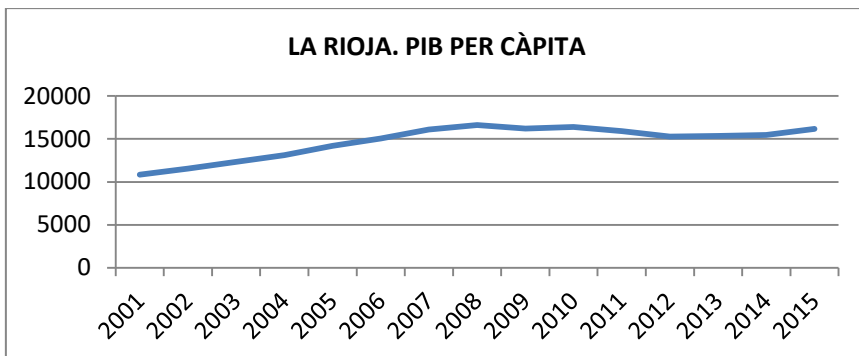

Múrcia. Dada base. Producte interior brut a preus de mercat per càpita.

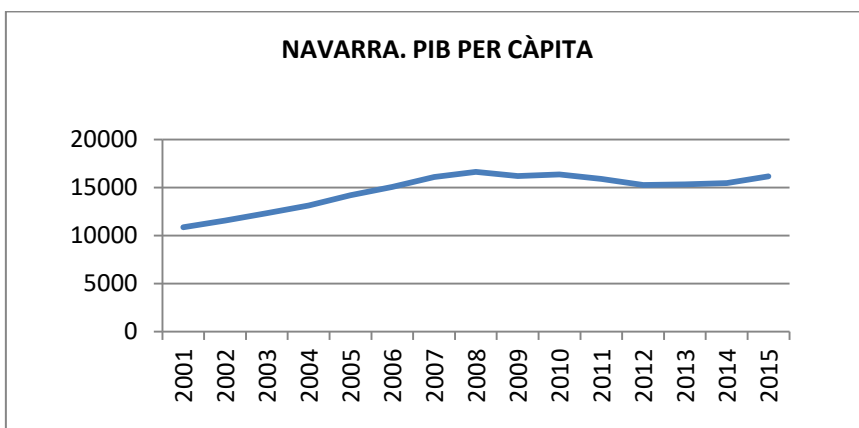
Preus corrents. Base 2010.

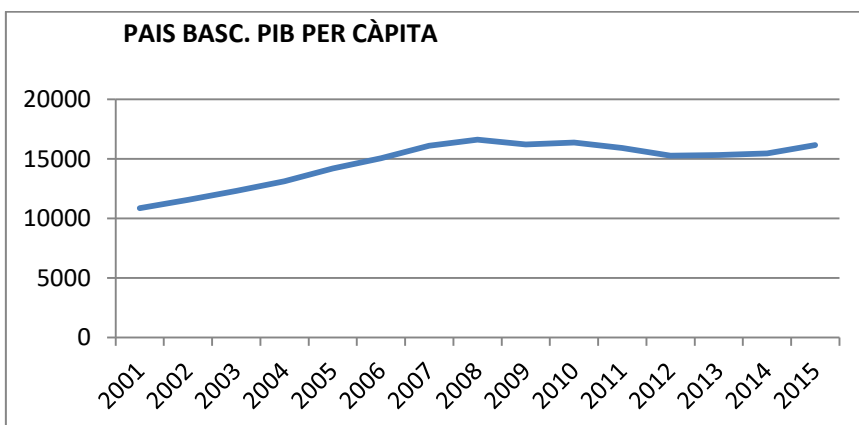
**La Rioja. Dada base. Producte interior brut a preus de mercat per càpita.
Preus corrents. Base 2010.**

**Navarra. Dada base. Producte interior brut a preus de mercat per càpita.
Preus corrents. Base 2010.**

**País Basc. Dada base. Producte interior brut a preus de mercat per càpita.
Preus corrents. Base 2010.**

ANNEX 3

Taula : comparativa execució pressupostària 2016-2017

	2016			2017
COMUNITAT VALENCIANA	PRESSUPOST	DRETS/OBLIGACIONS RECONEGUDES (AVANÇ)	DRETS/OBLIGACIONS RECONEGUTS AJUSTAT PER 413	PRESSUPOST
CAP. 1,2,4. IMP. I TRASF. CORRENTS	12.382.724,27	10.992.271,96	10.992.271,96	13.104.737,87
REC. SIST. SUBJECTES A E/C LIQUID.	10.354.216,34	9.098.982,72	9.098.982,72	10.893.728,24
IMP. SUCCESSIONS I DONACIONS	192.417,72	186.149,64	186.149,64	259.241,56
ITP I AJD	969.607,39	959.247,84	959.247,84	1.049.821,29
RESTA IMPOSTOS	376.671,79	344.042,12	344.042,12	399.660,29
RESTA TRANSF. CORRENTS	489.811,03	403.849,64	403.849,64	502.286,49
3. TAXES, PREUS PÚBLICS I ALTRES INGRESSOS	616.851,47	837.460,62	837.460,62	523.517,47
5.INGRESSOS PATRIMONIALS	10.434,59	5.006,53	5.006,53	10.389,84
6.ENA. INVERSIONS REALS	661,24	233,22	233,22	0,00
7.TRANSFERENCIES DE CAPITAL	193.817,85	125.761,93	125.761,93	181.374,11
INGRESSOS NO FINANCERS	13.204.489,39	11.960.734,26	11.960.734,26	13.820.019,29
1.DESPESES PERSONAL	5.409.226,72	5.342.143,06	5.342.143,06	5.536.925,61
2.DESPESES CORRENTS EN B. I. S.	3.220.224,50	3.462.531,00	2.689.177,78	3.374.259,81
3.DESPESES FINANCERES	340.869,54	351.016,33	346.270,01	478.912,94
4.TRANS. CORRENTS	3.790.390,60	3.835.417,74	3.562.991,96	4.090.244,94
5.FONS DE CONTINGENCIA	9.000,00	0,00	0,00	9.000,00
6.INVERSIONS REALS	393.796,62	301.661,37	211.880,47	511.078,07
7.TRANSFERENCIES CAPITAL	350.1771,91	269.189,97	166.591,96	497.951,07
DESESES NO FINANCERES	13.513.679,89	13.561.959,47	12.318.982,48	14.498.373,32

ANNEX 4

El deute públic a les CCAA, any 2014.

COMUNIDAD AUTÓNOMA	DEUDA PÚBLICA DE CADA CCAA (milions €)	PORCENTAJE PIB
Andalusia	29.101	20,40%
Aragó	6.010	18,10%
Astúries	3.479	16,20%
Cantàbria	2.428	19,80%
Castella i Lleó	9.359	17,30%
Castella La Manxa	12.858	33,50%
Canàries	5.954	14,50%
Catalunya	64.476	32,40%
Extremadura	3.092	18,00%
Galícia	9.961	18,00%
Illes Balears	7.774	29,30%
Múrcia	6.838	25,20%
Madrid	24.632	12,50%
Navarra	3.197	17,90%
País basc	8.915	13,90%
La Rioja	1.296	16,60%
Comunitat Valenciana	37.376	37,90%

ANNEXE 5

Figura 10: Saldo relatiu total per càpita i PIB per càpita, euros. Any 2013

CCAA	PIB càpita per	SALDO PER CÀPITA
Andalusia	16.523	731
Aragó	24.472	571
Astúries	19.492	1.934
Balears	23.220	-1.364
Canàries	18.965	1.690
Cantabria	19.977	784
Castella i Lleó	20.791	1.839
C. la Manxa	17.680	1.179
Catalunya	26.099	-1.168
València	19.304	-280
Extremadura	15.334	2.478
Galicia	19.577	1.326
Madrid	30.321	-2.717
Múrcia	18.241	119
Navarra	27.399	-274
País Basc	28.798	971
La Rioja	23.914	212